



DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

Wrocław, dnia 3 kwietnia 2023 r.

Poz. 2197

UCHWAŁA NR LXXIX/415/23 RADA MIEJSKA W PRUSICACH

z dnia 23 marca 2023 r.

w sprawie przyjęcia programu „Plan wdrażania Centrum Usług Społecznych w Gminie Prusice”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40 z późn. zm.) oraz art. 4 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. z 2019 r., poz. 1818 ze zm.) Rada Miejska w Prusicach uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się program „Plan wdrażania Centrum Usług Społecznych w Gminie Prusice” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Prusic.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia opublikowania w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego.

Przewodniczący Rady Miejskiej w Prusicach:
Zbigniew Ziomek



Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny



Załącznik do uchwały nr LXXIX/415/23
Rady Miejskiej w Prusicach
z dnia 23 marca 2023 r.

PLAN WDRAŻANIA CENTRUM USŁUG SPOŁECZNYCH W GMINIE PRUSICE



GMINA PRUSICE



SPIS TREŚCI

Wstęp	4
1. Organizacja Centrum Usług Społecznych w Prusicach	6
1.1 CUS Prusice – charakterystyka projektu w zarysie	6
1.2 Model funkcjonowania Centrum Usług Społecznych w Prusicach	8
1.2.1 Struktura CUS w Prusicach i sposób zarządzania.....	8
1.2.2 Szczegółowe cele i zadania CUS oraz plan finansowy	9
1.2.3 Zasady współpracy między jednostkami zajmującymi się świadczeniami i usługami.....	13
1.2.4 Plan podnoszenia kwalifikacji i nabycia umiejętności przez zespół wdrażający CUS	15
1.2.5 Sposoby promocji i informacji na temat działania CUS w odniesieniu do poszczególnych grup odbiorców usług społecznych oraz metody docierania do potencjalnych odbiorców.....	19
1.2.6 Sposoby testowania, określenie rezultatów testowania oraz pakietu produktów, który powstanie w wyniku testowania	20
2. Centrum Usług Społecznych w Prusicach w opinii mieszkańców Gminy Prusice–wyniki diagnozy potrzeb i potencjałów członków społeczności lokalnej	22
2.1 Problematyka badawcza i zarys metodologii badań diagnostycznych.....	22
3. Potrzeby uzasadniające realizację Programu Usług Społecznych.....	22
3.1 Cele Programu Usług Społecznych	24
3.2 Zwiększenie udziału podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej realizacji usług społecznych.....	25
4. Plan organizowania społeczności lokalnej w ramach aktywności CUS.....	27
4.1. Podstawowe założenia formalno merytoryczne.....	27
4.2 Główne zadania Organizatora Społeczności Lokalnej	27

5. Projekt monitoringu prac nad wdrożeniem Centrum Usług Społecznych w Prusicach.....	30
5.1 Propozycja strukturyzacji Indywidualnych Planów Usług Społecznych.....	30
5.1.1 Przyznawanie usług społecznych, dokumentacja aplikacyjna, wymagane dane osobowe	30
5.1.2 Procedura obsługi klientów przez Koordynatora Indywidualnych Planów Usług Społecznych.....	33
5.1.3 Indywidualne Plany Usług Społecznych (IPUS) Prusicach.....	33
5.1.4 Procedura tworzenia Indywidualnych Planów Usług Społecznych (IPUS).....	33
5.2 Sposób pozyskiwania i zarządzania informacjami przydatnymi dla potencjalnych klientów CUS.....	35
5.3 Plan i sposób monitorowania usług świadczonych w ramach CUS.....	36
5.3.1 Monitorowanie Indywidualnych Planów Usług (IPUS).....	36
5.3.2 Monitorowanie jako narzędzie zarządzania strategicznego.....	37

WSTĘP

W Gminie Prusice w dniu 16 lutego 2022 r. na mocy uchwały nr LII/270/22 Rady Miejskiej w Prusicach przekształcono Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w nową jednostkę budżetową pod nazwą Centrum Usług Społecznych w Prusicach. Centra usług społecznych to działanie fakultatywne gminy, co oznacza, że władze gminy mogą, ale nie muszą podjąć decyzji o ich utworzeniu. Należy docenić decyzję władz Gminy Prusice, które w trosce o jakość życia mieszkańców i szeroko rozumiany dobrobyt społeczny podjęły decyzję o utworzeniu CUS – pilotażowego przedsięwzięcia w skali województwa dolnośląskiego. W danym kontekście ważnym jest, iż Uchwała Rady Miejskiej nie nadała jedynie nowej nazwy istniejącej jednostce organizacyjnej, ale oznacza zmianę w systemie świadczenia usług społecznych w Gminie Prusice. Jest to powstanie nowoczesnego systemu zabezpieczenia społecznego, w ramach którego publiczne wsparcie usługowe będzie dostępne nie tylko dla osób i rodzin słabszych czy środowisk defaworyzowanych, lecz dla ogółu mieszkańców. Istotnym jest także, iż podjęta Uchwała o utworzeniu CUS Prusice, ma charakter decyzyjny i inicjujący proces zmiany społecznej, sama w sobie jednak nie przesądza o konkretnych rozwiązaniach, zostaną one wdrożone w lokalnym systemie usług społecznych. Również ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz.U. 2019r.,poz. 1818) nie narzuca gotowych rozwiązań, zakłada jedynie ramy funkcjonowania CUS i kierunki zmian, ale sposób ich wdrożenia na poziomie merytorycznym i instytucjonalnym pozostawia w gestii samorządów.

Centrum Usług Społecznych w Prusicach stoi zatem przed ogromnym wyzwaniem, jakim jest praktyczne wprowadzenie w życie założeń ustawy o CUS jak i wywiązanie się z zobowiązań wynikających z zawartej umowy o dofinansowanie projektu pt.: Utworzenie Centrum Usług Społecznych w Gminie Prusice realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020.

Celem głównym projektu jest zwiększenie dostępności usług społecznych odpowiadających na zdiagnozowane potrzeby mieszkańców Gminy Prusice poprzez powołanie Centrum, które w sposób skoordynowany i spersonalizowany oferować będzie usługi społeczne adresowane do ogółu mieszkańców, adekwatnie do ich potrzeb. Realizacja celu głównego projektu przyczyni się do osiągnięcia celu szczegółowego PO WER, tj. zwiększenia dostępu

do zintegrowanych usług społecznych odpowiadających na potrzeby społeczności lokalnej, poprzez zapewnienie kompleksowego wsparcia za pomocą usług, których mieszkańcy gminy potrzebują.

Założono, iż projektowany w oparciu o indywidualne potrzeby mieszkańców Gminy Prusice pakiet usług społecznych świadczonych przez Centrum Usług Społecznych w Prusicach stale będzie się zwiększał, a w oparciu o partycypację społeczną dopasowywał do aktualnych potrzeb społeczności lokalnej. Wypracowanie modelowych rozwiązań w zakresie świadczenia usług społecznych nie będzie kwestią dni, ale wielu miesięcy, a nawet lat, a służyć temu będzie opracowany Plan Wdrażania CUS, zawierający najważniejsze elementy opracowanego Modelu CUS, które podlegać będą testowaniu, monitorowaniu i ewaluacji.

1 ORGANIZACJA CENTRUM USŁUG SPOŁECZNYCH W PRUSICACH

1.1 CUS Prusice – charakterystyka projektu w zarysie.

Aspekty formalno-ewidencyjne – Centrum Usług Społecznych w Prusicach powstają poprzez realizację projektu pt.: Utworzenie Centrum Usług Społecznych w Prusicach w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój – Oś priorytetowa: II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji – Działanie: 2.8 Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym. Centrum będzie zlokalizowane w Gminie Prusice w powiecie trzebnickim. CUS będzie powołany na mocy Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych¹.

Cel projektu (ogólne założenia) – Cel główny projektu to: zwiększenie dostępu do zintegrowanych usług społecznych w wyniku utworzenia Centrum Usług Społecznych w Prusicach oraz realizacji usług społecznych dla mieszkańców Gminy Prusice w terminie do 31-10-2023 r. Rozwiązano problem w zakresie utworzenia jednego miejsca w którym mieszkańcy niezależnie od tego czy są klientami pomocy społecznej mogą skorzystać z pomocy i zostać poinformowani jakie usługi społeczne są realizowane na terenie Gminy Prusice. Integracja usług społecznych, rozproszonych obecnie w różnych podsystemach, umożliwi bardziej efektywne wykorzystanie lokalnej infrastruktury usługowej i tym samym skuteczniejsze zaspokajanie potrzeb wspólnoty samorządowej w zakresie określonych usług społecznych oferowanych w odpowiednio sprofilowanych pakietach usług, świadczonych przez różnych usługodawców i dostarczanych w zindywidualizowanej formule. Przewiduje się ponadto kontynuację działalności CUS także po zakończeniu realizacji omawianego projektu. Ponadto w ramach projektu przeprowadzono diagnozę potrzeb i potencjałów mieszkańców Gminy Prusice, oraz zaplanowano monitorowanie realizacji założeń przyjętych w projekcie wdrożeniowym.

Priorytetem Centrum Usług Społecznych w Prusicach jest zbudowanie lokalnego systemu

1. Ustawa o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych z 19.07.2020 r., strona Prezydenta RP, <https://www.prezydent.pl/kancelaria/centrum-uslug-spolecznych/ustawa-o-cus> (Dostęp: 20-03-2023)

usług społecznych, świadczącego kompleksowe, spersonalizowane usługi społeczne dla ogółu mieszkańców. Proces ten opiera się na dwóch ważnych filarach:

- Utworzeniu bazy usług społecznych, świadczonych w CUS w sposób zintegrowany (wybór usług spośród ogółu dostępnych, z obszarów wymienionych w ustawie) – integracja przez CUS usług dotychczas rozproszonych i świadczonych przez różne instytucje, co pozwoli na efektywne wykorzystanie istniejącej infrastruktury społecznej.
- Wprowadzeniu nowych usług społecznych które będą określone w Programie Usług Społecznych (zwanym dalej w skrócie PUS), skierowanych do osób, rodzin, grup społecznych, grup mieszkańców o określonych potrzebach lub ogółu mieszkańców. Istotną cechą Programu jest kompleksowość pomocy, oznaczająca sprofilowane pakiety usług, świadczone przez specjalistów reprezentujących różne zawody pomocowe, uzupełniane wsparciem społecznym oferowanym przez członków lokalnej społeczności w trybie pomocy sąsiedzkiej, grup samopomocowych czy wolontariatu.

Program opracowany został na podstawie art. 4 i 5 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych. Istotnym założeniem CUS było włączenie w przygotowanie Programu przedstawicieli społeczności lokalnej, na każdym etapie jego planowania, wdrażania i monitorowania. Jednocześnie Gmina Prusice w niniejszym Programie Usług Społecznych zobowiązuje się do kontynuacji działania CUS i utrzymania oferty usług społecznych w okresie co najmniej 3 lat od zakończenia realizacji projektu. Liczba miejsc świadczenia usług społecznych może ulec zmniejszeniu w okresie trwałości tylko, gdy wynika to z analizy potrzeb mieszkańców.

Grupy docelowe projektu – działalność CUS będzie skierowana do osób korzystających dotychczas z pomocy społecznej udzielanej przez GOPS w Prusicach, ale będzie ona również miała na celu dotarcie do osób, które nie otrzymywały z usług pomocy społecznej m.in. z uwagi na brak oferty adekwatnej do oczekiwań w zakresie wsparcia natury społecznej. Należy tu podkreślić, iż w ramach funkcjonowania CUS są przewidziane zabiegi diagnostyczne mające na celu rozpoznanie rzeczywistych potrzeb członków społeczności lokalnej oraz będzie ono uwzględniało ich partycypację w realizacji podejmowanych przedsięwzięć i inicjatyw.

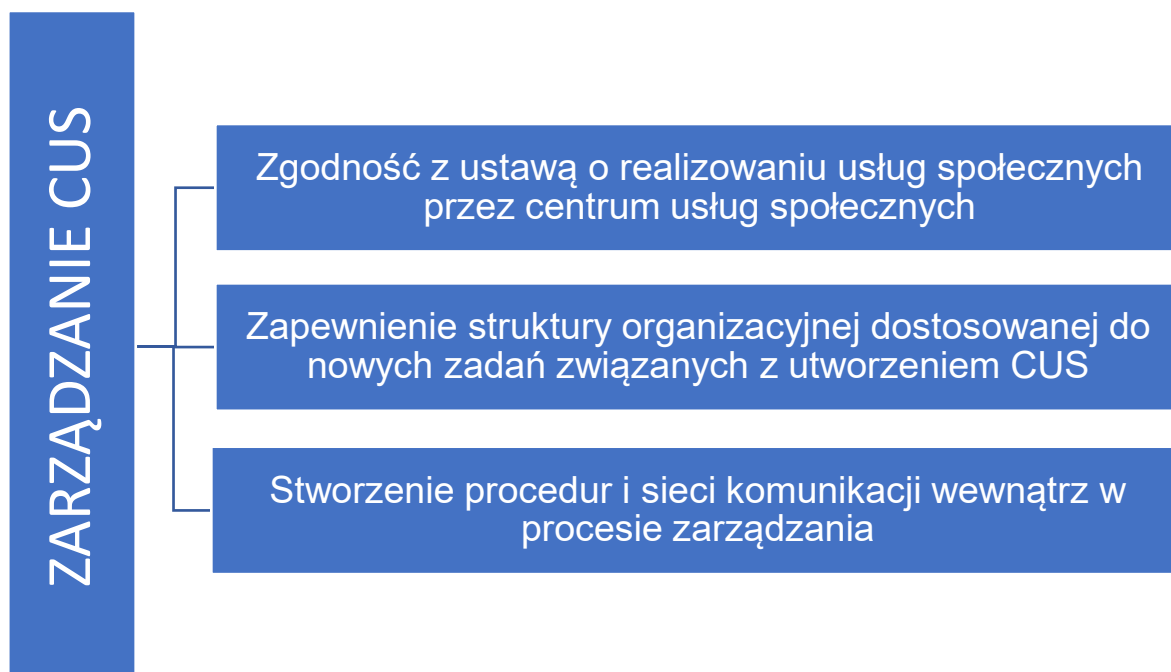
Wykonawca (personel) – przewiduje się, że CUS będzie opierało się na doświadczonej kadrze zatrudnionej w dotychczasowym GOPS Prusice ewentualnie wspartej pracownikami zatrudnionymi w związku z poszerzeniem zakresu obowiązków i działań przekraczających podejmowane dotychczas aktywności związane ze wsparciem społecznym.

Zasoby infrastrukturalne – przeprowadzone zostały prace adaptacyjne w nowej siedzibie CUS w Prusicach przy ul. Żmigrodzkiej 39 a ponadto w związku z integracją działań na rzecz społeczności lokalnej planuje się również korzystanie z zasobów gminnych – Sale w Gminnym Ośrodku Kultury i Sportu w Prusicach, w Gminnej Bibliotece Publicznej „Multiteka” oraz świetlicach wiejskich. Okres realizacji projektu trwa do 30-10-2023 r. Środki finansowe – powstanie CUS jest przedsięwzięciem współfinansowanym ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

1.2 Model funkcjonowania Centrum Usług Społecznych w Prusicach

1.2.1 Struktura CUS w Prusicach i sposób zarządzania.

Sposób Zarządzania CUS jest oparty na następujących elementach:

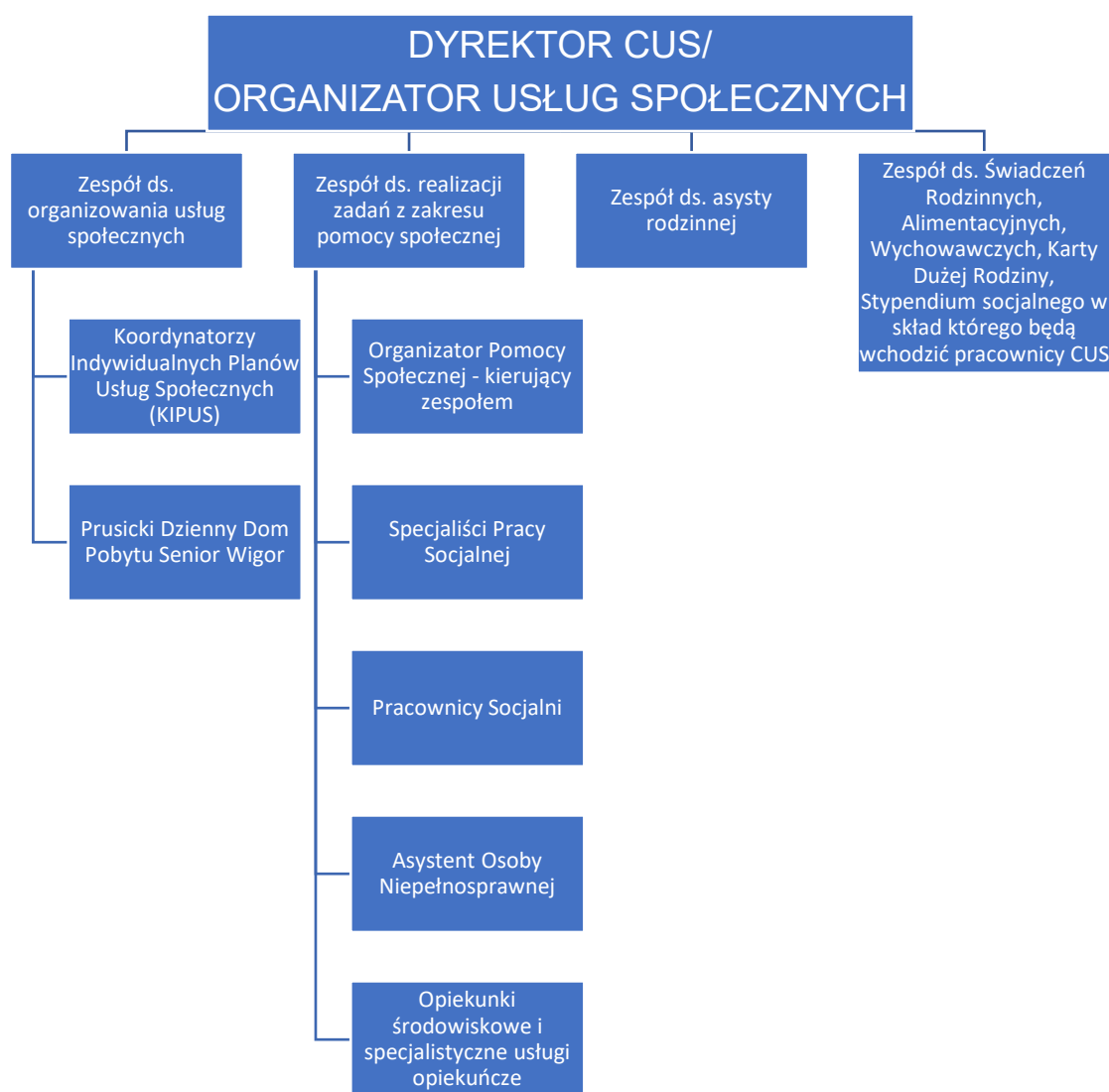


Wykres 1: Zarządzanie CUS, opracowanie własne

Zarządzanie CUS obejmuje:

- 1) zarządzanie procesem zmiany społecznej,
- 2) zarządzanie usługami społecznymi (realizowanymi przez CUS oraz partnerów kooperantów).

Zarządzanie usługami społecznymi jest jednym z kluczowych elementów zarządzania CUS. Działalnością CUS będzie kierować Dyrektor, który jednocześnie wykonywać będzie zadania Organizatora Usług Społecznych. Obsługę finansową i kadrową CUS Prusice prowadzi Centrum Usług Wspólnych zgodnie z Uchwałą nr LII/272/22 z dnia 16-02-2022 r. Rady Miejskiej w Prusicach. Dyrektorowi CUS będzie podlegał Organizator Społeczności Lokalnej oraz będzie zarządzał czterema zespołami, tj.:



Wykres 2: Schemat organizacyjny CUS, opracowanie własne

1.2.2 Szczegółowe cele i zadania CUS oraz plan finansowy

Celem działania Centrum wskazanym w § 4 załącznika do Uchwały Rady Miejskiej w Prusicach nr LII/271/22 z dnia 16 lutego 2022 r. w sprawie nadania statutu Centrum Usług Społecznych w Prusicach jest:

- 1) umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości;
- 2) podejmowanie działań wspierających osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienia im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka;
- 3) pomoc w doprowadzeniu do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem, w miarę możliwości Centrum;
- 4) tworzenie lokalnego systemu usługowego, umożliwiającego uzyskanie dostępu do usług społecznych z różnych obszarów;
- 5) wypracowanie partycypacyjnego modelu usług społecznych, w którym działania instytucjonalne wspierane są przez organizacje samorządowe, podmioty ekonomii społecznej i osoby fizyczne;
- 6) tworzenie indywidualnych planów usług społecznych pozwalających w sposób kompleksowy odpowiadać na potrzeby osób/ rodzin;
- 7) rozpowszechnianie potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie wsparcia społecznego w formie wolontaryjnej i pomocy sąsiedzkiej.

Do zadań CUS należy:

- 1) Realizacja zadań, o których mowa w art. 13 w ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych szczególnie w zakresie:
 - a) pomocy społecznej, jako zadań zleconych i własnych gminy;
 - b) przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
 - c) świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz postępowania wobec dłużników alimentacyjnych, jako zadań zleconych;
 - d) pomocy, o której mowa w ustawie o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, jako zadań zleconych;

- e) prowadzenia postępowania w sprawie ustalania uprawnień i wypłaty zasiłków dla opiekunów, jako zadań zleconych;
 - f) prowadzenia postępowania w sprawie przyznawania i wydawania Karty Dużej Rodziny, jako zadań zleconych;
 - g) prowadzenia postępowania w sprawie ustalania uprawnień i wypłaty świadczenia wychowawczego, jako zadań zleconych;
 - h) wspierania rodziny w formie pracy z rodziną, jako zadań własnych Gminy i zadań zleconych z zakresu administracji rządowej;
 - i) przyznawania i wypłaty dodatków mieszkaniowych, jako zadań własnych;
 - j) przyznawania i wypłaty dodatków energetycznych, jako zadań zleconych;
 - k) wspierania osób niepełnosprawnych, a także seniorów;
 - l) innych zadań zleconych, w tym zleconych uchwałami Rady Miejskiej w Prusicach.
- 2) Realizacja zadań własnych Gminy oraz zadań z zakresu administracji rządowej zleconych gminie i innych nałożonych przepisami prawa oraz wykonywanych na podstawie umów lub porozumień z organami administracji rządowej lub innymi podmiotami.

Ponadto do zadań CUS zaliczają się także takie jak:

- 1) zadania z zakresu wspierania rodziny i dziecka, pracę z rodziną i poszczególnymi jej członkami, w szczególności poprzez prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami, asystenturę na rzecz rodzin wymagających usprawnienia funkcjonowania w życiu codziennym, nauki pełnienia ról i zadań społecznych oraz pomoc w opiece i wychowaniu dziecka;
- 2) zadania z zakresu pomocy społecznej, w tym:
 - a) opieka i wsparcie osób starszych, chorych i niepełnosprawnych realizowaną m.in. poprzez świadczenie usług opiekuńczych obejmujących pomoc w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną oraz specjalistycznych usług opiekuńczych obejmujących zaspokajanie potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności;
 - b) przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą o pomocy społecznej świadczeń;
 - c) pracę socjalną;
 - d) prowadzenie i rozwój niezbędnej infrastruktury socjalnej;
 - e) analizę i ocenę zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;

- f) realizację zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych;
 - g) rozwijanie nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb;
- 3) zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 4) prowadzenie zadań związanych z postępowaniem z zakresu świadczeń rodzinnych, w tym ustalanie i wypłacanie świadczeń rodzinnych,
- 5) zadania z zakresu świadczeń alimentacyjnych i postępowania wobec dłużników alimentacyjnych,
- w tym prowadzenie zadań związanych z postępowaniem wobec dłużników alimentacyjnych oraz przyznawaniem świadczeń z funduszu alimentacyjnego,
- 6) zadania wynikające z innych ustaw, w szczególności:
- a) prowadzenie zadań związanych z postępowaniem w sprawie przyznania i wypłaty świadczenia wychowawczego przewidzianego ustawą o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
 - b) prowadzenie zadań związanych z postępowaniem w sprawie przyznania świadczeń przewidzianych ustawą o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin,
 - c) prowadzenie zadań związanych z postępowaniem w sprawie przyznawania zasiłków dla opiekunów na podstawie ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów,
 - d) potwierdzenie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej na podstawie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
 - e) prowadzenie zadań związanych z postępowaniem w sprawie przyznawania karty dużej rodziny,
 - f) realizacja gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz stała współpraca z gminną komisją rozwiązywania problemów alkoholowych,
 - g) prowadzenie zadań z zakresu pomocy materialnej dla uczniów.
- 7) zadania wynikające z uchwał rady gminy i zarządzeń wójta oraz inne zadania jeżeli z odrębnych przepisów wynika, że obowiązek ich realizacji należy do zadań ośrodka pomocy społecznej lub centrum usług społecznych.

W okresie od 1 kwietnia 2023 r. do 31 października 2023 r. funkcjonowanie CUS w zakresie realizacji usług społecznych finansowane będzie ze środków projektu.

W ramach tych środków zaplanowane zostało:

- kontraktowanie i świadczenie usług społecznych,
- wynagrodzenie Organizatora Usług Społecznych,
- wynagrodzenia Koordynatora Indywidualnych Planów Usług Społecznych
- wynagrodzenie Organizatora Społeczności Lokalnej.

Funkcjonowanie CUS po zakończeniu realizacji projektu uzależnione będzie od :

- środków własnych Gminy Prusice,
- środków Budżetu Państwa,
- odpłatności odbiorców usług,
- pozyskania dodatkowych środków z rządowych programów i projektów,
- pozyskania środków z UE.

Gmina Prusice zapewnia utrzymanie CUS w okresie trwałości projektu, tj. do 31- X- 2026 r.

1.2.3 Zasady współpracy między jednostkami zajmującymi się świadczeniami i usługami

Przy wykonywaniu zadań Centrum:

- 1) oferuje określone usługi społeczne wszystkim osobom uprawnionym (zasada powszechności);
- 2) ma na względzie dobro osób korzystających z usług społecznych, w szczególności potrzebę respektowania poczucia ich podmiotowości i bezpieczeństwa (zasada podmiotowości);
- 3) zachowuje standardy jakości usług społecznych (zasada jakości);
- 4) zmierza do zapewnienia usług społecznych jak najpełniej odpowiadających na potrzeby wspólnoty samorządowej, z uwzględnieniem różnych faz życia oraz sytuacji rodzin (zasada kompleksowości);
- 5) współpracuje z organami administracji publicznej, organizacjami pozarządowymi i podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, podmiotami wykonującymi działalność leczniczą w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej oraz osobami fizycznymi i prawnymi (zasada współpracy);

- 6) mając na względzie potrzeby wspólnoty samorządowej, podejmuje działania zmierzające do rozszerzenia oferty usług społecznych, przy wykorzystaniu potencjału podmiotów realizujących usługi społeczne na obszarze działania centrum (zasada pomocniczości);
- 7) dąży do wzmocnienia więzi społecznych oraz integracji i rozwoju wspólnoty samorządowej (zasada wzmacniania więzi społecznych).

Współpraca ta odbywa się z uwzględnieniem suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji i jawności.

Centrum Usług Społecznych będzie głównym twórcą lokalnej infrastruktury usługowej, a jednocześnie koordynatorem usług społecznych realizowanych przez inne podmioty. W praktyce współpraca z CUS oznacza, że ustalona część potencjału usługowego partnera na podstawie zawartych porozumień znajdzie się w bazie usług CUS, którą zarządza organizator usług społecznych (funkcja informacyjna). Jednocześnie mieszkańcy zachowują możliwość korzystania z usług danego podmiotu także bezpośrednio, poza systemem CUS. Nadzorowane przez CUS zintegrowane lokalne systemy usług będą czynnikiem stymulującym rozwój sektora ekonomii społecznej i solidarnej, ponieważ dzięki CUS pojawi się dodatkowy popyt na usługi społeczne, które te podmioty będą mogły wykonywać.

Współpraca CUS z lokalnymi podmiotami usługowymi z różnych sektorów: publicznymi np. Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Prusicach, placówkami wsparcia, organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorstwami społecznymi, spółdzielniami socjalnymi, prywatnymi firmami świadczącymi usługi społeczne oparta będzie na sieciowym współrzędzeniu poprzez zawieranie partnerstw. Zaplanowano również cykliczne wspólne spotkania z realizatorami usług. Przy czym aktywnymi uczestnikami tej współpracy będą zarówno Organizator Usług Społecznych, Organizator Pomocy Społecznej, Organizator Społeczności Lokalnej, jak i Koordynator Indywidualnych Planów Usług Społecznych. Organizator Usług Społecznych inicjuje i animuje tę współpracę w wymiarze instytucjonalnym, dążąc do tego, aby oferta usług realizowanych przez CUS we współpracy z partnerami była jak najszersza. Im więcej usług, tym bardziej efektywna będzie ich personalizacja, stosownie do potrzeb konkretnych mieszkańców, przy wykorzystaniu indywidualnych planów usług społecznych.

Współpraca ze środowiskiem instytucji, organizacji i przedsiębiorstw zajmujących się usługami społecznymi będzie zorganizowana w formie sieci realizatorów usług społecznych. CUS będzie współpracował z podmiotami, które realizują usługi społeczne poprzez działania informacyjne i promocyjne, zbieranie opinii, szkolenia w zakresie podnoszenia jakości usług. Sieć, będzie niesformalizowaną przestrzenią do kontaktu i wymiany informacji z podmiotami, które chcą współpracować z CUS realizując usługi społeczne.

1.2.4 Plan podnoszenia kwalifikacji i nabycia umiejętności przez zespół wdrażający CUS

Zmiany instytucjonalne mogą wywoływać opór lub niechęć osób, których ta nowa sytuacja bezpośrednio dotyczy. Może to wynikać z poczucia braku wpływu zachodzące przemiany, a przede wszystkim z braku wiedzy i odpowiednich kompetencji. W modelu funkcjonowania CUS jedną z najważniejszych grup, które mogą poczuć dyskomfort wynikający z braku pewności co do swojej roli w nowej strukturze są pracownicy CUS. W związku z tym wśród tych osób należy podjąć działania promocyjne i informacyjne mające pozwalające na wyjaśnienie przesłanek i celu podejmowanych działań, w których konsekwencji zostanie powołany nowy podmiot, tj. CUS. Taka inwestycja w szkolenia i rozwój kadry CUS jest inwestycją w kapitał ludzki i społeczny oraz jest niezbędnym elementem skutecznego działania CUS.

Realizacja szkoleń z zakresu: zarządzania i organizacji usług społecznych, opracowywania i realizacji indywidualnych planów usług społecznych oraz organizacji społeczności lokalnej. Szkolenia dla pracowników centrów usług społecznych organizuje Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej.

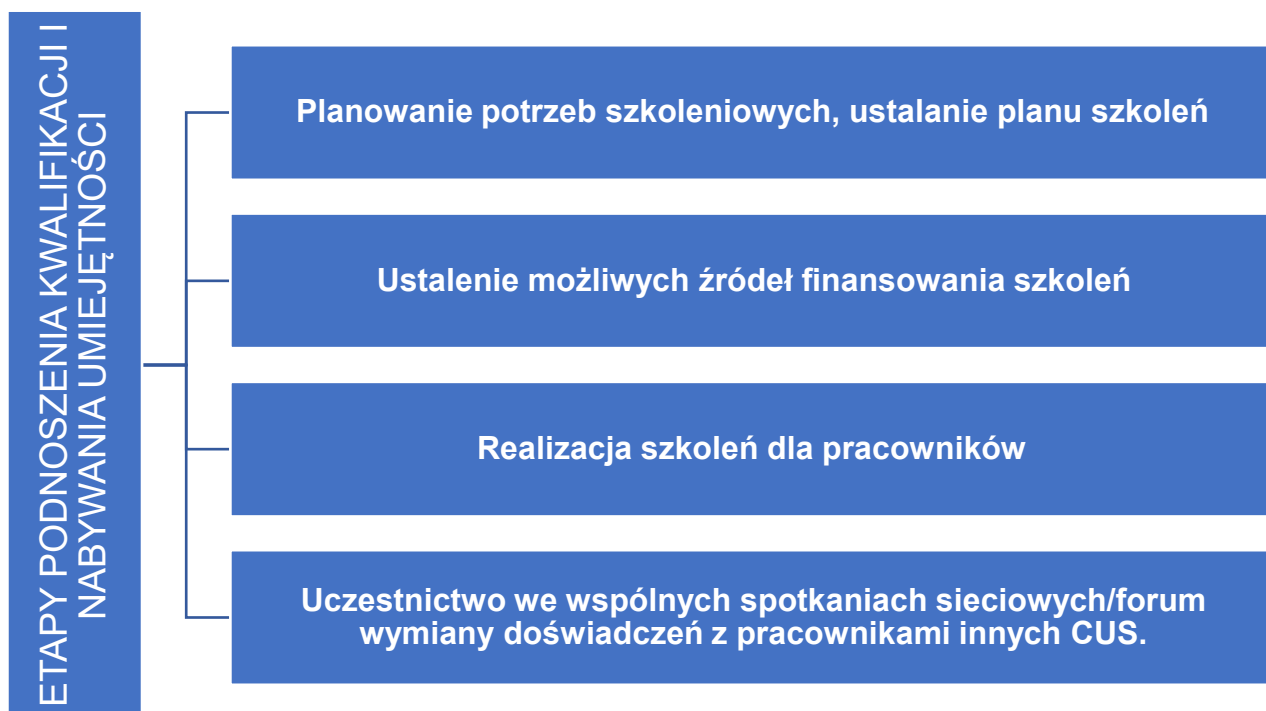
Dla pozostałych pracowników

- wprowadzenie w tematykę usług, usługi społeczne w CUS,
- zarządzanie i sposób organizacji CUS,

- relacje pomiędzy usługami powszechnymi a usługami pomocy społecznej,
- sposób rozumienia CUS oraz jego kompetencji,
- zadania i rola CUS w środowisku lokalnym,
- „zarządzanie sobą w zmianie”,
- przewodnik po regulaminach i dokumentach CUS.

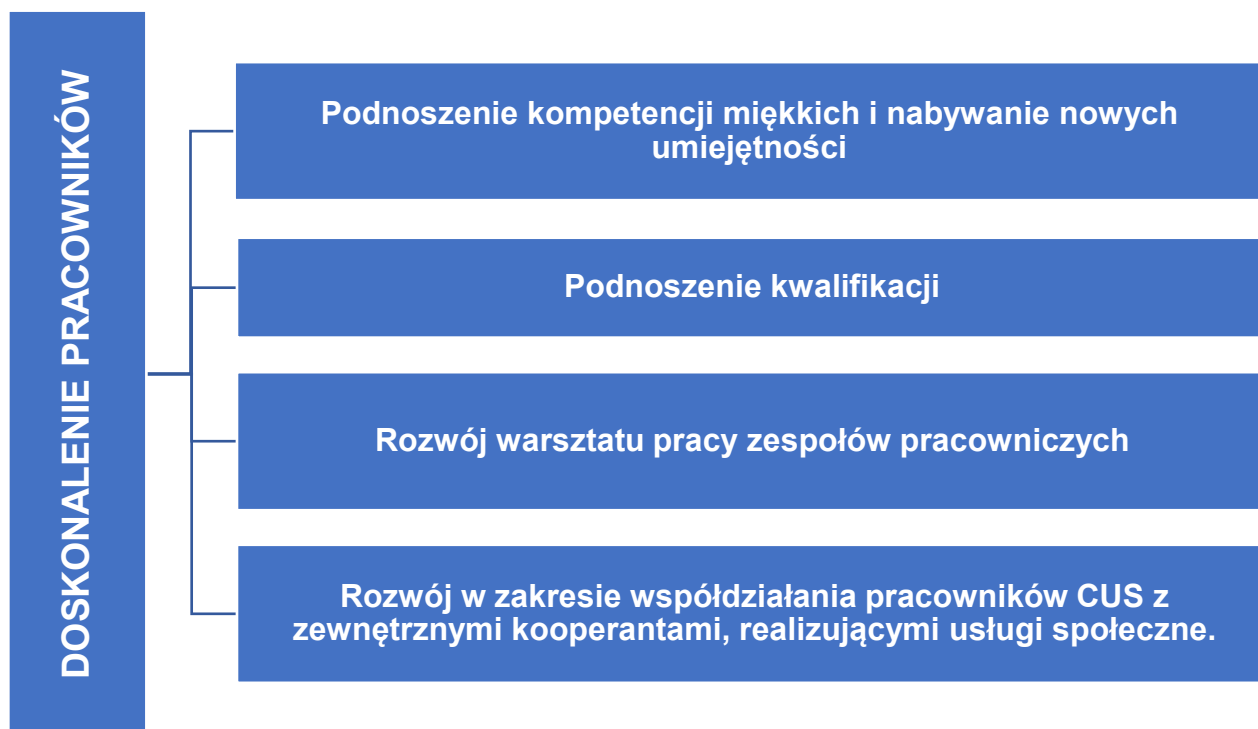
Zróżnicowane (cykliczne i pojedyncze, on-line i stacjonarne) szkolenia i kursy dla wszystkich pracowników CUS z zakresu funkcjonowania CUS, jako jednostki organizacyjnej Gminy świadczącej usługi społeczne, są niezbędne dla poprawy funkcjonowania CUS, jak i komunikacji wewnątrz organizacji oraz z podmiotami zewnętrznymi. To także wartość dodana dla pracowników - gwarancja rozwoju osobistego i podnoszenia kompetencji zawodowych.

Zwłaszcza na pierwszym etapie istnienia CUS istotne są szkolenia z zakresu wykonywanych nowych zadań oraz funkcji. Równie ważna i niezbędna jest praca szkoleniowo-terapeutyczno-wspierająca ramach zespołu: superwizja koleżeńska, systematyczne odprawy i spotkania zespołu. W proces szkolenia należy włączyć także partnerów.



Wykres 3: Etapy podnoszenia kwalifikacji i nabywania umiejętności, opracowanie własne

Szkolenia i kursy – stanowią niezbędny element rozwoju zawodowego pracowników w każdej organizacji. W ramach działalności Centrum Usług Społecznych w Prusicach przewiduje się wspieranie rozwoju osobistego i zespołowego swoich pracowników.



Wykres 4: Doskonalenie pracowników, opracowanie własne

Szkolenia pracowników Centrum Usług Społecznych w Prusicach będą realizowane z środków własnych i zewnętrznych źródeł finansowania:

- 1) Szkolenia i kursy organizowane przez Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej we Wrocławiu. Zgodnie z art. 34 pkt 1 i 2 ustawy o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz.U.2019, poz. 1818) DOPS zorganizuje szkolenia, o których mowa w art. 25 ust. 2 pkt 4, art.30 pkt 3 i art. 33 pkt 3 ustawy. Szkoleniami objęte zostaną następujące stanowiska pracy: dyrektor CUS, organizator usług społecznych, organizator społeczności lokalnej, koordynator indywidualnych planów usług społecznych.
- 2) Szkolenia podnoszące kompetencje realizowane w ramach środków własnych CUS, tj. komunikacja społeczna, prawo zamówień publicznych, praca socjalna, w tym współpraca z organizatorem społeczności lokalnej, praca z trudnym klientem, pierwsza pomoc, przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu, tworzenie decyzji administracyjnych, rozpatrywanie skarg i wniosków, itp.
- 3) Szkolenia i kursy realizowane ze środków zewnętrznych (m.in. z Powiatowego Urzędu Pracy). Szkolenia dotyczące głównie realizacji usług społecznych, ich standaryzacji,

współpracy z podmiotami kooperującymi (w tym PES), animowania społeczności lokalnych w ramach OSL, budowania sieci współpracy CUS z organizacjami i instytucjami, partycypacji publicznej, itp.

Realizacja planu szkoleń przewiduje także uczestnictwo w szkoleniach i warsztatach; seminariach, konwentach i konferencjach; spotkaniach, debatach i dyskusjach panelowych; programach szkoleniowych i edukacyjnych; oraz innych przedsięwzięć o podobnym charakterze w ramach działalności Dolnośląskiego Forum Pomocy Społecznej oraz Forum Centrum Usług Społecznych.

1.2.5 Sposoby promocji i informacji na temat działania CUS w odniesieniu do poszczególnych grup odbiorców usług społecznych oraz metody docierania do potencjalnych odbiorców.

W ramach promocji CUS zaplanowano następujące działania:

- 1) kampania społeczna: lokalne media (gazety, radio, media społecznościowe, strony internetowe JST i jednostek organizacyjnych),
- 2) zaangażowanie lokalnych autorytetów (np. lokalni liderzy społeczni, samorządowcy, politycy, księża itd.),
- 3) rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej – partnerstwo lokalne, promujące CUS i jego działania,
- 4) tzw. „marketing szeptany”, tj. informowanie znajomych, współpracowników o działaniach CUS.
- 5) pracownicy socjalni – informowanie swoich podopiecznych o działaniach CUS,
- 6) kierowanie informacji do podmiotów (w tym PES), wspierających konkretne grupy odbiorców,
- 7) informowanie ośrodków wsparcia dziennego o działaniach CUS,
- 8) informowanie placówek całodobowych o działaniach CUS,
- 9) spotkania w społeczności lokalnej, skierowane do konkretnych grup odbiorców
- 10) plakaty w dobrze dobranych miejscach/grupujących ludzi np. ośrodkach zdrowia
- 11) stale aktualizowana platforma informacyjna o wszystkich usługach społecznych świadczonych na swoim terenie przez świadczeniodawców ze wszystkich sektorów.

1.2.6 Sposoby testowania, określenie rezultatów testowania oraz pakietu produktów, który powstanie w wyniku testowania

W pierwszym Kamieniu Milowym zostały przygotowane szczegółowe założenia CUS, które będą testowane i monitorowane w trakcie następnych Kamieni Milowych 2-4. Testowanie będzie się odbywało poprzez „doświadczenie w praktyce”, czyli weryfikację w praktyce wprowadzonych rozwiązań. Na bieżąco będą też wyciągane wnioski z przebiegu testowania. Najważniejszym rezultatem podejmowanych działań będzie sprawnie funkcjonujący CUS w Prusicach realizujący kompleksowe usługi społeczne dla ogółu mieszkańców. Wdrażanie nowej jakości usług będzie podlegało monitorowaniu i testowaniu w trakcie trwania całego projektu, ponieważ jakość realizowanych usług ma wpływ na ich odbiór przez obecnych jak i przyszłych klientów. Aby zapewnić jak najlepsze standardy świadczonych usług dostępnych w Centrum Usług Społecznych, będzie analizowane jakie usługi są przydzielane, które cieszą się największą popularnością, czy mieszkańcy wybierają pojedyncze usługi, czy raczej pakiety, wiązki usług. Zespół - w skład którego wchodzić będzie min. Koordynator Indywidualnych Planów Usług Społecznych-, scharakteryzuje relacje z mieszkańcami – czy umieją oni określić i nazwać swoje potrzeby, czy usługi są właściwie i sprawnie przydzielane. Będzie zwracana uwaga na sferę jakości proponowanych usług, tak aby w najwyższym stopniu zaspokoić oczekiwania mieszkańców, którzy mają zróżnicowane preferencje, oczekiwania i potrzeby. Wraz z testowaniem usług pojawi się, również monitorowanie realizowanych Indywidualnych Planów Usług Społecznych. Poddamy analizie czy osoba zainteresowana jest zadowolona z doboru usługi czy pakietu usług, czy może należy ją zmienić, zaproponować inną. Tak, aby podstawą jakości wykonywanej usługi było indywidualne podejście do mieszkańca.

W ostatnim Kamieniu Milowym zostanie opracowany pakiet produktów, który powstanie w wyniku testowania. Pakiet produktów zostanie przedłożony Radzie Programowej.

Pakiet będzie zawierał następujące produkty:

- 1) schemat organizacyjny i procedury działania CUS,
- 2) zalecane szkolenia dla pracowników CUS (z uwzględnieniem szkoleń wskazanych w Ustawie), zalecane wyposażenie CUS,

- 3) metody i techniki wykorzystywane w diagnozie potrzeb mieszkańców w zakresie usług społecznych oraz potencjału lokalnych usługodawców,
- 4) zalecane metody i narzędzia pracy kadr CUS z mieszkańcami, w tym w zakresie metodyki tworzenia indywidualnych planów usług społecznych (IPUS),
- 5) zasady współpracy CUS z partnerami, w tym tworzenia partnerstw lokalnych,
- 6) narzędzia do oceny skuteczności i efektywności funkcjonowania CUS.

2. Centrum Usług Społecznych w Prusicach w opinii mieszkańców Gminy Prusice – wyniki diagnozy potrzeb i potencjałów członków społeczności lokalnej

Utworzenie Centrum Usług Społecznych w Gminie Prusice zostało poprzedzone przeprowadzeniem dogłębnej diagnozy potrzeb i potencjałów mieszkańców gminy. W ramach badań przeprowadzona została również analiza dokumentów zastanych dotycząca warunków życia w Gminie Prusice oraz funkcjonowania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Prusicach, który to został przekształcony w Centrum Usług Społecznych w Prusicach. W proces diagnozowania została włączona społeczność lokalna, która miała realny wpływ na jego przebieg.

Zgodnie z ustawą o CUS, diagnoza jest sporządzana raz na pięć lat. CUS zakłada jednak możliwość jej aktualizacji we wskazanym okresie.

Przeprowadzona diagnoza pozwoliła na wskazanie i opisanie potrzeb uzasadniających realizację programu oraz wyłonienie usług społecznych.

Celem przeprowadzonego badania było zidentyfikowanie potrzeb i potencjału lokalnej społeczności

w zakresie usług społecznych na terenie Gminy Prusice. Cel ten został osiągnięty w toku weryfikacji zebranego materiału badawczego, na podstawie którego opracowano wnioski i rekomendacje w następujących zakresach:

- polityki prorodzinnej i wspierania rodziny
- przeciwdziałanie bezrobociu oraz reintegracji zawodowej i społecznej
- promocji i ochrony zdrowia
- osób niesamodzielnych i ich opiekunów
- pobudzania aktywności społecznej
- edukacji

- sportu i kultury

2 PROBLEMATYKA BADAWCZA I ZARYS METODOLOGII BADAŃ DIAGNOSTYCZNYCH

Na problematykę, która wyznaczyła zakres przedmiotowy badań oraz określiła konieczną do zastosowania procedurę badawczą składały się następujące pytania:

- 1) Jaki jest obecny stan świadczonych usług w Gminie?
- 2) Jakie są potrzeby społeczne mieszkańców wyrażone poprzez wskaźniki ilościowe i jakościowe
- 3) Jaki jest potencjał społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych?
- 4) Jakie rozwiązania należy wprowadzić w zakresie usług społecznych?

We wnioskach przedstawiono rozwiązania na które ze wskazanych potrzeb oraz problemów może odpowiedzieć CUS oraz działalność jakich instytucji, organizacji, osób można wykorzystać, aby zaspokoić potrzeby mieszkańców Gminy Prusice.

3 POTRZEBY UZASADNIAJĄCE REALIZACJĘ PROGRAMU USŁUG SPOŁECZNYCH

Zgodnie z rekomendacjami zawartymi w „Diagnozie potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych Gminy Prusice” oraz potencjalnych partnerów w zakresie realizacji usług społecznych, usługi społeczne w gminie powinny odpowiadać na wyzwania związane z niekorzystnymi trendami demograficznymi.

Ze względu na zjawisko starzenia się populacji konieczna jest kontynuacja przemyślanej polityki senioralnej i tworzenie kompleksowej oferty usług społecznych dla (różnych grup) seniorów.

Koniecznością staje się również udzielenie kompleksowego wsparcia rodzinom z dziećmi, osobom doświadczającym kryzysu bezdomności i kryzysu psychicznego oraz osobom z niepełnosprawnościami.

Diagnoza wskazała na konieczność rozszerzenia dotychczasowego katalogu usług o m.in.

- dostępu do poradnictwa, doradztwa specjalistycznego, w tym pomocy psychologicznej, pedagogicznej, prawnej ukierunkowanej na wsparcie rodzin i członków rodzin w zakresie problemów opiekuńczo -wychowawczych, przeciwdziałania przemocy i agresji, profilaktyki uzależnień, pełnienia ról społecznych, relacji i komunikacji w rodzinie

- dostępu do warsztatów/zajęć/szkoleń w celu podniesienia kompetencji rodzicielskich oraz zapobieganiu negatywnych zjawiskom społecznym.

- zwiększenie dostępności mediacji rodzinnych/ międzypokoleniowych/ partnerskich

- wsparcie rodzin w miejscu zamieszkania w zakresie przewyżczania bezradności

- objęcie specjalistycznym i terapeutycznym wsparciem (psycholog, pedagog, logopeda, terapia SI, trening uważności, terapeuci uzależnień) dzieci i młodzież według indywidualnych potrzeb.

- przeprowadzanie zajęć/warsztatów dotyczących uzależnień i przemocy wśród dzieci i młodzieży, mających na celu poszerzenie wiedzy z zakresu powyższej problematyki

- organizowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży poprzez zajęcia pozaszkolne, koła zainteresowań, zajęcia sportowe i kulturalne a także zajęcia dodatkowe w formie półkolonii czy wyjazdów/ wycieczek kulturalnych i krajoznawczych wykorzystując gminną infrastrukturę w postaci świetlic wiejskich.

- tworzenie miejsc aktywności dzieci i młodzieży np. skatepark, tor przeszkód, park linowy, ścianki wspinaczkowe itp.

- wsparcie dzieci szczególnie uzdolnionych poprzez dofinansowanie do zajęć dodatkowych czy ufundowanie stypendiów za bardzo dobre wyniki w nauce.

- utworzenia oferty aktywizacji społeczno-zawodowej realizowany zgodnie z zasadą indywidualizacji wsparcia.

- budowanie lokalnej koalicji na rzecz promocji zatrudnienia zrzeszającej instytucje, organizacje pozarządowej działające na rzecz promocji zatrudnienia oraz lokalnych pracodawców.

- zwiększenie dostępności do pomocy doradczej i specjalistycznej w zakresie rynku pracy.

- wdrażanie programów profilaktyki zdrowia, zgodnych z lokalną diagnozą oraz mapą potrzeb województwa dolnośląskiego.

- upowszechnienie wolontariatu przygotowywanie wolontariuszy i zapewnianie im możliwości pracy w zakresie świadczenia pomocy mieszkańcom gminy.

- rozwój działań ukierunkowanych na wzrost postaw obywatelskich w formie edukacji, promocji i wolontariatu, samopomoc

Gmina Prusice wykorzysta wszystkie możliwości aby Program Usług Społecznych odpowiadał na aktualne wyzwania społeczne i obejmował następujące usługi:

- usługi z zakresu polityki prorodzinnej,
- usługi w obszarze promocji i ochrony zdrowia,
- wspierania osób niepełnosprawnych,
- przeciwdziałaniu bezrobociu,
- usługi kulturalne,
- kultury fizycznej i turystyki,
- reintegracji zawodowej i społecznej
- usługi edukacyjne

3.1. Cele Programu Usług Społecznych

Na podstawie wyników „Diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych Gminy Prusice” sformułowano wstępne cele Programu Usług Społecznych w Prusicach.

Jednym z fundamentalnych założeń Programu Usług Społecznych będzie stały monitoring realizowanych usług przez usługodawców. Jest to ważny krok dla zbudowania trwałej współpracy międzysektorowej w obszarze usług społecznych.

- rozszerzenie oferty usług społecznych i środowiskowych (dostęp, koordynacja, szeroka oferta),
- zwiększenie dostępności usług społecznych dla ogółu mieszkańców Gminy Prusice (wyjście poza klientów pomocy społecznej),
- zbudowanie wizerunku CUS jako instytucji świadczącej usługi społeczne,
- pobudzanie procesu oddolnych działań/inicjatyw podejmowanych przez mieszkańców,
- świadczenie wysokiej jakości usług społecznych dostarczanych przez CUS,
- rozwój działań środowiskowych, wspierających świadczenie usług społecznych: wolontariatu, usług samopomocowych i sąsiedzkich.

Ważnym założeniem funkcjonowania CUS jest pobudzenie aktywności lokalnej w kierunku powstania nowych organizacji pozarządowych nastawionych na działania w obszarze pomocy społecznej w tym spółdzielni socjalnej. Współpraca z podmiotami ekonomii społecznej realizowana w duchu partnerstwa i pomocniczości będzie z korzyścią dla mieszkańców i samorządowej wspólnoty terytorialnej.

Szczególnie ważnym partnerem dla CUS są podmioty ekonomii społecznej ponieważ:

- nie działają dla zysku, przeznaczając go na realizację społecznej misji,
- tworzą miejsca pracy dla osób marginalizowanych, zmniejszając obszary wykluczenia społecznego,
- elastyczność i innowacyjność, o którą dużo trudniej w jednostkach samorządu terytorialnego i ich jednostkach organizacyjnych, z uwagi na sposób zarządzania oraz w biznesie, który działa wyłącznie dla zysku.

3.2. Zwiększenie udziału podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej realizacji usług społecznych.

Działania w sferze zamówień publicznych, w tym:

- stosowanie klauzul i aspektów społecznych w zamówieniach publicznych, zgodnie z ustawą Prawo Zamówień Publicznych,
- stosowanie art. 15 a ustawy o spółdzielniach socjalnych.

Działania w sferze pożytku publicznego (po uzyskaniu pozytywnej opinii prawnej) , w tym:

- otwarte konkursy ofert ogłaszane na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie,
- zlecenia bezkonkursowe, do 10 tys. zł na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (zadanie publiczne musi zostać zrealizowane w okresie nie dłuższym niż 90 dni).

Propozycja pakietów usług społecznych możliwych do wdrożenia przez CUS Prusice:

Pakiet socjalny

- wsparcie psychologiczne i terapeutyczne,
- praca socjalna,
- asystent rodziny.

Pakiet reintegracyjny

- opiekun osoby starszej,
- opiekun osoby z niepełnosprawnościami,
- taksówka dla seniora i osób z niepełnosprawnościami,

Pakiet środowiskowy

- działania organizatorów społeczności lokalnej (animacja społeczna, pomoc sąsiedzka),
- wolontariat

Pakiet edukacyjny

- szkolenia opiekunów osób zależnych.

Pakiet integracyjny

- grupy wsparcia i samopomocowe (dla rodziców, osób w kryzysie, osób samotnych),
- pikniki integracyjne.

Pakiet zawodowy

- wspieranie organizowania prac społeczno-użytecznych.

Pakiet specjalistyczny

- doradca osoby lub rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji zdrowotnej,
- mediacje
- programy wspomagające zdrowie i zdrowy tryb życia,
- porady prawne.
- porady psychologiczne

4 PLAN ORGANIZOWANIA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ W RAMACH AKTYWNOŚCI CUS

4.1. Podstawowe założenia formalno merytoryczne

Organizator Społeczności Lokalnej to nowe stanowisko w strukturze Centrum Usług Społecznych i zakres zadań w strukturze CUS, powołany zgodnie z art. 23 ust. 4 Ustawy z dnia 19.07.2019 r. o realizowaniu usług społecznych.

4.2 Główne zadania Organizatora Społeczności Lokalnej

Zadania główne:

- prowadzenie na bieżąco rozeznania: potrzeb wspólnoty samorządowej w zakresie działań wspierających oraz potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie działań wspierających,
- opracowanie, w oparciu o wnioski wynikające z rozeznania potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie działań wspierających, planu organizowania społeczności lokalnej i jego aktualizacji oraz realizacji tego planu,
- podejmowanie działań w celu aktywizacji wspólnoty samorządowej,
- inicjowanie działań zmierzających do wzmocnienia więzi społecznych i integracji wspólnoty samorządowej,

- współpraca z podmiotami prowadzącymi na obszarze działania CUS animację lokalną lub inne formy pracy środowiskowej.

Celem działań Organizatora Społeczności Lokalnej w perspektywie długofalowej jest:

- tworzenie i stymulowanie więzi wspólnotowych oraz budowa poczucia tożsamości i współodpowiedzialności za przestrzeń „Gmina Prusice przyjazna mieszkańcom”
- wyrównywanie szans, poprzez wspieranie i wzmacnianie grup/społeczności znajdujących się w najtrudniejszym położeniu – zagrożonych społecznym wykluczeniem lub też biernych, czy też niezorganizowanych ,
- wzmocnienie poczucia solidarności społecznej, w tym solidarności sąsiedzkiej, organizacji pomocy wzajemnej oraz tworzeniu świadomości wspólnoty miejsca, losu i sytuacji – podstawowe relacje na poziomie sołectwa
- tworzenie wspólnot, w których przełamana jest izolacja i osamotnienie, budowane są więzi emocjonalne, międzyludzkie oraz sieci znajomości, wspólnych celów i interesów.

W codziennej pracy OSL-owiec realizuje zadania z uwzględnieniem specyfiki lokalnych grup, z zachowaniem szacunku dla ich odmienności i różnych potencjałów. Ważne jest indywidualne podejście i wspólne z mieszkańcami wyznaczenie celów oraz prowadzenie działań dla poszczególnych społeczności. To model współpracy oparty na partycypacji - działamy nie „dla mieszkańców”, ale „razem z mieszkańcami”!

Podstawą planu działania OSL-owca są:

- założenia metodologiczne modelu OSL wypracowane i przetestowane w ramach projektu “Standardy w Pomocy”, oraz rozwinięte w ramach pracy członków Ogólnopolskiego Forum Organizatorów Społeczności Lokalnej w latach 2013 – 2020,
- najważniejsze wnioski z diagnozy społecznej,
- charakter i możliwości głównych narzędzi OSL przyjętych jako narzędzia główne wspierające w procesie OSL w społecznościach.

OSL stanowi integralną część zespołu CUS, działając z uwzględnieniem:

- zasady kompleksowości wsparcia, w którym OSL jest elementem wsparcia pakietów usług projektowanych w ramach CUS,
- komplementarności planu OSL z innymi elementami “Planu wdrażania CUS”, zarówno na poziomie merytorycznym jak i organizacyjnym systemu usług społecznych.

OSLowiec jako nowy zawód, buduje swoją pozycję w strukturze CUS i rozwija kompetencje korzystając z ogólnopolskiego dorobku metodycznego OSL (www.osl.org.pl).

Podstawowe elementy na których opiera się proces planowania to:

- empowerment (proces angażowania pracowników w podejmowanie decyzji dotyczących organizacji i umożliwienie im brania odpowiedzialności za swoje działania),
- komponenty OSL,
- ustrukturyzowanie obszarów działania w ramach OSL (animację, sieciowanie i planowanie społeczne),
- paradygmat pracy „przez zasoby”, opisany w modelu ABCD.

Organizator Społeczności Lokalnej współpracuje przede wszystkim z:

- pracownikami CUS, ze szczególnym uwzględnieniem KIPUS – Koordynatorów Indywidualnych Planów Społecznych; pracowników socjalnych ds. pracy socjalnej,
- lokalnymi władzami i instytucjami świadczącymi usługi społeczne (edukacja, kultura, zdrowie, sport i rekreacja),
- lokalni liderzy i autorytety formalne i naturalne społeczności lokalnych,
- wolontariusze.

OSL działa na dwóch płaszczyznach:

- społeczności lokalne/terytorialne (sołectwa).
- społeczności kategoryjnej (młodzież, kobiety, seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami, rodziny z dziećmi).

Plan OSL obejmuje szerokie spektrum działań zgodnych z metodyką organizowania społeczności lokalnych opartych na budowaniu relacji ze społecznością. Jest otwarty na nowe inicjatywy i sugestie ze strony lokalnych liderów i animatorów głównie w sferze działań środowiskowych i integracyjnych.

5 PROJEKT MONITORINGU PRAC NAD WDROŻENIEM CENTRUM USŁUG SPOŁECZNYCH W PRUSICACH

5.1 Propozycja strukturyzacji Indywidualnych Planów Usług Społecznych

5.1.1 Przyznawanie usług społecznych, dokumentacja aplikacyjna, wymagane dane osobowe

Procedury przyznawania usług przez podmiot typu GOPS wymagały przeprowadzenia wywiadu środowiskowego oraz przedstawienia dokumentacji wynikającej z przepisów prawa. Centrum Usług Społecznych będzie oferowało usługi społeczne na zasadzie powszechności (art. 14 ust. 1 pkt 1 ustawy o CUS), bez konieczności przeprowadzania wywiadu środowiskowego oraz podejmowania decyzji administracyjnej w odniesieniu do każdej kolejnej formy wsparcia usługowego. Na podstawie doświadczeń można zakładać, iż Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Prusicach był dotąd postrzegany głównie jako miejsce odbioru świadczeń finansowych, a jego działalność była ograniczona wyłącznie do ograniczonej kategorii mieszkańców gminy, którzy wymagali pomocy społecznej ze strony instytucji publicznych. Mogło to być efektem z jednej strony relatywnie wąskiej oferty pomocowej, a z drugiej brakiem wiedzy i zainteresowania mieszkańców gminy innymi formami wsparcia.

Centrum Usług Społecznych w Prusicach będzie kontynuować dotychczasowe działania realizowane przez GOPS, jednakże dzięki przekształceniu stanie się nie tylko

miejscem, gdzie będą świadczone usługi społeczne, ale będą one mogły być również skutecznie dystrybuowane. Będzie tu przekazywana pełna informacja o dostępnych usługach i możliwości dopasowania ich do konkretnych potrzeb określonego klienta. Szeroka gama usług będzie oferowana w jednym miejscu, bez konieczności oczekiwania na podjęcie działań przez kilka instytucji, co będzie wynikało z synchronizacji tych usług przez Koordynatora Indywidualnych Planów Usług Społecznych. Zgodnie z założeniami ustawy o realizowaniu usług społecznych przez Centrum Usług Społecznych usługi tego typu stanowią kategorię szerszą niż usługi pomocy społecznej i będą się one wiązać z kształtowaniem relacji międzyorganizacyjnych i międzyinstytucjonalnych oraz przekształcaniem tradycyjnych wzorców działania służb społecznych. Zakwalifikowanie do korzystania z usług społecznych określonych w Programie:

1) odbywa się na podstawie złożonego wniosku wraz z oświadczeniem o spełnieniu określonych

w Programie warunków do korzystania z usług społecznych,

2) następuje w oparciu o warunki i w trybie wynikającym z Programu i nie wymaga wydania decyzji administracyjnej,

3) następuje z uwzględnieniem ograniczeń i limitów wynikających z budżetu przewidzianego na realizację Programu,

4) może zostać poprzedzone koniecznością złożenia dodatkowych dokumentów potwierdzających

sytuację m.in. życiową, rodzinną, zdrowotną,

5) może zostać poprzedzone przeprowadzeniem rozeznania potrzeb przez koordynatora indywidualnych planów usług.

Odmowa zakwalifikowania do korzystania z usług społecznych następuje w drodze decyzji administracyjnej w trybie określonym w Kodeksie postępowania administracyjnego.

Informacje niezbędne do zakwalifikowania do skorzystania z usługi społecznej określonej w Programie:

I. Pakiet usług pomocy i integracji społecznej dla osób starszych i niepełnosprawnych:

1) dane osobowe wnioskodawcy, przedstawiciela ustawowego, opiekuna faktycznego,

2) wskazanie usługi z katalogu usług,

3) oświadczenie o spełnianiu warunków do uzyskania wsparcia pod odpowiedzialnością karną.

II. Pakiet usług pomocy i integracji społecznej dla rodzin z dziećmi :

- 1) dane osobowe wnioskodawcy, przedstawiciela ustawowego, opiekuna faktycznego,
- 2) wskazanie usługi z katalogu usług,
- 3) informacje o niepełnosprawności, niesamodzielności,
- 4) oświadczenie o spełnianiu warunków do uzyskania wsparcia pod odpowiedzialnością karną.

Pozyskiwanie i przetwarzanie danych osobowych wnioskodawców oraz osób korzystających z usług społecznych i członków ich rodzin odbywać się będzie na podstawie art. 6 pkt 1c i art. 9 pkt 2 brozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016), w związku z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych.

Pozyskiwanie i przetwarzanie danych odbywać się będzie w celu wypełnienia obowiązku prawnego ciążącego na administratorze, wynikającego z w/w ustawy (realizacji zadań dotyczących wybranych form świadczeń i/lub uczestnictwa w zajęciach w zależności od potrzeb). Zakres danych osobowych koniecznych do kwalifikowania osób do uzyskania usług społecznych w ramach Programu obejmuje:

- a) dane osoby korzystającej z usług społecznych: nazwisko i imię, dane kontaktowe: adres zamieszkania, numer telefonu, adres mailowy, numer pesel, data urodzenia, niepełnosprawność, niesamodzielność;
- b) dane wnioskodawcy (przedstawiciela ustawowego albo opiekuna faktycznego osoby korzystającej z usług społecznych): nazwisko i imię, dane kontaktowe: adres zamieszkania, numer telefonu, adres mailowy.

5.1.2 Procedura obsługi klientów przez Koordynatora Indywidualnych Planów Usług Społecznych

Mieszkańcy Gminy Prusice będą obsługiwani przez KIPUS w oznakowanym biurze znajdującym się w Centrum Usług Społecznych.

5.1.3 Indywidualne Plany Usług Społecznych (IPUS)

Tworzenie Indywidualnego Planu Usług Społecznych (IPUS) to jedno z ważniejszych zadań Centrum Usług Społecznych, które powinno być podstawą efektywnego działania na rzecz osób potrzebujących kompleksowego wsparcia. Po przeprowadzeniu rozpoznania indywidualnych potrzeb i zakwalifikowaniu wnioskodawcy nastąpi proces opracowania IPUS.

Plan będzie wskazywać te usługi, które odpowiadają na potrzeby beneficjenta określone w programie usług społecznych. Opracowanie planu będzie następować po rozpoznaniu indywidualnych potrzeb osoby zainteresowanej, a także po analizie możliwości pod względem dostępności usług. Przeprowadzenie tej procedury będzie należało do zadań Koordynatora Indywidualnych Planów Usług Społecznych (KIPUS). Centrum będzie podejmować działania na rzecz rozwoju i koordynacji usług społecznych, co m.in. będzie oznaczało inspirowanie i aktywizowanie lokalnych instytucji, organizacji czy przedsiębiorstw odnośnie budowania oferty usług nawiązując do potrzeb mieszkańców oraz troskę o jakość i profesjonalizację świadczenia tych usług.

5.1.4 Procedura tworzenia Indywidualnych Planów Usług Społecznych (IPUS)

Procedura tworzenia Indywidualnych Planów Usług Społecznych będzie uwzględniała następujące aspekty:

1) Podstawą opracowania IPUS przez Koordynatorów Indywidualnych Planów Usług Społecznych (KIPUS) będzie Katalog Usług Społecznych dostępnych dla klientów. Na wniosek klienta, w trakcie przeprowadzania rozmowy, mającej na celu rozpoznanie sytuacji życiowej oraz indywidualnych potrzeb klienta, KIPUS będzie przedstawiał wachlarz dostępnych usług, zarówno płatnych, jak i bezpłatnych, a także wskazywać będzie

możliwości i ścieżki poprawy sytuacji życiowej.

2) Praca KIPUS będzie polegać również na budowaniu relacji poprzez: zadawanie pytań coachingowych, prowadzenie kontaktu, dialog motywujący, stosowanie zasad zawartych w postępowaniu skoncentrowanym na rozwiązaniu. Rozmowa, umiejętność słuchania, budowanie atmosfery zaufania i szacunku powinny stać się podstawą, na której opiera się kontakt. Po nawiązaniu relacji, koordynator wspólnie z klientem przeprowadzi ocenę sytuacji (diagnozę potrzeb). Koordynator będzie również oceniał gotowość klienta do zmiany.

3) Dostępność ilości usług KIPUS będzie sprawdzał w bazie usług, która będzie na bieżąco aktualizowana. Baza będzie zawierać: nazwę usługi, jednostkę miary, realizatora usługi, dostępność usługi (dni, godziny), odpłatność, ile osób korzysta, ile usług zostało przyznanych, ile usług zostało wykorzystanych, ile usług zostało do wykorzystania.

4) W trakcie przeprowadzania rozmowy mającej na celu rozpoznanie sytuacji życiowej oraz indywidualnych potrzeb klienta, KIPUS będzie sporządzał Indywidualną Diagnozę Potrzeb w specjalnym arkuszu programu komputerowego.

- dla klientów, którzy korzystają z usług CUS i ich dane są wprowadzone do systemu Pomost,
- KIPUS potwierdza dane z wywiadu środowiskowego i wprowadza do Indywidualnej Diagnozy Potrzeb lub pobiera dane z Pomostu,
- dla klientów, którzy nie korzystają z usług i ich dane nie są wprowadzone do Pomostu
 - KIPUS wprowadza wszystkie dane, na podstawie rozmowy oraz okazanego dokumentu tożsamości.

5) Dane do Indywidualnej Diagnozy Potrzeb: imię i nazwisko, PESEL, data urodzenia, adres, nr telefonu, zawód, sytuacja zawodowa, stan cywilny, liczba osób w rodzinie, niepełnosprawność, stan zdrowia, problemy, potrzeby, rodzaj usług, z których klient korzysta (jednostka miary, ilość, częstotliwość), rodzaj usług, z których klient chciałby skorzystać – jednostka miary, ilość, częstotliwość). Indywidualna Diagnoza Potrzeb sporządzona z przeprowadzonej rozmowy będzie drukowana i podpisywana przez klienta oraz

koordynatora i będzie jednocześnie stanowiła wniosek klienta.

6) Na podstawie zebranych danych KIPUS dokonuje analizy stanu i potrzeb, a także możliwości przyznania usług i tworzy IPUS, zawierający dane klienta, potrzeby oraz wykaz przyznanych usług, ilość, terminy realizacji, okres na jaki zostały przyznane, a także wskazuje oczekiwane efekty poprawy sytuacji życiowej klienta i ustala częstotliwość kontroli jakości wykonywanych usług oraz zadowolenia klienta.

7) IPUS należy stworzyć w terminie nie dłuższym niż 30 dni od dnia wystąpienia z wnioskiem osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo opiekuna faktycznego, na okres niezbędny do realizacji usług społecznych wynikających z rozpoznania indywidualnych potrzeb, nie dłużej jednak niż na rok (art. 40 i art. 35 ustawy).

8) IPUS jest równocześnie umową między stronami tj. klientem i Dyrektorem CUS.

9) IPUS jest podpisywany przez strony lub osoby upoważnione.

10) W przypadku kiedy zgłaszający się klient nie jest zainteresowany dostępnymi aktualnie realizowanymi i koordynowanymi usługami, a prosi o udzielenie informacji - KIPUS przekazuje klientowi informację dotyczącą ścieżki i procedury załatwienia konkretnej sprawy i przekazuje sprawę do konkretnej komórki CUS lub innego podmiotu.

5.2 Sposób pozyskiwania i zarządzania informacjami przydatnymi dla potencjalnych klientów CUS

Sposób pozyskiwania informacji przydatnych dla potencjalnych klientów:

- 1) Spotkania sieci usługodawców (partnerstwa lokalnego), co pozwoli na stałą systematyczną wymianę informacji przydatnych dla potencjalnych klientów.
- 2) Zarządzanie wiedzą klienta, proces oparty na relacjach, pozwalający lepiej poznać zrozumieć potrzeby klienta, często jeszcze nieuświadomione.

3) Spotkania zespołu CUS, w szczególności z osobami pracującymi bezpośrednio z klientami. Sposób przekazywania informacji przydatnych dla klientów:

- Przygotowanie kompleksowej informacji dla potencjalnych odbiorców - pakiet spotów, reklam, informacji medialnych, poczta pantoflowa, itp.
 - Przekazywanie informacji przez pracowników CUS i pracowników PES.
- Zarządzanie informacją (odbiór, przetwarzanie i upowszechnianie informacji) – istotnym elementem zarządzania informacją jest współpraca i wymiana informacji pomiędzy Organizatorem Usług Społecznych, który dba o zapewnienie podaży usług społecznych a Koordynatorami Usług Społecznych, którzy analizują proces od strony popytu (potrzeb klientów).

5.3 Plan i sposób monitorowania usług świadczonych w ramach CUS

5.3.1 Monitorowanie Indywidualnych Planów Usług (IPUS)

Zgodnie z art. 45 ust. 1 ustawy o CUS, realizacja indywidualnego planu usług społecznych jest na bieżąco monitorowana przez koordynatora indywidualnych planów usług społecznych. Koordynator na bieżąco może reagować w przypadku nietrafnie dobranej usługi, konieczności zmiany na inną czy też objęcie dodatkową usługą. Jest na bieżąco informowany o faktycznym wykorzystywaniu przez beneficjenta przyznaných usług.

Monitorowanie odbywa się min. poprzez kontakt telefoniczny z klientem, rodziną klienta, kontrolę jakości wykonywanych usług w trakcie trwania usługi, kontakt z wykonawcą usługi. Aktualizacja IPUS może się odbywać min. w przypadku zmiany potrzeb osoby korzystającej z usług społecznych, nowych usług dostępnych w ramach projektów lub przyjęcia przez gminę nowego programu usług społecznych. Wymagane jest do tego uzgodnienie z wnioskodawcą i sporządzenie na piśmie aktualizacji. Aktualizacja IPUS jest podpisywana przez strony.

Zakończenie realizacji IPUS:

- 1) Na zakończenie realizacji planu wymagane jest przeprowadzenie z osobą objętą indywidualnym planem usług społecznych rozmowy podsumowującej realizację tego planu.

- 2) Sporządzenie opisu przebiegu i realizacji planu - na podstawie informacji uzyskanych w toku monitorowania realizacji indywidualnego planu usług społecznych oraz przeprowadzonej z beneficjentem rozmowy podsumowującej.
- 3) Czynności te wykonuje koordynator, a opis przebieg z realizacji planu dołączany jest do akt sprawy.

Omówienie Realizacji IPUS:

- 1) Organizator usług społecznych, co najmniej raz na 3 miesiące, organizuje spotkanie koordynatorów indywidualnych planów usług społecznych, służące omówieniu realizacji indywidualnych planów usług społecznych oraz współpracy z wykonawcami usług społecznych.
- 2) W spotkaniu takim mogą uczestniczyć, na zaproszenie organizatora usług społecznych, przedstawiciele wykonawców usług społecznych (art. 46 ust. 2 ustawy).

Podsumowanie Realizacji IPUS:

- 1) Organizator usług społecznych (art. 46 ust. 1 ustawy), co najmniej raz na 6 miesięcy dokonuje podsumowania realizacji indywidualnych planów usług społecznych przedstawia to podsumowanie dyrektorowi centrum oraz organizatorowi społeczności lokalnej.
- 2) Podsumowanie pokazuje skuteczności podejmowanych przez CUS działań w zakresie dostarczania indywidualnego wsparcia.
- 3) Podsumowanie pozwala na wskazanie kierunków działań dla organizatora społeczności lokalnej w zakresie rozeznania, jakiego rodzaju działania wspierające można byłoby zaplanować w celu poprawy czy też wzmocnienia oddziaływania usług społecznych.

5.3.2 Monitorowanie jako narzędzie zarządzania strategicznego

Realizacja Programu Usług Społecznych w Gminie Prusice podlega monitorowaniu w terminach określonych w części dotyczącej organizacji Programu, w tym etapów jego realizacji. Monitorowanie będzie polegało w szczególności na analizie danych ilościowych (dane sprawozdawcze), jakościowych (ankiety, rozmowy) i finansowych gromadzonych w trakcie realizacji Programu.

Opis wskaźników i sposobu pomiaru:

- Wskaźniki ilościowe- liczba osób, liczba usług, liczba zrealizowanych usług, liczba podmiotów realizujących usługi, liczba partnerstw itp.
- Wskaźniki jakościowe -poziom zadowolenia odbiorców, terminowość wykonanych usług, kompetencje osób wykonujących usługi itp.

Po zakończeniu realizacji Programu Usług Społecznych w Gminie Prusice sporządzona zostanie informacja z realizacji Programu. Informacja udostępniana jest na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Gminy Prusice oraz na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Centrum. Zakres informacji określa art. 6 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych.

Załączniki :

1. Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej Gminy Prusice



Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny



Załącznik do Planu wdrażania Centrum Usług
Społecznych w Gminie Prusice

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH GMINY PRUSICE



SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	2
1. Opis prowadzonych badań	4
1.1 Cele i założenia badania	4
1.2 Wybór metod i technik badawczych	6
1.3 Dobór próby badawczej	8
1.4 Etyka prowadzonych badań	12
2. Charakterystyka gminy	13
2.1. Ogólna charakterystyka gminy	13
2.2 Uwarunkowania demograficzne	22
2.3 Potencjał instytucjonalny społeczności lokalnej	28
2.4 Stan świadczonych usług społecznych	38
3. Prezentacja wyników badań	64
4. Wnioski i rekomendacje z przeprowadzonych badań oraz propozycje nowych rozwiązań w zakresie usług społecznych	82
5. Bibliografia	91
6. Spis tabel, rysunków i wykresów	92

WPROWADZENIE

Diagnoza potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych opracowywana jest na podstawie art. 5 ust. 2 Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych. Zgodnie z ustawą usługi społeczne oznaczają działania podejmowane przez gminę, świadczone w formie niematerialnej w celu zaspokajania potrzeb wspólnoty samorządowej na rzecz osób, rodzin, grup społecznych, grup mieszkańców o określonych potrzebach lub ogółu mieszkańców. Usługi społeczne obejmują działania z zakresu:

- polityki prorodzinnej
- wspierania rodziny
- systemu pieczy zastępczej
- pomocy społecznej
- promocji i ochrony zdrowia
- wspierania osób niepełnosprawnych
- edukacji publicznej
- przeciwdziałania bezrobociu
- kultury
- kultury fizycznej i turystyki
- pobudzania aktywności obywatelskiej
- mieszkalnictwa
- ochrony środowiska
- reintegracji zawodowej i społecznej.

Docelowo w myśl ustawodawcy, usługi te mogą być realizowane przez centra usług społecznych. Mają one odpowiadać za zintegrowanie usług, które obecnie są świadczone na poziomie gminy, wspierać ich efektywność, dostępność a także odpowiadać za integrowanie usług publicznych (realizowanych przez instytucje samorządowe) i niepublicznych (m.in. organizacji pozarządowych, przedsiębiorstw społecznych). Założenie to ma sprzyjać procesowi deinstytucjonalizacji i rozbudowie kapitału społecznego mieszkańców.

Przedmiotem opracowania jest diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych wraz z wnioskami z badań oraz niezbędnymi rekomendacjami w ramach

projektu nr POWR.02.08.00-00-0091/20 „Utworzenie Centrum Usług Społecznych w Gminie Prusice” Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, realizowany w ramach Osi Priorytetowej II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.8 Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym.

Niniejszy dokument składa się z 4 rozdziałów głównych.

1. W pierwszym rozdziale przedstawiono metodologię i przebieg badania wraz z charakterystyką osób w nim uczestniczących.
2. W drugim rozdziale scharakteryzowano uwarunkowania przestrzenno-środowiskowe, gospodarcze i społeczne polityki społecznej oraz realizacji usług społecznych, a także założenia głównych dokumentów strategicznych gminy w obszarze polityki społecznej, stan usług społecznych świadczonych w gminie.
3. W rozdziale trzecim przedstawiono wyniki badań w kontekście zdiagnozowanych potrzeb
4. Rozdział czwarty zawiera główne wnioski i rekomendacje z przeprowadzonych badań oraz propozycje nowych rozwiązań w zakresie usług społecznych.

Diagnoza zawiera informacje o potrzebach mieszkańców w zakresie usług społecznych oraz danych o potencjale usługowym środowiska lokalnego. Jednym z kluczowych efektów przeprowadzonej diagnozy jest stworzenie i rozwój bazy informacji o dostępnych, na obszarze działania centrum, usługach społecznych. Przeprowadzona diagnoza stanowi podstawę do zaplanowania kompleksowych działań i zapewnienia wysokiej jakości usług w Centrum. Dodatkowo to próba odpowiedzi na pytania dotyczące pojęcia usług społecznych w kontekście pojęć polityki społecznej, świadczeń społecznych oraz poprawę skuteczności udzielania usług społecznych dla ogółu mieszkańców.

1 OPIS PROWADZONYCH BADAŃ

1.1 Cele i założenia badań

Użyteczna i rzetelna diagnoza potrzeb i potencjału powinna spełniać kilka podstawowych warunków:

- **Wieloaspektowość** - uwzględnienie różnorodnych uwarunkowań i przejawów kondycji społeczności lokalnej, dostarczanie wiedzy na temat potrzeb społecznych, jak i zakresu oferowanych usług społecznych;
- **Kompleksowość** - uwzględnienie szerokiego zakresu działań usługowych organizowanych przez gminę;
- **Zróżnicowanie metod badawczych** - łączenie metod i technik badawczych;
- **Partycypacja** - zapewnienie uczestnictwa i wpływu społeczności na przebieg i rezultaty procesu;
- **Praktyczność** - dostarczenie władzom gminy informacji o potrzebach mieszkańców w zakresie usług społecznych.

Celem diagnozy jest więc badanie rozpoznania potencjałów i potrzeb w zakresie usług społecznych na terenie gminy Prusice, w szczególności określenie potrzeb społeczności lokalnej, jej potencjału oraz stopnia możliwości zaspakajania tych potrzeb w zakresie usług społecznych w teraźniejszości i w przyszłości, zidentyfikowanie istniejącego w środowisku lokalnym zapotrzebowania na usługi społeczne i określenie kierunków rozwoju gminy. Diagnoza miała na celu uzyskanie odpowiedzi na następujące problemy badawcze:

- Jaki jest obecny stan świadczonych usług w Gminie?
- Jakie są potrzeby społeczne mieszkańców wyrażone poprzez wskaźniki ilościowe i jakościowe?
- Jaki jest potencjał społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych?
- Jakie rozwiązania należy wprowadzić w zakresie usług społecznych?

Przeprowadzone badanie składało się z kilku etapów, które zostały przedstawione poniżej.

Rysunek 1. Etapy badania



Źródło: opracowanie własne

1.2 Wybór metod i technik badawczych

Mając na uwadze przyjęty cel i zakres tematyczny badania, próba odpowiedzi na przyjęte pytania badawcze opierała się o wykorzystanie następujących metod i technik badawczych:

1. Analiza danych zastanych (desk research) -to metoda polegająca na poszukiwaniu danych zgromadzonych i informacji w „wytworzonych” już przekazach ludzkich oraz w źródłach zewnętrznych, opracowanych i/lub przez inne podmioty. W badaniu poddane zostały istniejące dane (tzw. wtórne źródła), zgromadzone i przetworzone wcześniej przez instytucje, podmioty ekonomii społecznej i inne podmioty świadczące usługi społeczne na rzecz mieszkańców Gminy Prusic, tj: dokumenty znajdujące się na stronie Urzędu Gminy i CUS, dane zawarte w dokumentach strategicznych, artykuły tematyczne dostępne w sieci, raporty GUS.

2. Badania ankietowe (PAPI) oraz badania komputerowe CAWI – PAPI - badania realizowane przy użyciu papierowej ankiety, CAWI badania realizowane w oparciu o internetowy formularz ankietowy. Badanie ankietowe zostało przeprowadzone w lutym 2023 i wzięło w nim udział łącznie 87 respondentów - mieszkańców Gminy Prusice. Ankiety w formie papierowej zostały udostępnione w siedzibie Centrum Usług Społecznych w Prusicach, Gminnej Bibliotece Publicznej „Multiteka” w Prusicach i Urzędzie Miasta i Gminy Prusice. Ankieta internetowa została umieszczona na stronie internetowej Gminy Prusice.

W celu uzupełnienia informacji płynących z badań ankietowych i analizy danych statystycznych, przeprowadzono badania jakościowe, wśród których znalazło się 10 wywiadów indywidualnych oraz 3 wywiady grupowe:

3. Indywidualne wywiady pogłębione (IDI) – metoda ta polega na przeprowadzeniu ustrukturyzowanej telefonicznej rozmowy z respondentem a jej celem jest uzyskanie konkretnych informacji w sposób metodyczny i planowy, zgodny z określonym schematem, czyli scenariuszem wywiadu. Próba badawcza liczyła 10 respondentów; dobór próby miał charakter celowy. W wywiadzie chodziło głównie o opis danego zjawiska, sposób postrzegania i oceny dostępnych na terenie gminy Prusice usług społecznych, potencjału aktywności społecznej mieszkańców, a także problemów i potrzeb mieszkańców i towarzyszących im wyzwań rozwojowych gminy w zakresie tworzenia i integracji usług społecznych. W wywiadach wzięli udział przedstawiciele instytucji gminnych, liderzy lokalnych organizacji

pozarządowych przedstawiciele osób z niepełnosprawnościami i reprezentujące osoby starsze.

4. Zogniskowane wywiady grupowe (FGI) –metoda oparta na swobodnej dyskusji w grupie dobranych respondentów, jest techniką badawczą polegająca na dyskusji grupy respondentów o zbliżonych doświadczeniach, prowadzona przez moderatora w grupie celowo dobranych osób. W spotkaniach wzięli udział przedstawiciele partnerów społecznych, liderzy lokalnych aktywności społecznych, przedstawiciele sołectw, rad osiedli i organizacji pozarządowych.

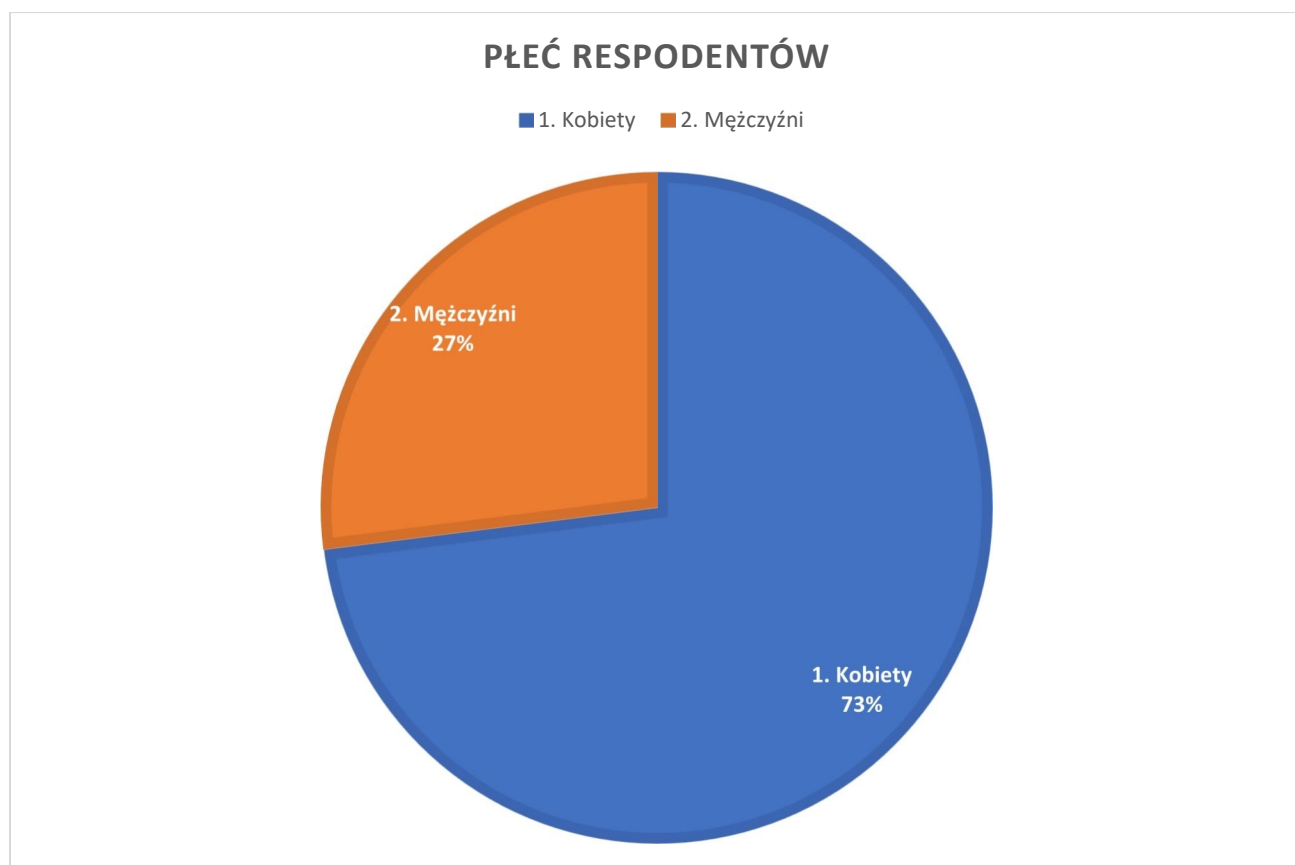
Koncepcja badania uwzględniła zapewnienie trafności i rzetelności planowanych działań. Wiązała się z tym przede wszystkim triangulacja źródeł danych, polegająca na pozyskaniu informacji z różnych środowisk. W badaniach zastosowano różnorodne techniki i metody badawcze. Pozwala to na uzyskanie bardziej wiarygodnych i pogłębionych wniosków. Łączenie jakościowych i ilościowych metod oraz technik badawczych pozwala na uzyskanie wszechstronnego opisu i wyjaśnienie zjawisk związanych z potrzebami i potencjałem wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych.

1.3 Dobór próby badawczej

Badana społeczność gminna to liczna grupa, dlatego zdecydowano się na wybór jej reprezentacji w sposób losowy i nielosowy. Takie podejście umożliwiło taki dobór respondentów, by stanowili oni jak najbardziej reprezentatywne źródło informacji o badanym zjawisku.

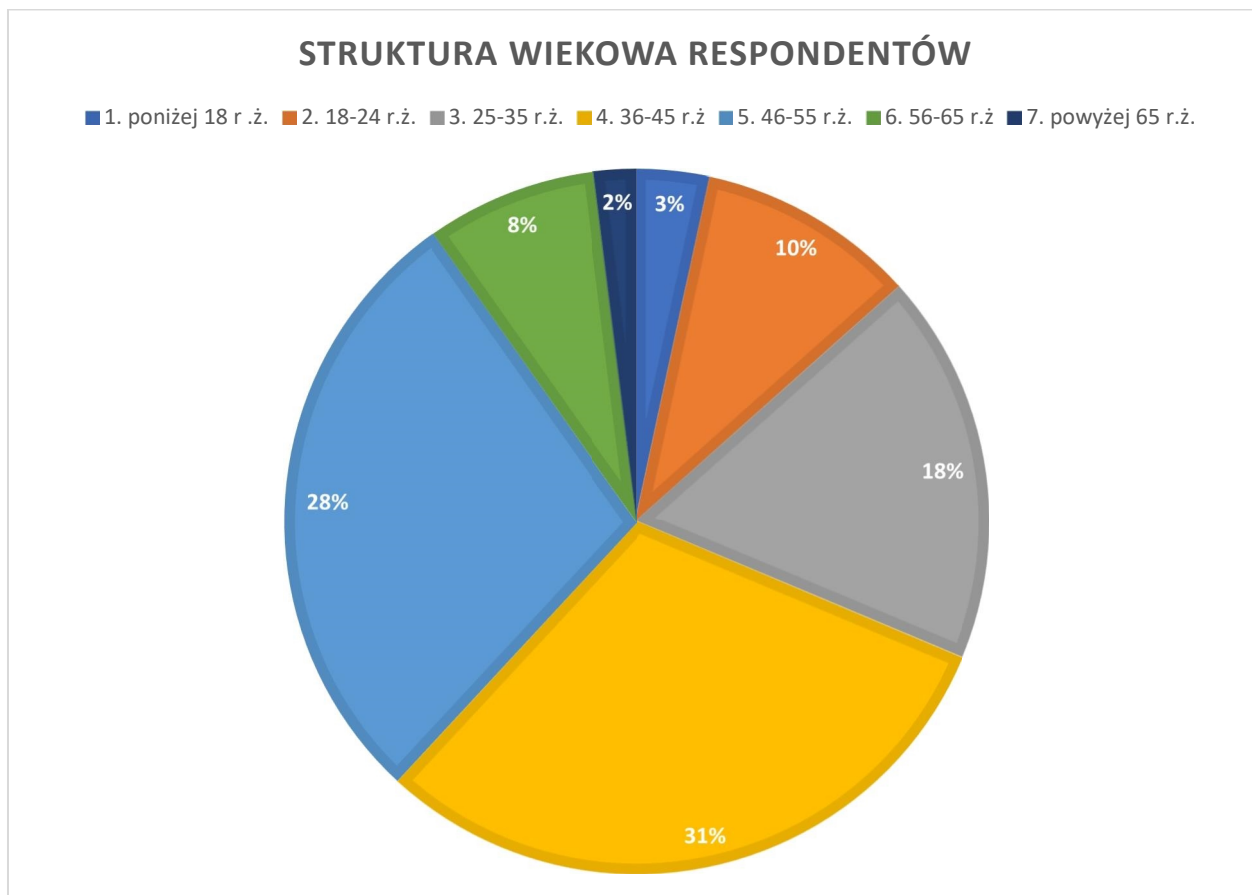
Badania nad diagnozą prowadzono w lutym 2023 roku. Wzięło w nich udział 143 respondentów, mieszkańców gminy, przedstawicieli instytucji i organizacji świadczących usługi społeczne. Poniżej przedstawiona została szczegółowa struktura próby badawczej.

Wykres nr 1. Płeć respondentów



Źródło: opracowanie własne

Wykres nr 2. Wiek respondentów

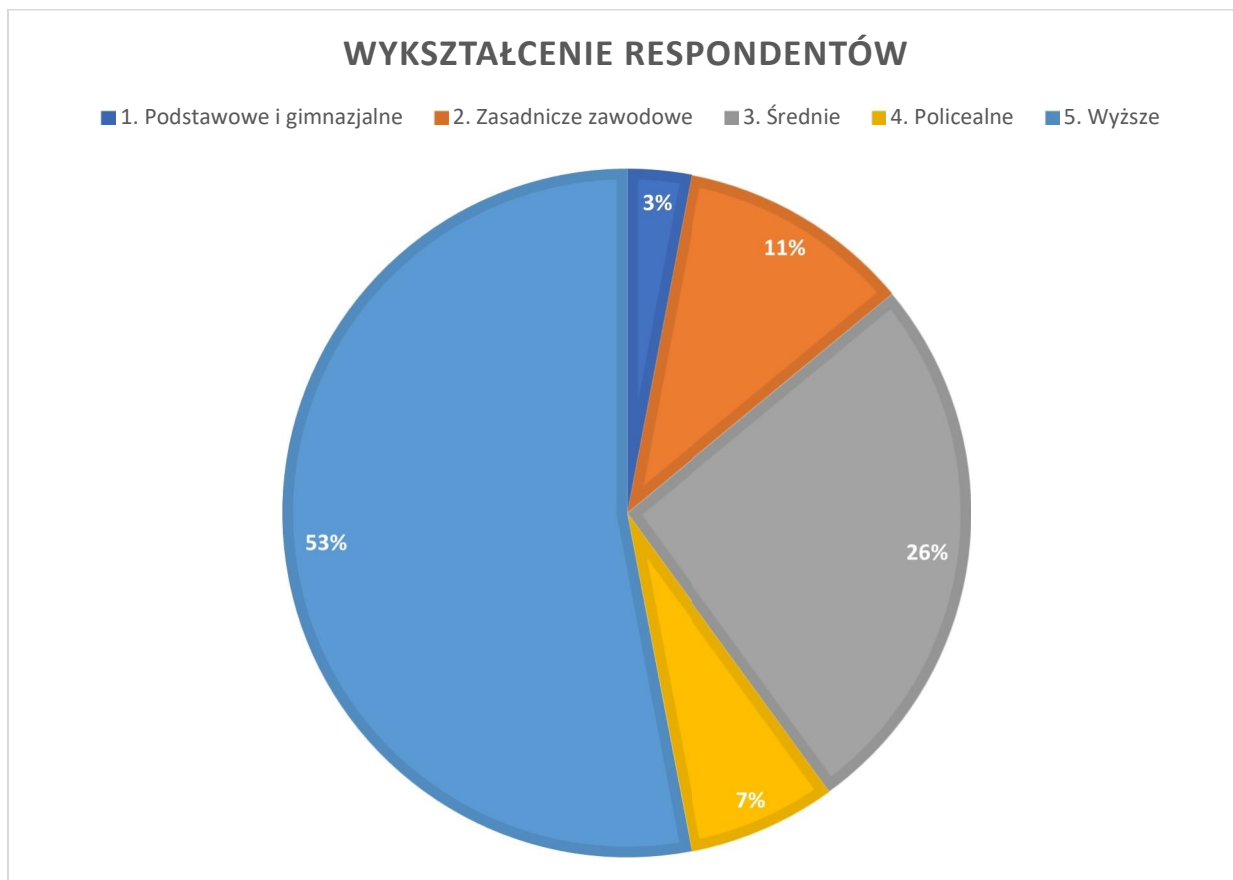


Źródło: opracowanie własne

W badaniu ankietowym uczestniczyło 73 % kobiet, mężczyźni stanowili 27 %.

Najliczniejszą grupę stanowią ankietowani w wieku 36-45 lat (31%), następnie w wieku 46-55 lat (28%), 25-35 lat (18%) oraz 18-24 r.ż. (10%). Najmniej liczną grupą były osoby w wieku poniżej 18 r.ż. (3,4%) oraz powyżej 65 r.ż (1,97%).

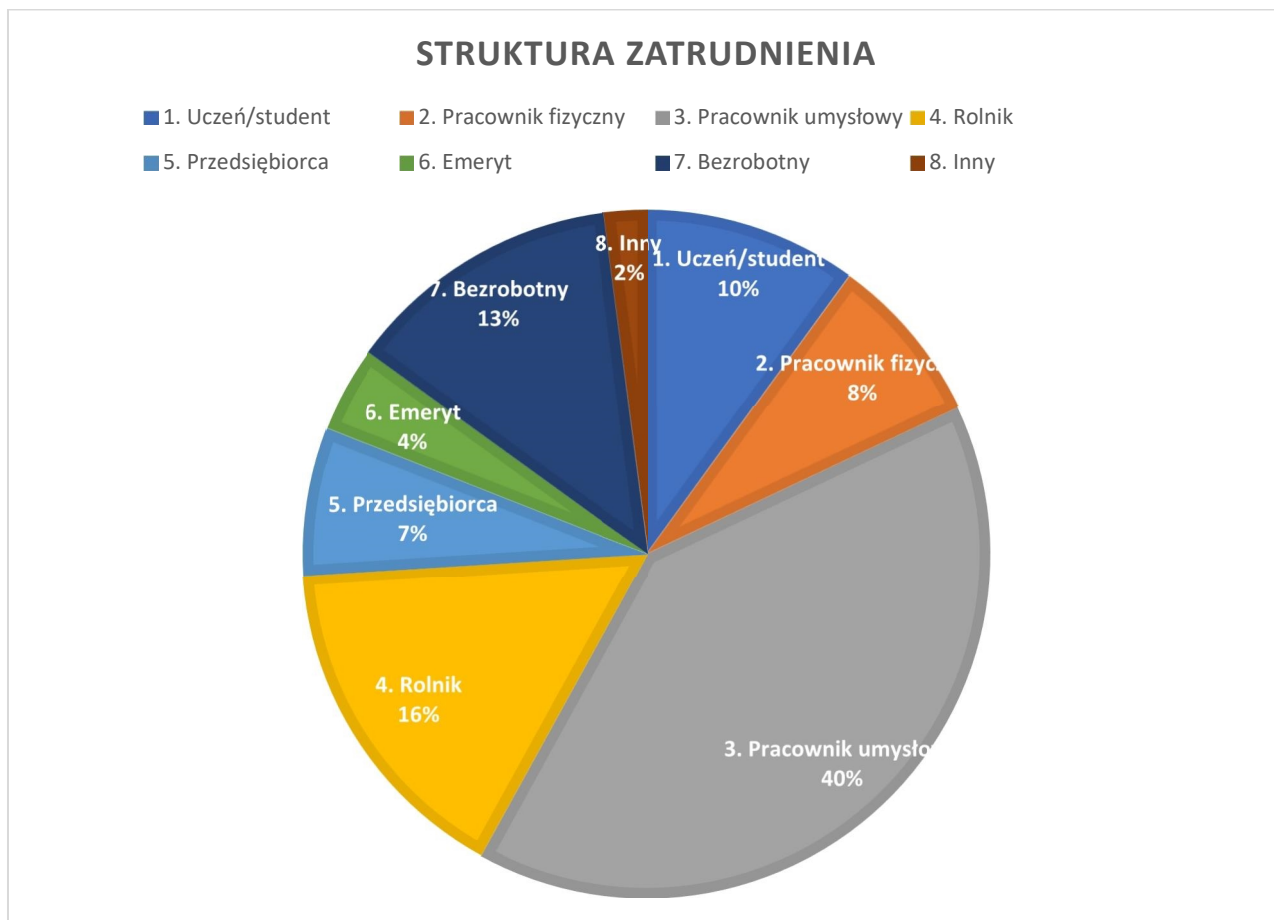
Wykres nr 3. Poziom wykształcenia respondentów



Źródło: opracowanie własne

Największy udział w badaniu mieli mieszkańcy legitymujący się wykształceniem wyższym 53% i średnim (30%). Co dziesiąty kwestionariusz ankiety wypełnili respondenci z wykształceniem zawodowym (11%), natomiast badani posiadający wykształcenie pomaturalne stanowili (7%) a osoby z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym (3%).

Wykres 4. Statut zawodowy



Źródło: opracowanie własne

Statut zawodowy respondentów kształtuje się w następujący sposób: uczeń/student (10%), pracownik fizyczny (8%), pracownik umysłowy (40%), rolnik (16%), przedsiębiorca (7%), emeryt (4%), osoba bezrobotna (13%), inny (2%).

1.4 Etyka prowadzonych badań

Podczas prowadzenia badań obowiązuje bezwzględne przestrzeganie zasad etyki badawczej, która reguluje sposób prowadzenia badań. Do najważniejszych zasad etycznych zastosowanych w niniejszym badaniu należą:

- zapewnienie badanej osobie anonimowości wypowiedzi, wykluczenie możliwości jej identyfikacji przez badanego, ochrona danych osobowych zgodnie z RODO,
- informacja o celu badania oraz zastosowanych metodach i technikach badawczych,
- zapewnienie pełnej dobrowolności uczestnictwa w badaniu na każdym jego etapie,
- unikanie wprowadzania w błąd respondentów, pominięć i manipulacji w trakcie zbierania i analizy danych,

Respondenci wypełniali ankietę samodzielnie, co ma niebagatelną rolę w badaniu postaw i opinii względem delikatnych kwestii. Za każdym razem przed przystąpieniem do badania, uczestnicy byli informowani o pełnej anonimowości badania, został wyjaśniony cel oraz instrukcja wypełniania arkusza ankiety, co sprawiło, że badania prowadzone były w sposób etyczny.

2. CHARAKTERYSTYKA GMINY

2.1. Ogólna charakterystyka gminy

Gmina Prusice położona jest w północnej części województwa dolnośląskiego, w powiecie trzebnickim. Jest to jednostka o łącznej powierzchni 158,02 km kw. Graniczy z gminami: Trzebnica, Żmigród, Oborniki Śląskie, Wińsko i Wołów. W skład gminy wchodzi 27 sołectw w tym: Borów, Borówek, Brzeźno, Budzicz, Chodlewko, Dębica, Gola, Górowo, Jagoszyce, Kaszyce Wielkie, Kopaszyn, Kosinowo, Krościna Mała, Krościna Wielka, Ligota Strupińska, Ligotka, Pawłów Trzebnicki, Pększyn, Pietrowice Małe, Piotrkowice, Prusice, Skokowa, Strupina, Świerzów, Wilkowa, Wszemirów, Zakrzewo-Raszowice.

Rysunek nr 2. Mapa gminy Prusice na tle powiatu



Źródło: opracowanie własne

Ze względu na brak danych statystycznych na koniec roku 2022 wszystkie dane przedstawione w przedmiotowym rozdziale dotyczą stanu 31.12.2021. Obecny stan ludności wynosi 9352 co daje średnią wartość gęstości zaludnienia, na poziomie 59 os na km², zatem kształtuje się na poziomie średniej dla województwa dolnośląskiego 59 osób/km².

Gmina leży na trasie drogi krajowej nr 5 z Wrocławia do Poznania. Gmina wchodzi w skład Aglomeracji Wrocławskiej i jest oddalona jest o około 30 km od Wrocławia oraz o 130 km od Poznania. Przez teren gminy przechodzi linia kolejowa magistralna relacji Wrocław–Poznań. Linia dostosowana jest do ruchu pociągów ekspresowych i IC. Przez Gminę Prusice prowadzi droga ekspresowa S5 z węzłami Prusice oraz Dębica. Zgodnie z raportem o stanie gminy Prusice z dnia 31.05.2022 infrastruktura drogowa na dzień 31.12.2021 r. w liczbach wynosiła: – dróg gminnych 102 km, – dróg powiatowych 74,7 km, – dróg wojewódzkich 18,2 km, – dróg krajowych 14 km. W 2021 roku w gminie Prusice znajdowało się 9 km ścieżek rowerowych, 0,0 km bus-pasów.

Do miejscowości najliczniejszych pod względem liczby ludności należy Skokowa – 1265 osób oraz Wszemirów - 443 mieszkańców. W dalszej kolejności należy wskazać Strupinę (422 osoby), Kaszyce Wielkie (421 osoby), Pawłów Trzebnicki (409 osób), Piotrkowice (381 osoby), Pietrowice Małe (351 osób), Górowo (350 osób) oraz Krościna Wielka (319 osób). Liczba mieszkańców w pozostałych miejscowościach kształtuje się na poziomie poniżej 300 osób, pozostałe miejscowości są niewielkie, a w niektórych liczba mieszkańców kształtuje się na poziomie kilkudziesięciu.

Mieszkańcy Gminy mogą korzystać z infrastruktury sportowej oraz kulturalnej która obejmuje: boisko „Orlik” Prusice, „Orlik” Skokowa oraz „Orlik” w Pawłowie Trzebnickim, wszystkie wyposażone w boiska. Wszystkie wyposażone w boisko do piłki nożnej, boisko wielofunkcyjne oraz kort tenisowy. Boisko w Prusicach posiada także infrastrukturę do uprawiania lekkiej atletyki - bieżnie oraz skocznie do skoku w dal. W gminie Prusice działa kilkanaście klubów sportowych, w tym MKS „Orzeł” Prusice. W Gminie znajduje się piękny rynek z ratuszem i wieżą widokową. Dodatkowo mieszkańcy gminy mogą skorzystać z szeregu obiektów kulturalnych w tym:

- 1) Prusicki Obiekt Multifunkcyjny - to nowoczesna sala widowiskowa, w której mieści się kino cyfrowe. Jest ona przystosowana nie tylko do projekcji filmów, ale również

stanowi znakomite miejsce do prowadzenia szkoleń, wykładów oraz konferencji. Innowacyjny sprzęt kinowy zakupiony przez zaangażowany w propagowanie sportu i kultury, zespół GOKiS, obsługuje wysokiej jakości obraz w technologii 3D oraz 4K. Organizowane są również okazjonalne i tematyczne seanse filmowe nawiązujące do podniosłych lokalnych uroczystości. Korzystna cena oraz nowe atrakcyjne produkcje sprawiają, że do GOKiS przybywają nie tylko prusiczanie, ale również mieszkańcy okolicznych miejscowości.

- 2) Multiteka- Multifunkcyjny obiekt wyposażony w czytelnię, wypożyczalnię dla dzieci i dorosłych, dział multimedialny, kącik dla najmłodszych, kawiarenkę literacką, salę konferencyjną, pomieszczenia biurowe i socjalne, stanowiska z dostępem do elektronicznego zbioru bibliotecznego i Internetu, fonoteka wyposażona w 5 stanowisk do odsłuchania. Obiekt dysponuje salą konferencyjną, w której mogą być organizowane wystawy prac lokalnych artystów oraz wydarzenia kulturalno-muzyczne. Sala warsztatowa służy spotkaniom członków Dyskusyjnego Klubu Książki Młodzieży oraz organizacji zajęć Aktywny Senior w Bibliotece. W obiekcie prowadzona są zajęcia Maluchy w bibliotece dla dzieci z rodzicami. Obiekt posiada filię biblioteczną w Strupinie. Dzięki stanowiskom komputerowym możliwa jest pomoc osobom starszym w korzystaniu z usług e-administracji. Multiteka stała się atrakcyjnym centrum wiedzy i kultury, w którym można rozwijać swoje pasje i spędzić wolny czas przy lekturze. Zawsze również działała jej filia w Strupinie.
- 3) Prusickie Centrum Fitness - jest najnowocześniejszym obiektem tego typu w okolicy. W PCF oprócz nowych urządzeń ma do zaoferowania przede wszystkim wykwalifikowaną i profesjonalną obsługę. Wszystkie zajęcia są prowadzone przez wykwalifikowanych trenerów, gdyż podstawą jest zachowanie bezpieczeństwa podczas ćwiczeń. Po wysiłku można odprężyć się w SPA, gdzie oprócz sauny można położyć się na leżaku i nabrać siły przy relaksacyjnej muzyce oraz ścianie solnej.

Gmina zaopatrzona jest również w sieć świetlic wiejskich, których lokalizacja pozwala na zaplanowanie w nich realizacji usług społecznych, jednakże część z nich wymaga remontów oraz częściowej organizacji transportu.

Szczególnie znaczącym elementem środowiska, zarówno na tle województwa, powiatu, jak i samej Gminy są lasy. Spełniają one wielorakie funkcje: środowiskotwórcze, krajobrazowe, ochronne, społeczne. Bardzo ważnym elementem potencjału jest fakt, że ok 24 % powierzchni gminy zajmują lasy. Obecne główne funkcje gminy stanowią rolnictwo i leśnictwo. Działalność produkcyjna i usługi ma mniejsze znaczenie. Tereny rolnicze zajmują około 72% powierzchni gminy, tereny lasów - około 24%, natomiast tereny zabudowane i zurbanizowane stanowią około 4% powierzchni gminy. Przez północno-wschodnią część gminy przebiega granica parku krajobrazowego „Dolina Baryczy”, którego powierzchnia wynosi 87,040 ha. Fragment parku znajduje się w okolicach miejscowości Gąski (przysiółek wsi Kaszyce Wielkie). Gmina Prusice wykazuje zdecydowanie rolniczy charakter, posiada potencjał turystyczny, bazujący na walorach m.in. przyrodniczych. Na szczególną uwagę w tym kontekście, to położenie gminy na niezwyklej trasie rowerowej. Samo miasto może być bazą wypadową np. do rodzinnych wycieczek.

Gmina Prusice jest liderem projektu budowy najdłuższej ścieżki rowerowej na Dolnym Śląsku. Razem z gminami Żmigród, Milicz, Wołów, Oborniki Śląskie, Wisznia Mała i Trzebnica realizuje przedsięwzięcie pod nazwą „Północne Centrum Rowerowe Dolnego Śląska” w Dolnośląskiej Krainie Rowerowej, które jest ściśle związane z budową najdłuższej autostrady rowerowej liczącej ponad 200 km ścieżek rowerowych.

Gospodarka Gminy to w przeważającej części rolnictwo, gdyż większość jej powierzchni to pola uprawne. Są tu również średniej wielkości zakłady przemysłowe, warsztaty drobnej wytwórczości i rzemiosła. Ponadto rozwinięta jest produkcja artykułów spożywczych, produkcja mebli, produkcja drewna i wyrobów z drewna, produkcja metalowych wyrobów gotowych, budownictwo, handel i usługi. Około 85% gruntów ornych stanowią gleby żyzne, od bardzo dobrych do słabych, rozmieszczone są na całej powierzchni gminy. Warunki do prowadzenia produkcji rolniczej określa się jako średnio korzystne. Na terenie gminy występuje gospodarka rybacka, użytkowane są stawy hodowlane, w większości są własnością prywatną i nadleśnictw. Gmina charakteryzuje się niskim nasyceniem podmiotami gospodarki narodowej, którymi są przede wszystkim małe firmy. Pomimo znaczącej poprawy, lokalny rynek pracy ciągle boryka się z licznymi problemami. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie trzebnickim wyniosła w 2021 roku 4,7% a dla województwa wyniosła 4,8%. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Prusice wynosiła 148, w tym kobiety 90 co

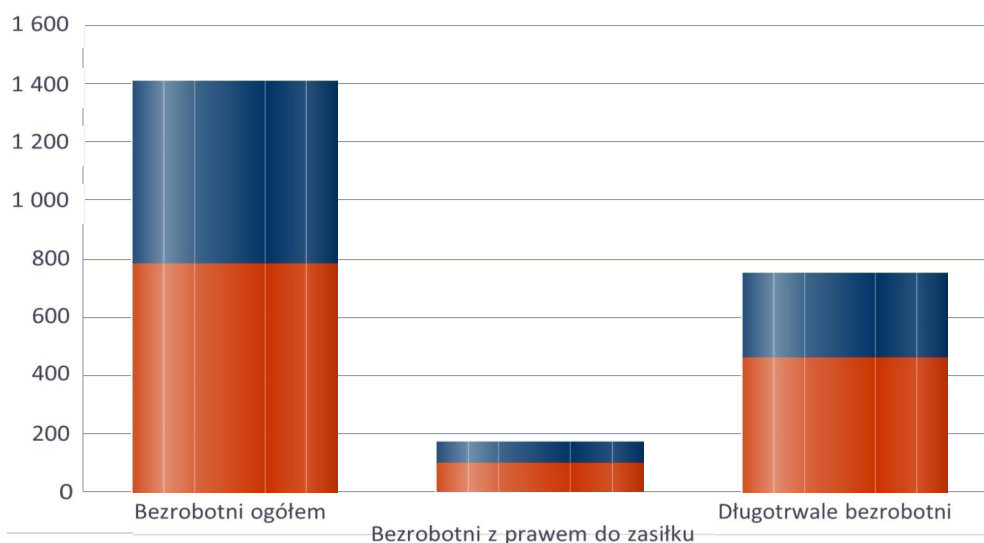
stanowi 60,81 % , a 58 mężczyzn co stanowi 39,19 %. Udział długotrwale bezrobotnych w stosunku do ogólnej liczby ludności wyniósł 70 osób tj. 0,75 %. W 2021 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Prusice wynosiło 5 235,04 PLN, co odpowiada 87,20% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Prusice 876 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 148 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -728. 25,4% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Prusice pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 31,6% w przemyśle i budownictwie, a 20,0% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,1% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Tabela nr 1. Liczba osób bezrobotnych, liczba długotrwale bezrobotnych oraz liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku (poziom powiatu)

Status	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Bezrobotni ogółem	1 406	622	784
Bezrobotni z prawem do zasiłku	174	78	96
Długotrwale bezrobotni	748	288	460

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych DBL GUS

Wykres nr 5. Liczba osób bezrobotnych, liczba długotrwale bezrobotnych oraz liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku (poziom powiatu)



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych DBL GUS

Tabela nr 2. Liczba osób bezrobotnych (poziom gminy)

Status	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Bezrobotni ogółem	148	58	90
Wskaźnik	100%	391,19%	60,1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CUS w Prusicach

Potencjał rozwojowy w zakresie usług społecznych może być budowany w oparciu o relacje gminy z otoczeniem, w tym m.in. z jednostkami samorządu terytorialnego, niejednokrotnie skupionymi w związkach i stowarzyszeniach o ponadlokalnym znaczeniu. Przynależność do tego typu organizacji daje możliwość nie tylko wymiany informacji i doświadczeń, ale także współpracy i podejmowania wspólnych działań na rzecz rozwoju lokalnego. Jednocześnie członkostwo w organizacjach skupiających kilka gmin zapobiega fragmentaryzacji działań, sprzyja podejmowaniu inwestycji w porozumieniu z sąsiadującymi gminami, a tym samym zapewnia partnerską koordynację działań na poziomie subregionalnym. Przykładem takiej korelacji jest LGD „Kraina Wzgórz Trzebnickich”. Na terenie Gminy Prusice zarejestrowanych jest 42 organizacji pozarządowych w tym: 4 uczniowskie kluby sportowe, 13 klubów sportowych, 20 stowarzyszeń, 4 ochotnicze straże pożarne, 3 koła gospodyń wiejskich i jedna fundacja zgodnie z poniższym zestawieniem:

Uczniowskie Kluby Sportowe

Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „Orlik” w Skokowej	Skokowa, ul. Wrocławska 9 55-110 Prusice
Stowarzyszenie UKS „Orzeł” Prusice	ul. Górkowicka 17 55-110 Prusice
Stowarzyszenie Uczniowski Klub Sportowy URSUS Prusice	ul. Żmigrodzka 43 55-110 Prusice
UKS Sparta Wszemirów z siedzibą we Wszemirowie	Wszemirów 56 55-110 Prusice

Kluby Sportowe

Stowarzyszenie Klub Biegacza „ATHLETICS TEAM PRUSICE”	ul. Jana Pawła II 7 55-110 Prusice
Klub Sportowy „Błękitni” Kaszyce Wielkie	Kaszyce Wielkie 46A 55-110 Prusice
Klub Piłkarski „Błękitni” Pawłów Trzebnicki	Pawłów Trzebnicki 30 55-110 Prusice
Ludowy Klub Sportowy „Dolpasz” Skokowa	Skokowa, ul. Wrocławska 4 55-110 Prusice
Gradi Golf Club	Brzeźno 1 55-110 Prusice
Klub Motocross Prusice	ul. Wrocławska 41a 55-110 Prusice
Klub Sportowy Krościna Wielka	Krościna Wielka 17 55-110 Prusice
Stowarzyszenie Sportowe OLDBOYS Skokowa	Skokowa, ul. Prusicka 11 55-110 Prusice
Miejski Klub Sportowy „Orzeł” Prusice	ul. Jana Pawła II 7 55-110 Prusice
Klub Sportowy Piotrkowice	Piotrkowice 16c 55-110 Prusice
Klub Piłkarski „Sybes” Strupina	Strupina, ul. Piastowska 22 55-110 Prusice
Miejsko-Gminne Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe w Prusicach	ul. Jana Pawła II 7 55-110 Prusice
Wiejski Klub Sportowy Brzeźno	Brzeźno 6/2 55-110 Prusice

Pozostałe

Stowarzyszenie Aktywni w Pawłowie Trzebnickim	Pawłów Trzebnicki 72 55-110 Prusice
Stowarzyszenie Aktywni Liderzy Gminy Prusice	ul. Jana Pawła II 7 55-110 Prusice
Stowarzyszenie „Atutem-Jedność”	Raszowice 12 55-110 Prusice
„Stowarzyszenie Bike Family Team” Prusice	Rynek 27/1 55-110 Prusice
Stowarzyszenie Borówek	Borówek 13 55-110 Prusice

Stowarzyszenie „Chodlewko-Zielona Wieś”	Chodlewko 20 b 55-110 Prusice
Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych „Razem dla Górowy”	Górowo 23a 55-110 Prusice
Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Prusickiej	Rynek 1 55-110 Prusice
Stowarzyszenie „Młodzież z Budzicza”	Budzicz 10 55-110 Prusice
Stowarzyszenie Nasza Wilkowa	Wilkowa 23 55-110 Prusice
Stowarzyszenie „Pozytywnie Nakręcenie z Wszemirowa”	Wszemirów 67 55-110 Prusice
Stowarzyszenie „Prusiczanie”	ul. Jana Pawła II 7 55-110 Prusice
Stowarzyszenie RoweLove Prusice	ul. Jana Pawła II 7 55-110 Prusice
Stowarzyszenie „Skokowiak”	Skokowa, ul. Wrocławska 9 55-110 Prusice
„Stowarzyszenie Strupinianie”	Strupina, ul. Rynek 14/2 55-110 Prusice
Stowarzyszenie „Trzech Alei”	Kopaszyn 10 55-110 Prusice
Stowarzyszenie „Wspólnie dla Pietrowic”	Pietrowice Małe 51 55-110 Prusice
Stowarzyszenie „Vox Domini”	ul. Jana Pawła II 55-110 Prusice
„Stowarzyszenie 17 Stawów”	Świerzów 1a 55-110 Prusice
Uniwersytet Trzeciego Wieku w Prusicach	ul. Jana Pawła II 7 55-110 Prusice

Ochotnicze Straże Pożarne

Ochotnicza Straż Pożarna w Kaszycach Wielkich	Kaszyce Wielkie 55-110 Prusice
Ochotnicza Straż Pożarna w Pawłowie Trzebnickim	Pawłów Trzebnicki 55-110 Prusice
Ochotnicza Straż Pożarna w Prusicach	ul. Powstańców Śląskich 17 55-110 Prusice
Ochotnicza Straż Pożarna w Skokowej	Skokowa, ul. Strażacka 1 55-110 Prusice

Fundacje

„Nasza wieś”	Ligota Strupińska 8 55-110 Prusice
--------------	---------------------------------------

Koła gospodyń wiejskich

Koło Gospodyń Wiejskich w Borówku "Świat Kobiet"	Borówek 11 55-110 Prusice
Koło Gospodyń Wiejskich w Pększynie	Pększyn 12 55-110 Prusice
Koło Gospodyń Wiejskich WSZEMIROWIANKI	Wszemirów 67 55-110 Prusice

Zgodnie ze Sprawozdaniem z realizacji programu współpracy z organizacjami pozarządowymi w roku 2021 obszar priorytetowych zadań publicznych realizowanych przez organizacje pozarządowe obejmował zadania w obszarze: 1) wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu 2) Ekologia, ochrona środowiska i ochrona dziedzictwa przyrodniczego: 3) działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym 4) działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych 5) Profilaktyka Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii. Ogółem środki budżetowe przekazane dla organizacji pozarządowych w roku 2021 to kwota 485.523,50 zł. Na dzień 31.12.2021 na terenie Gminy Prusice nie istniała żadna spółdzielnia socjalna. Na terenie gminy funkcjonują organizacje społeczne działające w obszarze m.in. rozwoju lokalnego, pomocy i wsparcia oraz bezpieczeństwa publicznego, które potencjalnie swoje działania mogą kierować do społeczności lokalnej. Istotną rolę odgrywają tu koła gospodyń wiejskich, których na terenie gminy działa ich trzy: Koło Gospodyń Wiejskich w Borówku "Świat Kobiet", Koło Gospodyń Wiejskich w Pększynie oraz Koło Gospodyń Wiejskich WSZEMIROWIANKI. Wśród organizacji seniorskich warto wskazać Uniwersytetu III Wiek w Prusicach.

2.2 Uwarunkowania demograficzne

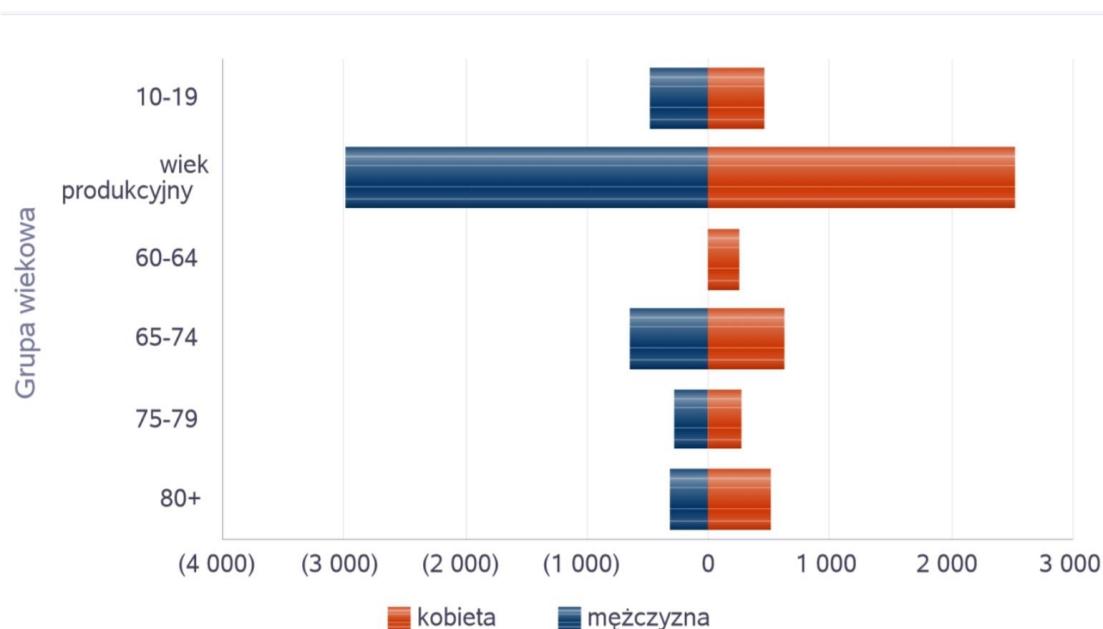
Gmina Prusice ma 9 352 mieszkańców, z czego 4663 stanowią kobiety, a 4689 mężczyźni. Obecny stan ludności daje średnią wartość gęstości zaludnienia, na poziomie 59 os na km², zatem kształtuje się na poziomie średniej dla województwa dolnośląskiego 59 osób/km².

Tabela nr 3. Liczba mieszkańców wg grup wiekowych i płci

Grupa wiekowa	Liczba mieszkańców wg grup wiekowych i płci	
	mężczyzna	kobieta
0-3	209	178
4-6	135	150
7-18	603	606
19	55	42
wiek produkcyjny	3109	2553
60-64		331
65-74	446	496
75-79	50	109
80+	82	198

Źródło: opracowanie własne podstawie danych BDL GUS

Wykres nr 6. Liczba mieszkańców wg grup wiekowych i płci



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W latach 2002-2021 liczba mieszkańców wzrosła o 1,4%. Średni wiek mieszkańców wynosi 39,8 lat i jest mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa dolnośląskiego oraz nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

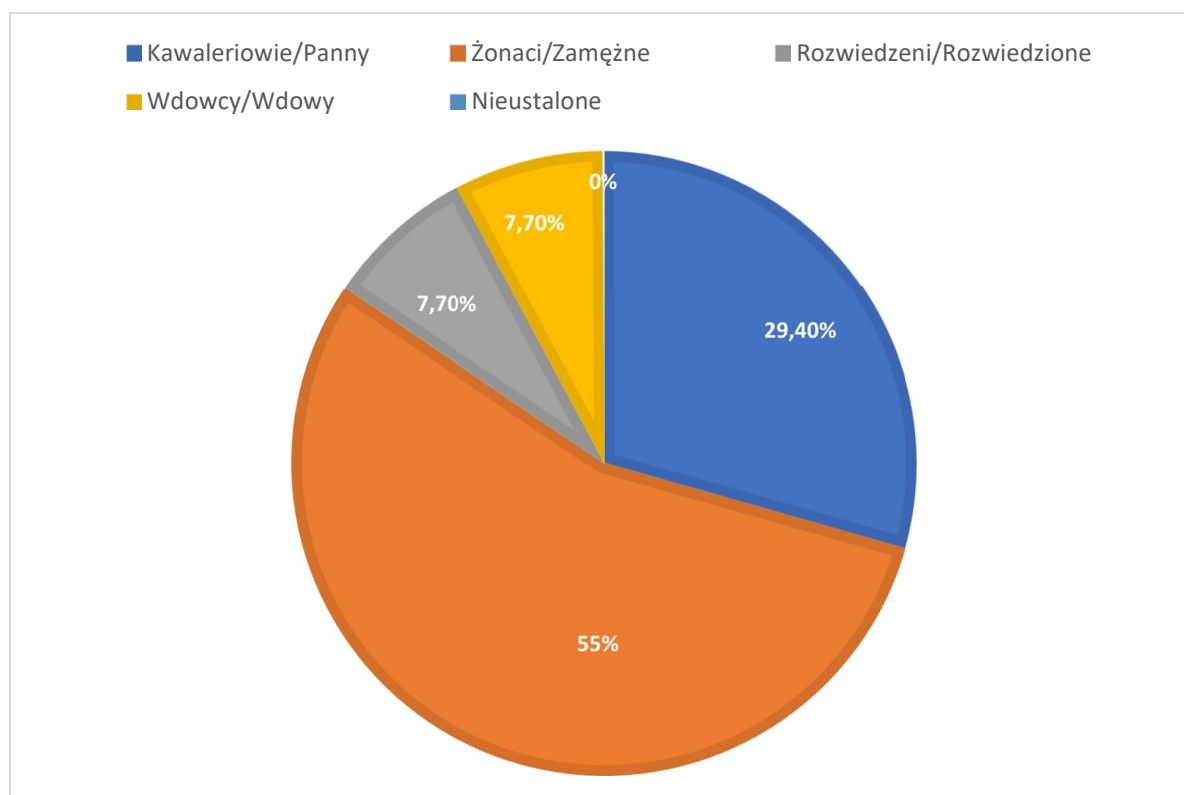
Wykres nr 7 Zmiany liczby ludności w Gminie Prusice w latach 2017-2021



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Mieszkańcy gminy Prusice zawarli w 2021 roku 30 małżeństw, co odpowiada 3,2 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa dolnośląskiego oraz znacznie mniej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,4 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców: 29,4% mieszkańców gminy Prusice jest stanu wolnego, 55,1% żyje w małżeństwie, 7,7% mieszkańców jest po rozwodzie, a 7,7% to wdowy/wdowcy.

Wykres nr 8. Stan cywilny ludności w wieku 15+

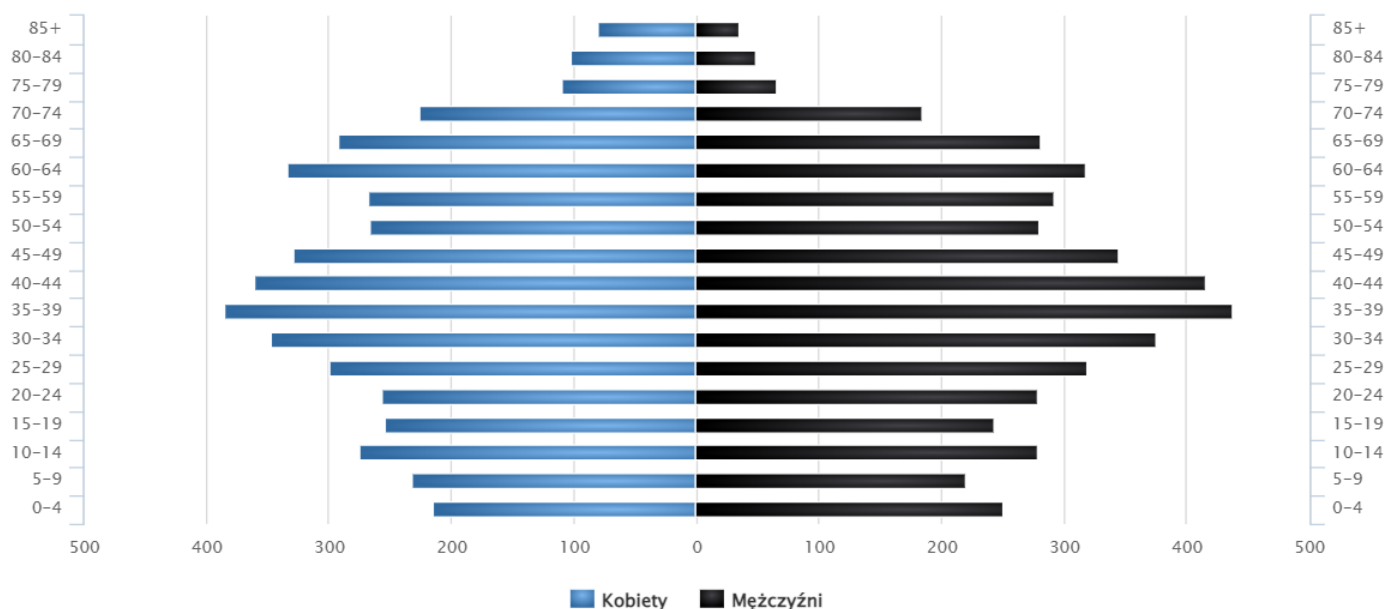


Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Gmina Prusice ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -51. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -5,48 na 1000 mieszkańców gminy Prusice. W 2021 roku urodziło się 76 dzieci, w tym 46,1% dziewczynek i 53,9% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 381 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,74 i jest znacznie większy od średniej dla województwa oraz znacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. W 2021 roku 43,7% zgonów w gminie Prusice spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 21,8%

zgonów w gminie Prusice były nowotwory, a 8,0% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności gminy Prusice przypada 13.64 zgonów. Jest to wartość porównywalna do wartości średniej dla województwa dolnośląskiego oraz wartość porównywalna do wartości średniej dla kraju. W 2021 roku zarejestrowano 87 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 97 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Prusice -10. W tym samym roku 2 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 0 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 2. 61,8% mieszkańców gminy Prusice jest w wieku produkcyjnym, 19,3% w wieku przedprodukcyjnym, a 18,9% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Wykres nr 9. Piramida populacji Gminy Prusice



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

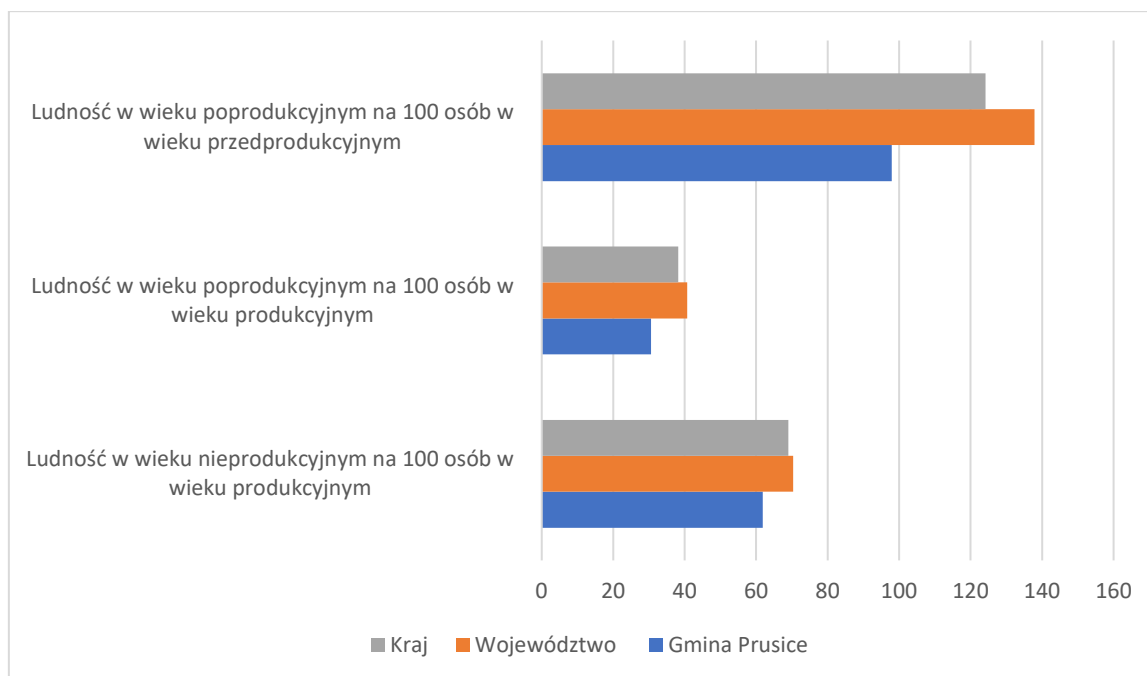
Wskaźnik przyrostu naturalnego i migracje to czynniki które bezpośrednio wpływają na zmniejszanie się liczby ludności gminy. Ostatnie dziesięciolecie charakteryzowało się ruchomym przyrostem ludności. Tylko w okresie od początku do końca 2021 liczba mieszkańców zmniejszyła się o 28 osób w stosunku do roku ubiegłego. W tym czasie zanotowano 76 urodzeń żywych i 127 zgonów.

Od kilkunastu lat występuje starzenie się społeczeństwa, polegające na wzroście liczby osób w starszym wieku i ich udziału w ogólnej liczbie ludności przy jednoczesnym spadku liczby oraz udziału dzieci i młodzieży w ogólnej liczbie ludności.

Utrzymanie się tej tendencji spowoduje, że w strukturze społeczeństwa będzie przybywać coraz więcej osób starszych oraz ubywać osób młodych.

Zjawisko *starzenia się* społeczeństwa Gminy Prusice potwierdzają wartości wskaźników obciążenia demograficznego. W 2021 roku na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym przypadało tu 61,8 a osób w wieku poprodukcyjnym 30,6.

Wykres nr 10. Wskaźnik obciążenia demograficznego



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Dla porównania w Gminie Prusice współczynnik obciążenia osobami starszymi w 2017 roku wynosił 18,9 natomiast w roku 2021 kształtował się na poziomie 23,7.

W powiecie trzebnickim wartości tych wskaźników kształtowały się na poziomie odpowiednio 21,8 i 26,6. Zarówno w województwie dolnośląskim, jak i w powiecie przytoczone wskaźniki sięgają wyższych wartości niż w gminie. Niemniej jednak obecna struktura społeczna wskazuje na konieczność uwzględniania starzenia się społeczeństwa w planach i kierunkach rozwoju społecznego gminy. Dodatkowych informacji mogą również dostarczać dane dotyczące

mediany i długości życia. Nie są one jednak dostępne na poziomie gminy, dlatego analizie poddane zostaną dane w skali powiatu trzebnickiego. W 2021 roku mediana wieku ludności w powiecie wynosiła 41,5 lat i była wyższa od wartości z 2018 (40,1) roku o 0,4. W przypadku mężczyzn ukształtowała się na poziomie 40,5 lat, a u kobiet 42,6 lat, co wskazuje na większą liczbę kobiet w starszym wieku niż mężczyzn. Dane dotyczące przeciętnego dalszego trwania życia w województwie dolnośląskim również wskazują na dłuższe życie kobiet. Obecny 65-latek zamieszkujący województwo dolnośląskie może jeszcze przeżyć przeciętnie 14 lat, a 65-latka 18,6 lat.

2.3 Potencjał instytucjonalny społeczności lokalnej

Potencjał społeczności lokalnej w obszarze usług społecznych tworzą różne podmioty, niezależnie od sektora, który reprezentują. Łączy je to, że prowadzą lub mogą prowadzić działalność na terenie gminy w zakresie usług społecznych. Są to w szczególności:

- jednostki organizacyjne gminy;
- organizacje pozarządowe i podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego, tj.: osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego;
- stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego;
- spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe

Wykaz zasobów instytucjonalnych stanowiących jednostki administracji samorządowej, jak również innych podmiotów mających siedzibę na terenie gminy i poza nią, a które działają na rzecz wspólnoty ujęto w poniższej tabeli.

1.	Centrum Usług Społecznych w Prusicach	Zadania z zakresu: a) polityki prorodzinnej, b) wspierania rodziny, c) systemu pieczy zastępczej, d) promocji i ochrony zdrowia, e) wspierania osób niepełnosprawnych, f) pobudzania aktywności obywatelskiej, g) reintegracji zawodowej i społecznej h) realizowanie programów autorskich.
2	Uniwersytet III Wieku w Prusicach	Zapewnienie wsparcia seniorom, prowadzenie form działalności edukacyjnej, zdrowotnej, kulturalnej, twórczej oraz turystyczno-krajoznawczej dla osób starszych Włączenie osób

		starszych do systemu kształcenia ustawicznego przez stymulowanie rozwoju osobowego oraz sprawności intelektualnej i fizycznej Aktywizacja społeczna ludzi starszych Upowszechnianie profilaktyki gerontologicznej Stwarzanie warunków do godnego starzenia się Działania na rzecz osób niepełnosprawnych i przeciwdziałanie niepełnosprawności osób starszych Promocja i organizacja wolontariatu w środowisku osób starszych.
3	Urząd Gminy w Prusicach	Lider w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na rozwój społeczno-gospodarczy gminy. Wiodący partner w działaniach na rzecz mieszkańców gminy, stwarzając tym samym możliwości rozwoju osobistego jak i społecznego
4	- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Prusicach - Publiczna Szkoła Podstawowa w Piotrkowicach - Publiczna Szkoła Podstawowa w Skokowej	Realizacja celów i zadań określonych: 1) w ustawie o systemie oświaty oraz w przepisach wykonawczych wydanych na jej podstawie, 2) w Programie Wychowawczo Profilaktycznym dostosowanych do potrzeb rozwojowych uczniów oraz potrzeb środowiska.
5	Gminna Biblioteka Publiczna w Prusicach "Multiteka"	1) organizacja działalności kulturalnej 2) prowadzenie biblioteki publicznej
6	Prusicki Dzienny Dom Pobytu „Senior – WIGOR”	1) wsparcie seniorów poprzez umożliwienie im korzystania z oferty na rzecz społecznej aktywizacji, w tym oferty prozdrowotnej, obejmującej usługi w zakresie aktywności

		ruchowej, edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej i opiekuńczej.
--	--	--

W gminie Prusice brak jest placówek opieki całodobowej dla osób starszych, samotnych, przewlekle chorych.

Opiekę medyczną mieszkańcom gminy zapewniają: Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Zdrowia w Prusicach oraz Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "DIAMED". O stan bezpieczeństwa na terenie Prusic dba przede wszystkim Komenda Powiatowa Policji w Trzebnicy. Gminę obsługują dzielnicowi z Komisariatu Policji w Prusicach. W sferze bezpieczeństwa działa również Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Trzebnicy, 4 gminnych OSP. W budynku Senior Wigor (obecnie budynek CUS) odbywają się tam również posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego w skład którego wchodzi: Burmistrz, Dyrektorzy Szkół, Kierownik Posterunku Policji, Kierownicy Zakładów Opieki zdrowotnej, Dyrektor CUS, Kurator Sądowy, przedstawiciel organizacji pozarządowej. Posiedzenia zespołów roboczych zespołu interdyscyplinarnego, w skład którego wchodzi pracownicy socjalni CUS wynikają z procedur związanych z Niebieską Kartą. Liczba Niebieskich Kart, które wpłynęły do zespołu w roku 2022 wyniosła 39. Do każdej Karty powoływana jest grupa robocza, która składa się ze specjalistów z różnych dziedzin. Grupa kilkakrotnie spotyka się z rodziną bądź członkami rodziny, aby uzyskać poprawę sytuacji rodzinnej.

W budynku Senior Wigor prowadzone są również działania wynikające z Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii zgodnie z założeniami Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W tym samym lokalu prowadzone są posiedzenia Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz grupy wsparcia AA. Konsultacji udziela trener uzależnień, terapeuta. Porad udziela prawnik w ramach porad obywatelskich, dyżur pełni specjalista ds. przemocy w rodzinie.

Do zadań własnych Gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, przeciwdziałaniem narkomanii oraz integracją społeczną osób uzależnionych oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Realizacja powyższych działań prowadzona jest w postaci Gminnego Programu Profilaktyki

i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałaniu Narkomanii oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałaniu Narkomanii tworzony jest na podstawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 i określonego w nim celu operacyjnego nr 2: Profilaktyka uzależnień. W cel ten wpisuje się również niniejszy Program. Zgodnie z założeniami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, zadania wykonuje się poprzez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej.

W związku z nowelizacją z dnia 17.12.2021 roku ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi do zadań gminy zostało dodane prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym. Nowelizacja wprowadza obowiązek połączenia programu przeciwdziałania alkoholizmowi i programu przeciwdziałania narkomanii w jeden dokument oraz elementem gminnego programu mogą być zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym – ze względu na ich rosnące rozpowszechnianie oraz wynikające z nich szkody zarówno zdrowotne, jak i społeczne. Warto wskazać, że niestety, w przeciwieństwie do uzależnień chemicznych, uzależnienia behawioralne nadal przez społeczeństwo nie są odbierane jako choroba – mimo, że faktycznie są. W konsekwencji osoby te rzadziej są objęte specjalistycznym wsparciem. Dlatego podjęcie terapii i pracy nad sobą jest jedyną słuszną drogą, którą może pójść osoba uzależniona. Uzależnienia behawioralne określają takie formy zachowań, które nie są związane z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych, ale z wykonywaniem pewnych czynności np. hazard, zakupy, granie w gry itp., a ich specyfiką jest m.in. utrata kontroli nad tymi zachowaniami czy czynnościami. Uzależnienia stanowią wciąż aktualny i poważny problem współczesnego świata. Ryzyko uzależnienia się od wielu środków jest zbyt niepokojące wobec łatwej do nich dostępności.

Celem działań ujętych w Programie jest minimalizacja problemów, które aktualnie występują, rozwijanie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z nimi, jak również zapobieganie powstawaniu nowych problemów. Możliwe to jest poprzez świadczenie pomocy, udzielania

wsparcia i rehabilitacji osobom uzależnionym, jak również objęcie opieką ich rodzin. Ważne jest prowadzenie działalności wychowawczej i informacyjnej, podnoszącej poziom wiedzy społeczności lokalnej na temat problemów związanych z używaniem środków psychoaktywnych, w tym alkoholu, a także uzależnień behawioralnych. Istotnym elementem prowadzonych działań jest również celowe tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspakajanie motywuje do powstrzymywania się od używania środków odurzających czy poddawania się określonym czynnościom. Działania nastawione są na wzmacnianie czynników chroniących, promowanie pozytywnych nawyków spędzania wolnego czasu oraz przedsięwzięć kształtujących zdrowy styl życia wolnych od używek.

Realizacja działań w roku 2022 przebiegała następująco:

- 1) przyjmowanie zgłoszeń w stosunku do osób podejrzanych o uzależnienie od alkoholu;
Przyjęto 8 wniosków o objęcie działaniami osób podejrzanych o uzależnienie od alkoholu, równolegle prowadzono czynności w stosunku do osób wcześniej objętych działaniami.
- 2) motywowanie do leczenia i prowadzenie rozmów interwencyjno- motywacyjnych z osobami podejrzanyymi o uzależnienie od alkoholu, a także udzielanie informacji o dostępnej ofercie pomocowej na terenie Gminy Prusice; łącznie przeprowadzono 77 rozmów, w tym 55 interwencyjno- motywujących z osobami podejrzanyymi o uzależnienie od alkoholu oraz 26 rozmów z członkami rodziny w/w, również informujących o dostępnej ofercie pomocowej.
- 3) kierowanie osób podejrzanych do lekarzy biegłych (psycholog i psychiatra) celem przeprowadzenia badania i wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego; Dokumentacje w sprawie 6 osób skierowano do lekarzy biegłych.
- 4) kierowanie wniosków do Sądu Rejonowego o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego; Skierowano 10 wniosków do Sądu Rejonowego w Trzebnicy o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego.
- 5) finansowanie zajęć terapeutycznych (zajęcia indywidualne i grupy wsparcia). Zorganizowano zajęcia terapeutycznych dla osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków oraz zagrożonych uzależnieniem. Konsultacje indywidualne odbywały się w wymiarze 5h/tygodniowo. Odbyło się 205 konsultacji, taka sama liczba osób otrzymała wsparcie. Utworzono zajęcia grupowe- funkcjonowała 1 grupa wsparcia dla osób uzależnionych od

alkoholu, która odbyła 52 posiedzenia (każda środa). W zajęciach grupowych uczestniczyło 276 osób.

- 6) Wdrażanie procedury „Niebieskich Kart”; GKRPA wdrożyła 5 procedury NK. Członkowie Komisji regularnie uczestniczyli w pracach grup roboczych ok. 122 posiedzeń, ponadto podejmowali czynności w zakresie kompetencji względem osób uwikłanych w przemoc i chorobę alkoholową.
- 7) Prowadzenie konsultacji dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz grup wsparcia.
 - liczba udzielonych porad i konsultacji- 88 (specjalista), 229 (psycholog),
 - liczba osób korzystających z wsparcia -85 (33,52)
- 8) Działalność Punktu Informacyjno- Konsultacyjnego- kontakt indywidualny w zakresie pomocy psychologicznej, terapeutycznej, usług prawnych;
 - liczba udzielonych konsultacji psychologicznych indywidualnych- 88
 - liczba odbiorców- 13
- 9) Zajęcia grupowe dla dzieci i młodzieży o charakterze opiekuńczo- wychowawczym; (zatrudnienie wychowawcy; zakup materiałów i artykułów dydaktycznych, biurowych a także spożywczych na potrzeby funkcjonowania zajęć)
- 10) Zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży zagrożonym uzależnieniami (w tym zakup materiałów i usług).
- 11) Realizacja programów profilaktycznych, edukacyjnych i promujących zdrowie w szkołach i przedszkolach; Zrealizowano 28 programów wśród dzieci i młodzieży z terenu Gminy Prusice, które obejmowały profilaktykę zdrowia i profilaktykę uniwersalną. Zrealizowane warsztaty poświęcone były tematyce alkoholu i narkotyków- substancji psychoaktywnych, zagrożeń behawioralnych, cyberprzemocy, uzależnień od multimediiów, bezpieczeństwa w sieci oraz emocji. Zrealizowane programy: Debata, Czarodziejskie Okno, UnPlugged, Wystaw Rogi na Nałogi, W krainie Net, Powstrzymaj Hejt, Emocje, Granice, Energo, CUKIERKI. Podczas realizacji programów udział wzięło 754 uczniów. Liczba nauczycieli uczestniczących w działaniach- 34.

12) Organizowanie akcji i działań profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży oraz rodziców; Liczba akcji i działań profilaktycznych- 3: Szkolenie dla rodziców Strupina- 16osób; Piknik w Borówku (60DZ+70R) i Dzień Rodziny kl. I (50DZ+50R) (Kampania Postaw na Rodzinę)- 230 osób (dzieci-110, rodzice- 120)

13) Zakup pomocy profilaktyczno- edukacyjnych dla szkół;

14) Udział w lokalnych i ogólnopolskich Kampaniach edukacyjnych związanych z profilaktyką uzależnień i rozwiązywaniem problemów społecznych związanych z uzależnieniami;

Liczba i rodzaj zrealizowanych kampanii edukacyjnych- 6 kampanii :

1. Postaw na Rodzinę:

- liczba odbiorców kampanii-230

2. Smart, to znaczy mądrze!- 100

3.Reaguj na Przemoc- 50

4. Przemoc Boli- 300

5. Uzależnienia Behawioralne - ok 100

6. Narkotyki - 400

15) Finansowanie i realizacja działań profilaktycznych wspierających umiejętności wychowawcze rodziców, w tym warsztaty;

Liczba realizowanych warsztatów/ programów profilaktycznych

1. Pozytywna Dyscyplina dla Rodziców- ok 32osoby

2. Szkolenie dla rodziców Przedszkole Prusie- 170 rodziców

16) Zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży zagrożonych uzależnieniami, również przy współpracy z GOKiS w Prusicach; Liczba zorganizowanych inicjatyw- 1 „Lato w mieście” - liczba osób biorących udział w przedsięwzięciu- 400 dzieci, 400 dorosłych

17) Zakup materiałów profilaktycznych, prasa, książki specjalistyczne, broszury, plakaty, ulotki, nagrody w konkursach i zawodach oraz inne materiały informacyjne, edukacyjne i promocyjne. Liczba programów- 1; zakupiono 400szt. broszur - Uzależnienia behawioralne, cyberprzemoc. Zakup gadżetów- 500szt.

18) Prowadzenie działalności informacyjnej dotyczącej zagadnień związanych z profilaktyką i uzależnieniami, przemocą oraz promowanie dostępnych form pomocy na terenie Gminy Prusice. Liczba i rodzaj akcji profilaktycznych- 2; liczba materiałów informacyjno-edukacyjnych: rozdysponowano materiały informacyjno-edukacyjne na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie- 50szt. oraz 100szt ulotek informacyjnych na temat dostępnej oferty pomocowej w Prusicach, działalności PI-K;

- 2 akcje profilaktyczne: Bezpieczny senior, liczba odbiorców: 10

19) Działania edukacyjne sprzedawców w zakresie ograniczenia dostępności napojów alkoholowych i przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 r.ż.

Organizowanie i finansowanie szkoleń dla sprzedawców napojów alkoholowych - zrealizowano audyt i szkolenie w 20 punktach, liczba uczestników -20

kontrola punktów sprzedaży napojów alkoholowych - ilość przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych- 6

Gminny Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy

Główne cele Programu to:

- 1) zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Prusice;
- 2) zwiększenie skuteczności ochrony osób doświadczających przemocy w rodzinie i zwiększenie dostępności pomocy;
- 3) zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc.

Adresatami Gminnego Programu są:

- osoby doświadczające przemocy;
- osoby stosujące przemoc;
- rodziny i osoby dotknięte zjawiskiem przemocy;
- przedstawiciele instytucji i służb pracujący z osobami i rodzinami dotkniętymi przemocą;
- społeczność lokalna.

Realizatorem Programu jest Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w skład, którego wchodzi przedstawiciele:

- Centrum Usług Społecznych w Prusicach;

- Posterunku Policji w Prusicach;
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Prusicach;
- Oświaty: Szkoła Podstawowa w Prusicach; Szkoła Podstawowej w Skokowej;

Szkoła Podstawowa w Piotrkowicach

- Ochrony Zdrowia: Prusickiego Centrum Medycznego oraz Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej DIAMED w Skokowej
- Organizacji pozarządowych- Stowarzyszenie Skokowiak.

Celem Zespołu jest stworzenie silnego frontu oddziałującego zarówno na osobę doznającą, jak i stosującą przemoc oraz spójnego przepływu informacji pomiędzy instytucjami działającymi na rzecz pomocy rodzinie. Taka formuła pracy pomaga skutecznie przeciwdziałać krzywdzeniu innych. Dobrym przykładem takiej interdyscyplinarnej formuły jest praca zgodna z procedurą „Niebieskiej Karty”, rejestrująca przypadki przemocy w rodzinie. Współpraca pomiędzy instytucjami polega na analizowaniu sytuacji rodzin i planowaniu pomocy, kierowaniu osób nadużywających alkoholu i stosujących przemoc do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz do innych instytucji, udzielaniu pomocy psychospołecznej i prawnej osobom doświadczającym przemocy w rodzinie, wymianie informacji pomiędzy instytucjami.

Ogółem w 2022 roku wdrożono 39 procedur „Niebieskiej Karty”, w tym: - przez Policję – 28, - przez Centrum Usług Społecznych – 3, - przez jednostki oświatowe – 3, przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych- 5 oraz przez przedstawicieli Ochrony Zdrowia – 0; Ponadto kontynuowano realizację działań w ramach Niebieskiej Karty z poprzednich lat- w ilości 39. W związku z realizacją NK w 2022r.i lat poprzednich, działaniami łącznie były objęte 54 rodziny, (zdarzało się, że w jednej rodzinie było zakładanych kilka NK). Po założeniu Niebieskiej Karty i wszczęciu procedury- sprawą konkretnej rodziny, zajmowali się przedstawiciele osób funkcją czy zawodem związanych z przeciwdziałaniem przemocy- tworzących grupy robocze. Przedstawiciele grup roboczych spotkali się 122 razy w ciągu roku. Koordynatorem działań Zespołu jest Przewodniczący, który zwołuje grupy robocze, na bieżąco monitoruje rodziny (na podstawie notatek), jest w stałym kontakcie z dzielnicowymi, pracownikami socjalnymi, asystentem rodziny i kuratorami rodzin – jeżeli takowych rodzina ma oraz pedagogami szkolnymi gdy w danej rodzinie są dzieci. Grupy robocze odbywały się w sposób tradycyjny z zachowaniem odrębności czasu i miejsca.

W 2022 r. do Prokuratury Rejonowej w Trzebnicy skierowano 6 wniosków o podjęcie stosownych działań wobec rodzin. Do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych skierowano 15 osób uwikłanych w przemoc i nadużywających alkoholu celem zmotywowania do terapii. Wiele z osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie było już objętych działaniami GKRPA wcześniej, często przed wdrożeniem kolejnej NK w rodzinie.

W 2022 roku nie skierowano żadnej osoby podejrzanej o stosowanie przemocy w rodzinie do udziału w Programie korekcyjno – edukacyjnym dla sprawców przemocy, gdyż działanie nie było realizowane na terenie Powiatu. Osoby podejrzane o stosowanie przemocy w rodzinie, w ramach realizowania indywidualnych planów pomocy były kierowane do psychologa, specjalisty ds. przeciwdziałania przemocy bądź terapeuty uzależnień.

Na skutek ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego jej stosowania oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy zakończono procedurę „Niebieskiej Karty” w 55 rodzinach (w tym 2 NK przekazano do Zespołu Interdyscyplinarnego właściwego ze względu na aktualne miejsce zamieszkanie rodziny), w 8 przypadkach nie realizowano działań z powodu braku zasadności ich podejmowania. Na dzień 31 grudnia 2022r. zostało 15 aktywnych Niebieskich Kart (2021-1, 2022-14). Działania na rzecz osób doznających przemocy i osób stosujących przemoc, w dalszym ciągu są monitorowane. Zespół Interdyscyplinarny w 2022 roku spotkał się 5 razy.

Podsumowując, zadania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniu narkomanii oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Prusice realizowane były na wszystkich niezbędnych poziomach. Wypracowano kierunki działań, które podejmowane są zgodnie z obowiązującymi przepisami i standardami. Podejmowane są działania profilaktyczno – edukacyjne oraz szkoleniowe, skierowane bezpośrednio do mieszkańców jak i specjalistów udzielających pomocy i wsparcia. Instytucje zaangażowane w pomoc osobom krzywdzonym starają się maksymalnie pomóc rodzinom w trudnych sytuacjach życiowych.

2.4 Stan świadczonych usług społecznych

W świetle art. 2 ust. 1 *Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych*, usługi społeczne obejmują działania podejmowane przez gminę w celu zaspokajania potrzeb wspólnoty samorządowej, świadczone w formie niematerialnej bezpośrednio na rzecz osób, rodzin, grup społecznych, grup mieszkańców o określonych potrzebach lub ogółu mieszkańców. Są to usługi z zakresu:

- 1) polityki prorodzinnej,
- 2) wspierania rodziny,
- 3) systemu pieczy zastępczej,
- 4) pomocy społecznej,
- 5) promocji i ochrony zdrowia,
- 6) wspierania osób niepełnosprawnych,
- 7) edukacji publicznej,
- 8) przeciwdziałania bezrobociu,
- 9) kultury,
- 10) kultury fizycznej i turystyki,
- 11) pobudzania aktywności obywatelskiej,
- 12) mieszkalnictwa,
- 13) ochrony środowiska,
- 14) reintegracji zawodowej i społecznej.

Zgodnie z przywołaną ustawą (art. 3 ust. 1 i 2) CUS może realizować usługi społeczne będące zadaniami własnymi gminy oraz zadaniami z zakresu administracji rządowej zleconymi gminie, a także usługi będące zadaniami własnymi powiatu oraz zadaniami z zakresu administracji rządowej zleconymi powiatowi, po uprzednim zawarciu porozumienia pomiędzy gminą, która utworzyła CUS, a powiatem. Zakres możliwych do realizacji usług społecznych jest dość szeroki, jednak powinien on uwzględniać wnioski wypływające z diagnozy potrzeb i potencjału społeczności.

Gminę Prusice charakteryzuje dość wysoki, w odniesieniu do liczby mieszkańców odsetek osób korzystających z pomocy społecznej, który w 2021 roku wynosił 10,15 %, Pomoc i wsparcie w gminie Prusice z pomocy społecznej w 2021 roku uzyskało 597 osób, co stanowiło 6,4 % wszystkich mieszkańców gminy. W roku oceny, w stosunku do 2020 roku - 657 osób, łączna liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia zmniejszyła się o 60 osób. Natomiast liczba rodzin, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego o 39 osób. W przypadku długotrwale korzystających z pomocy społecznej ich liczba osiągnęła poziom 382 osoby, co oznaczało spadek w stosunku do roku 2020 o 55 osób w tym przedziale osoby w wieku produkcyjnym spadek o 12 osób.

W gminie Prusice najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin a jednocześnie głównymi powodami ubiegania się o pomoc społeczną, wskazanymi przez ośrodki pomocy społecznej w 2021 roku było kolejno: ubóstwo 219 osób, długotrwała lub ciężka choroba 146 osób, bezrobocie 105 osób, niepełnosprawność 97 osób, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych 89 osób, potrzeba ochrony macierzyństwa 68 osób.

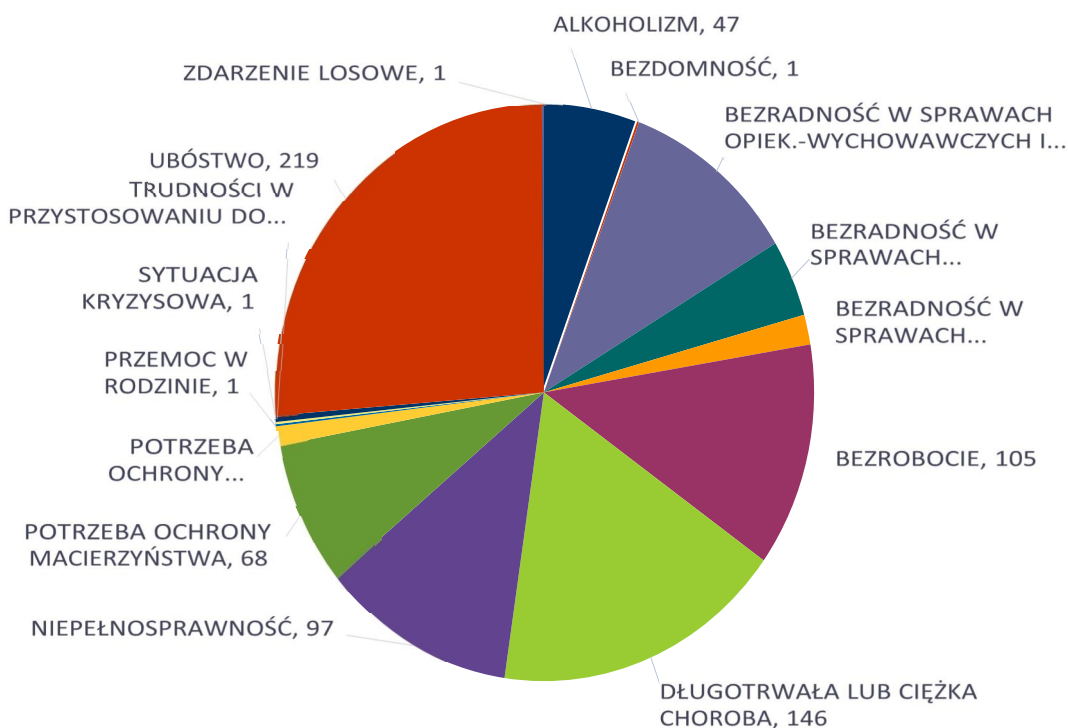
Tabela nr 4. Powody udzielania pomocy rodzinom

Powody udzielenia pomocy i wsparcia - ranking	LICZBA RODZIN OGÓŁEM
UBÓSTWO	219
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	146
BEZROBOCIE	105
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	97
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	89
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	68
ALKOHOLIZM	47
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM - W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	36
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM - W TYM: RODZINY WIELODZIELNE	14
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA - W TYM: POTRZEBA OCHRONY WIELODZIELNOŚCI	9
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO	3
BEZDOMNOŚĆ	1

PRZEMOC W RODZINIE	1
SYTUACJA KRYZYSOWA	1
ZDARZENIE LOSOWE	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CUS w Prusicach

Wykres nr 11. Powody udzielania pomocy społecznej



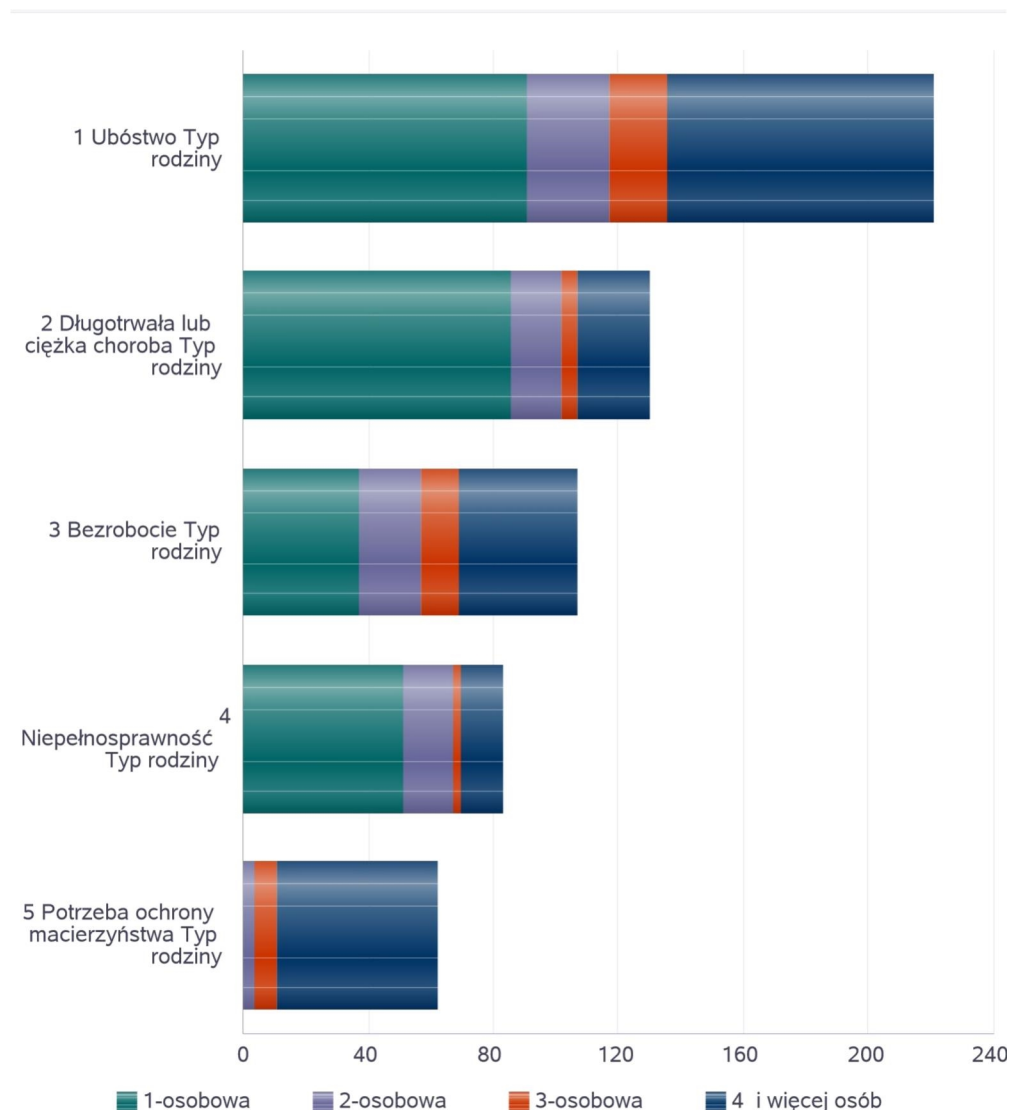
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CUS w Prusicach

Tabela nr 5. Liczba rodzin ze względu na liczebność pobierających świadczenia wg powodów

		Typ rodziny	Typ rodziny	Typ rodziny	Typ rodziny
Powód przyznania	Ogółem	1-osobowa	2-osobowa	3-osobowa	4 i więcej osób
Ubóstwo	221	91	26	19	85
Długotrwała lub ciężka choroba	130	86	16	5	23
Bezrobocie	107	37	20	12	38
Niepełnosprawność	83	51	16	3	13
Potrzeba ochrony macierzyństwa	62		4	7	51

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CUS w Prusicach

Wykres nr 12. Liczba rodzin pobierających świadczenia wg kolejności powodów



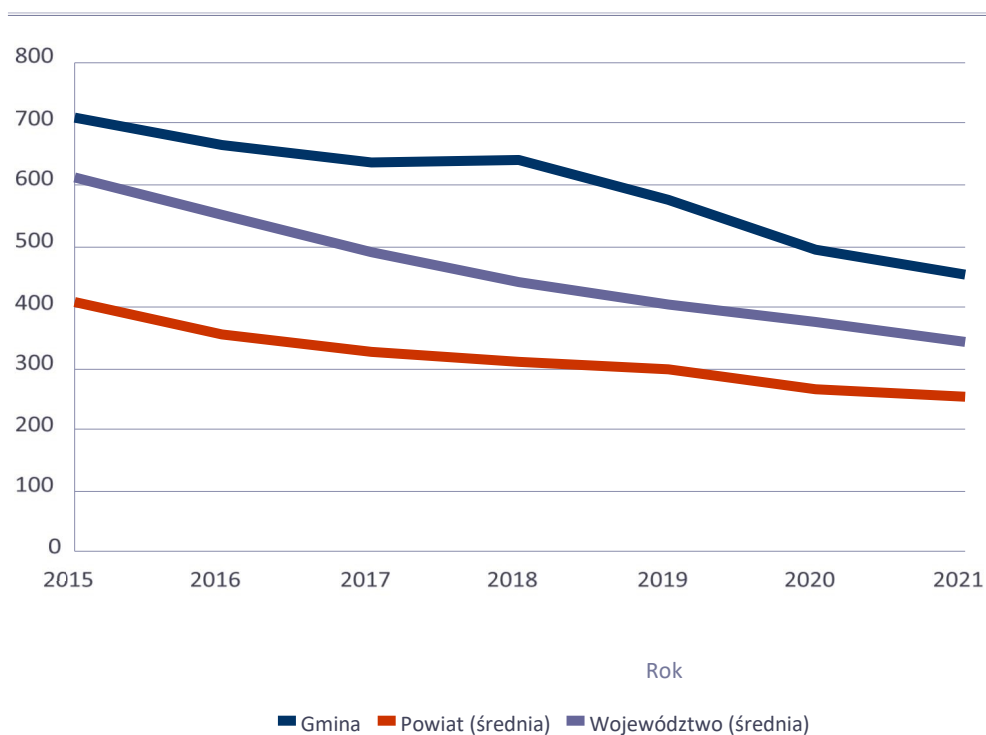
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CUS w Prusicach

Tabela nr 6 Liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji

	Liczba świadczeniobiorców						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Gmina	711	666	635	640	576	495	455
Powiat (średnia)	406	354	325	310	297	266	254
Województwo (średnia)	611	551	489	441	404	374	341

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CUS w Prusicach

Wykres nr 13. Liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji



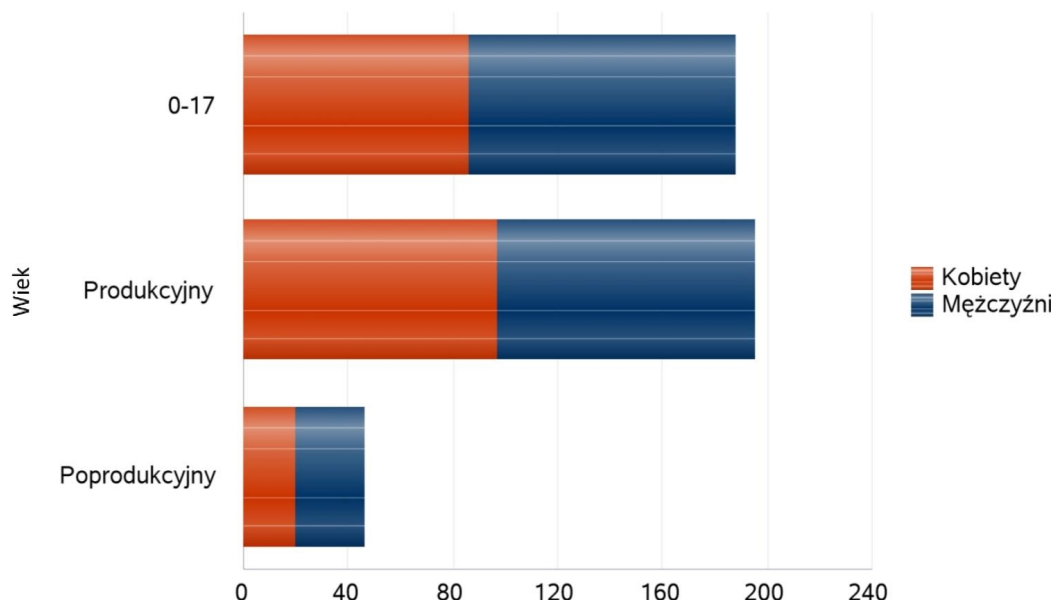
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CUS w Prusicach

Tabela nr 7. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć wg liczby wypłaconych świadczeń

Grupa	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
0-17	187	86	102
Produkcyjny	195	97	98
Poprodukcyjny	46	20	26

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CUS w Prusicach

Wykres nr 14. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć wg liczby wypłaconych świadczeń



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CUS w Prusicach

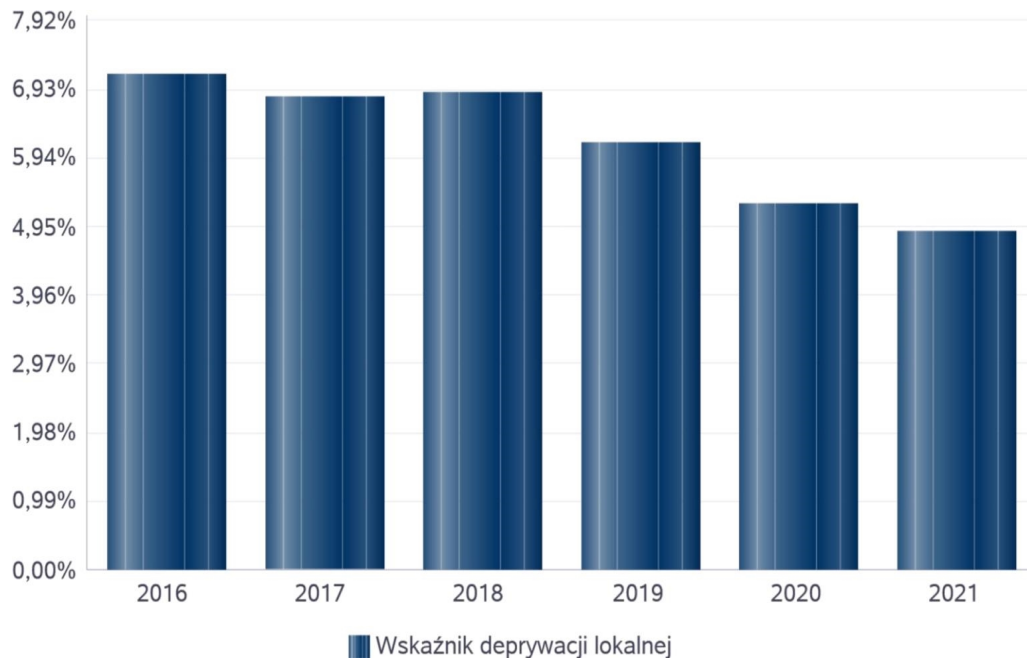
Wskaźnik deprivacji lokalnej - Wymiary deprivacji uwzględnione przy tworzeniu indeksu deprivacji lokalnej dla Gminy Prusice obejmują: dochody ludności, zatrudnienie, warunki życia, edukację oraz dostęp do dóbr i usług.

Tabela nr 8. Wskaźnik deprivacji lokalnej

Rok	Wskaźnik deprivacji lokalnej
2016	7,13%
2017	6,78%
2018	6,86%
2019	6,15%
2020	5,28%
2021	4,89%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CUS w Prusicach

Wykres nr 15 Wskaźnik deprivacji lokalnej



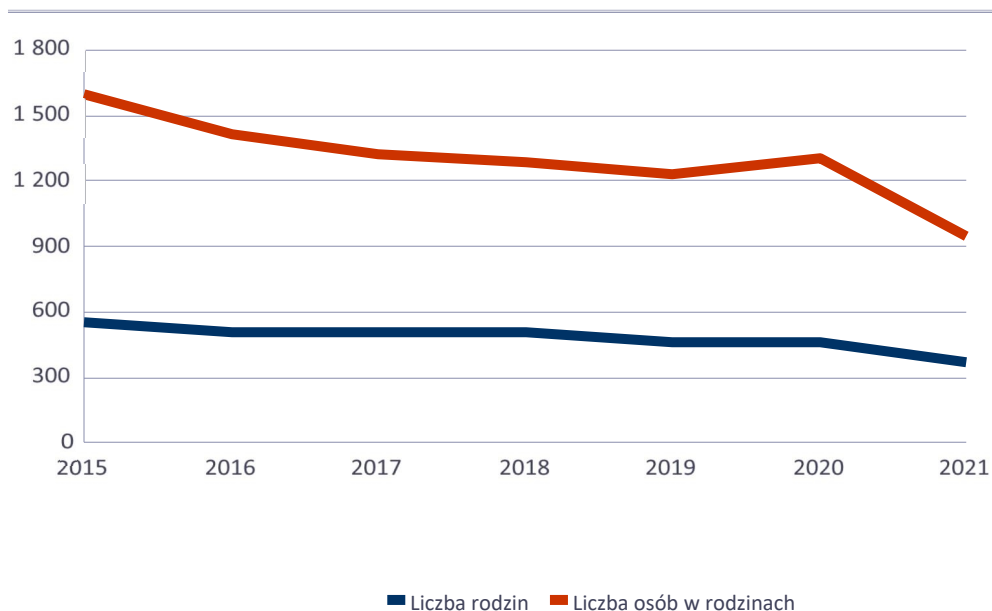
Źródło: opracowanie własne opracowanie własne na podstawie danych CUS w Prusicach

Tabela nr 9 Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2015	548	1 598
2016	508	1 416
2017	502	1 324
2018	503	1 289
2019	464	1 235
2020	459	1 302
2021	366	949

Źródło: opracowanie własne opracowanie własne na podstawie danych CUS w Prusicach

Wykres nr 16 Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej



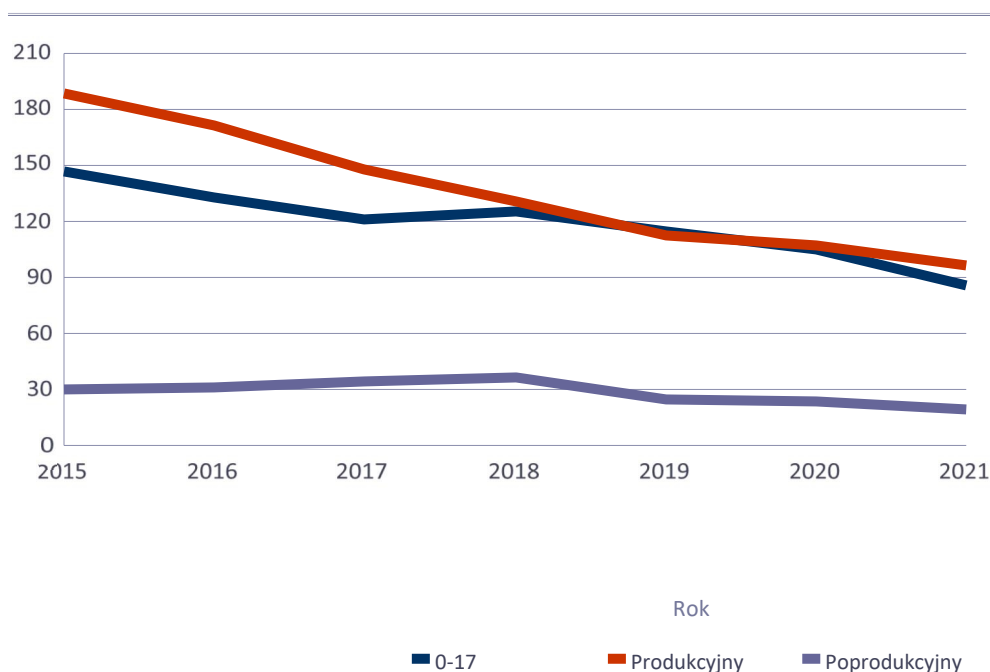
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CUS w Prusicach

Tabela nr 10. Liczba kobiet korzystających z pomocy społecznej

		Liczba kobiet korzystających z pomocy						
Poziom	Wiek	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Prusice	0-17	147	133	121	125	115	105	86
	Produkcyjny	188	171	148	131	113	107	97
	Poprodukcyjny	30	31	34	37	25	24	20
Powiat (średnia)	0-17	60	49	41	38	34	30	24
	Produkcyjny	144	123	105	91	87	75	70
	Poprodukcyjny	35	38	45	48	50	44	44
Województwo (średnia)	0-17	70	60	49	43	38	34	29
	Produkcyjny	200	171	145	123	109	103	91
	Poprodukcyjny	52	55	60	68	62	57	54

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CUS w Prusicach

Wykres nr 17. Liczba kobiet korzystających z pomocy



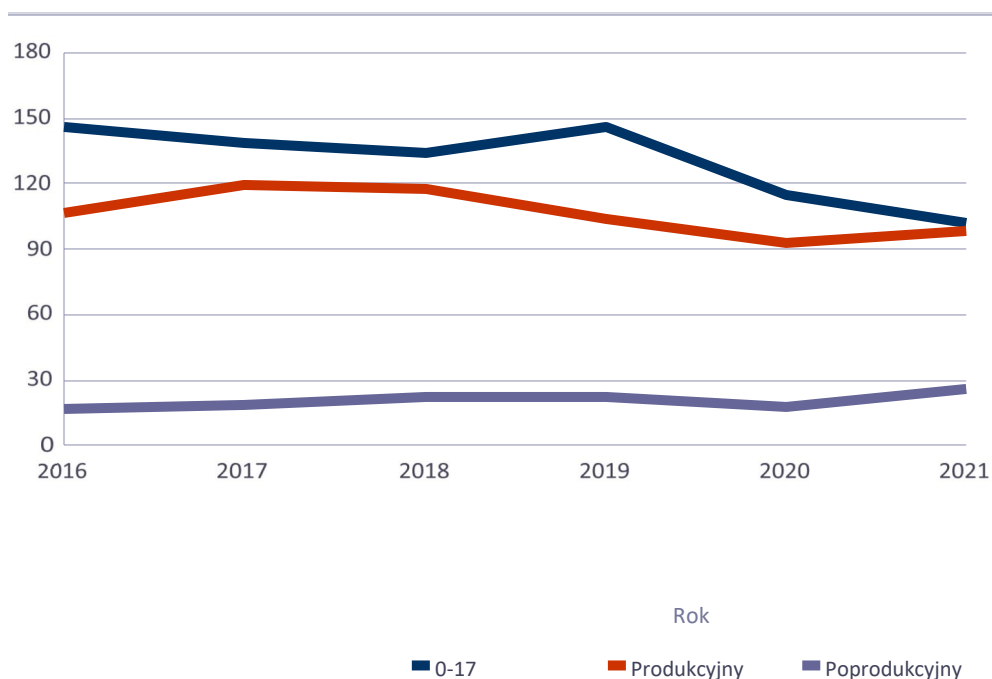
Źródło: opracowanie własne opracowanie własne na podstawie danych CUS w Prusicach

Tabela nr 11. Liczba mężczyzn korzystających z pomocy społecznej

		Liczba mężczyzn korzystających z pomocy					
Poziom	Wiek	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Prusice	0-17	146	139	134	146	115	102
	Produkcyjny	107	119	118	104	93	98
	Poprodukcyjny	17	19	22	22	18	26
Powiat (średnia)	0-17	54	46	42	43	36	30
	Produkcyjny	105	109	99	98	97	101
	Poprodukcyjny	16	19	21	20	21	23
Województwo (średnia)	0-17	63	51	45	41	37	31
	Produkcyjny	191	177	156	144	141	132
	Poprodukcyjny	20	24	24	24	23	23

Źródło: opracowanie własne opracowanie własne na podstawie danych CUS w Prusicach

Wykres nr 18. Liczba mężczyzn korzystających z pomocy



Źródło: opracowanie własne opracowanie własne na podstawie danych CUS w Prusicach

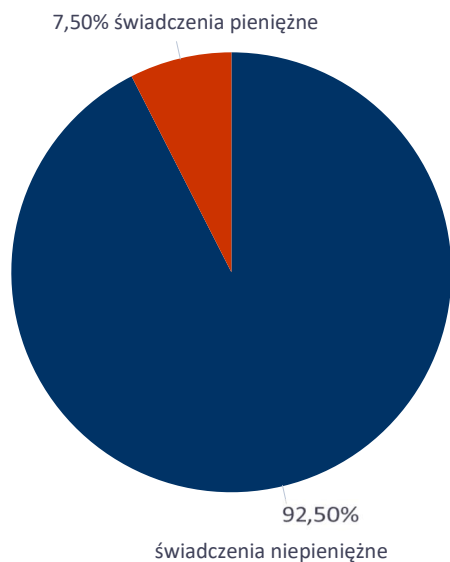
Struktura świadczeń przyznawanych przez CUS wskazuje na przewagę liczby osób korzystających ze świadczeń pieniężnych. W 2021 roku otrzymało je 391 osób z 239 rodzin. W największej ilości przyznawane były zasiłki stałe- 606 a kolejno zasiłki celowe w ilości 552. Świadczenia niepieniężne otrzymywało 226 osób z 145 rodzin. Ważny obszar aktywności służb społecznych stanowi praca socjalna. W 2021 roku pracą socjalną objęto łącznie 271 rodzin. W ramach świadczeń niepieniężnych 1 osobie zapewniono schronienie, 30 osobom usługi opiekuńcze w tym dla 2 specjalistyczne usługi opiekuńcze. Gmina poniosła również odpłatność za 19 osób przebywających w domu pomocy społecznej. Odpłatność gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej objęła 19 osób. W Gminie do końca kwietnia 2021 było dwóch asystentów od maja 2021 do końca czerwca 2022 jeden asystent. Ogłoszenia o naborze nie przyniosły rezultatów. Obecnie asystent rodziny jest zatrudniony jest od 24 stycznia 2023r. ma pod opieką 8 rodzin. Poniżej w formie graficznej i tabelarycznej szczegółowe dane dotyczące: świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej w podziale na zasiłki stałe, okresowe oraz celowe, liczby asystentów rodziny, liczby rodzin wspieranych i liczby osób objętych pracą asystenta rodziny.

Tabela nr 12. Świadczenia wg rodzaju

Rodzaj świadczenia	Liczba świadczeń
świadczenia niepieniężne	27 049
świadczenia pieniężne	2 192

Źródło: opracowanie własne opracowanie własne na podstawie danych CUS w Prusicach

Wykres nr 20. Świadczenia wg rodzaju



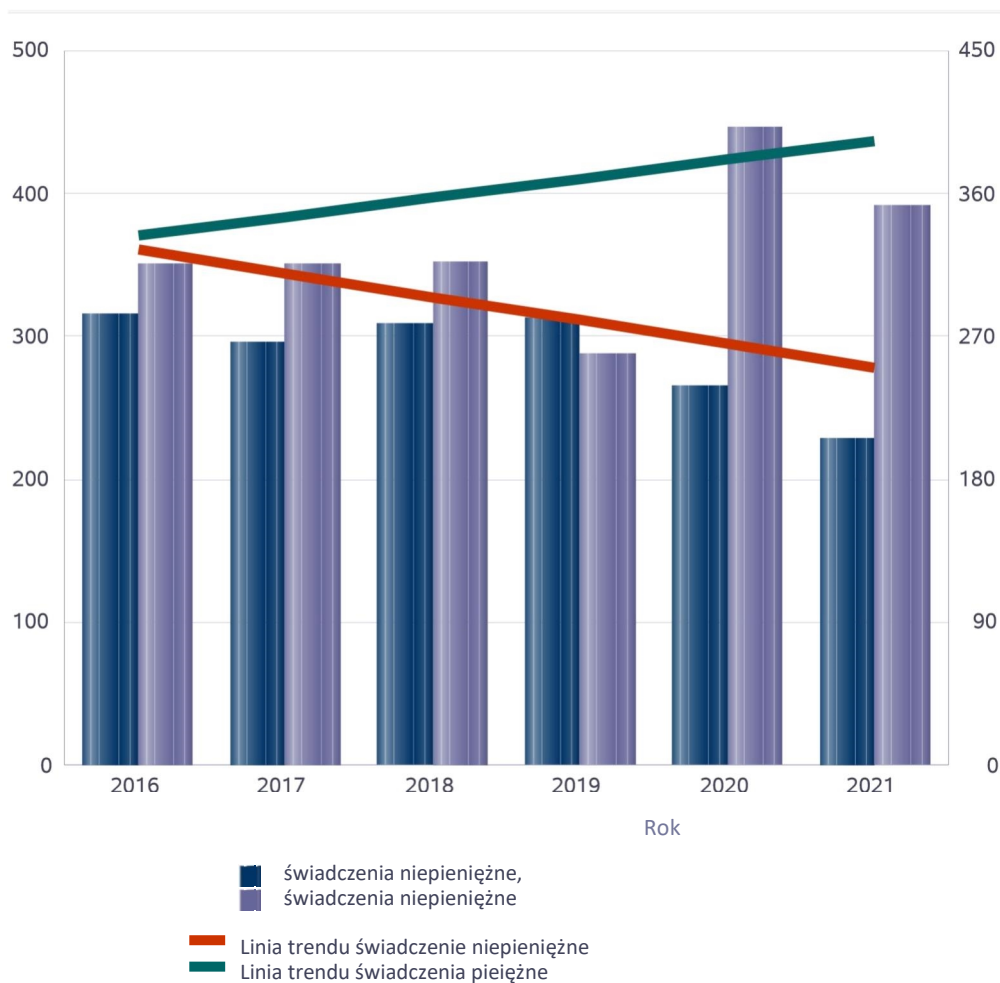
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CUS w Prusicach

Tabela nr 13. Liczba osób korzystających z świadczeń pieniężnych i niepieniężnych

Rodzaj świadczenia	Liczba osób					
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
świadczenia niepieniężne	315	296	308	312	265	229
świadczenia pieniężne	351	351	352	288	446	391

Źródło: opracowanie własne opracowanie własne na podstawie danych CUS w Prusicach

Wykres nr 21. Liczba osób korzystających z świadczeń pieniężnych i niepieniężnych



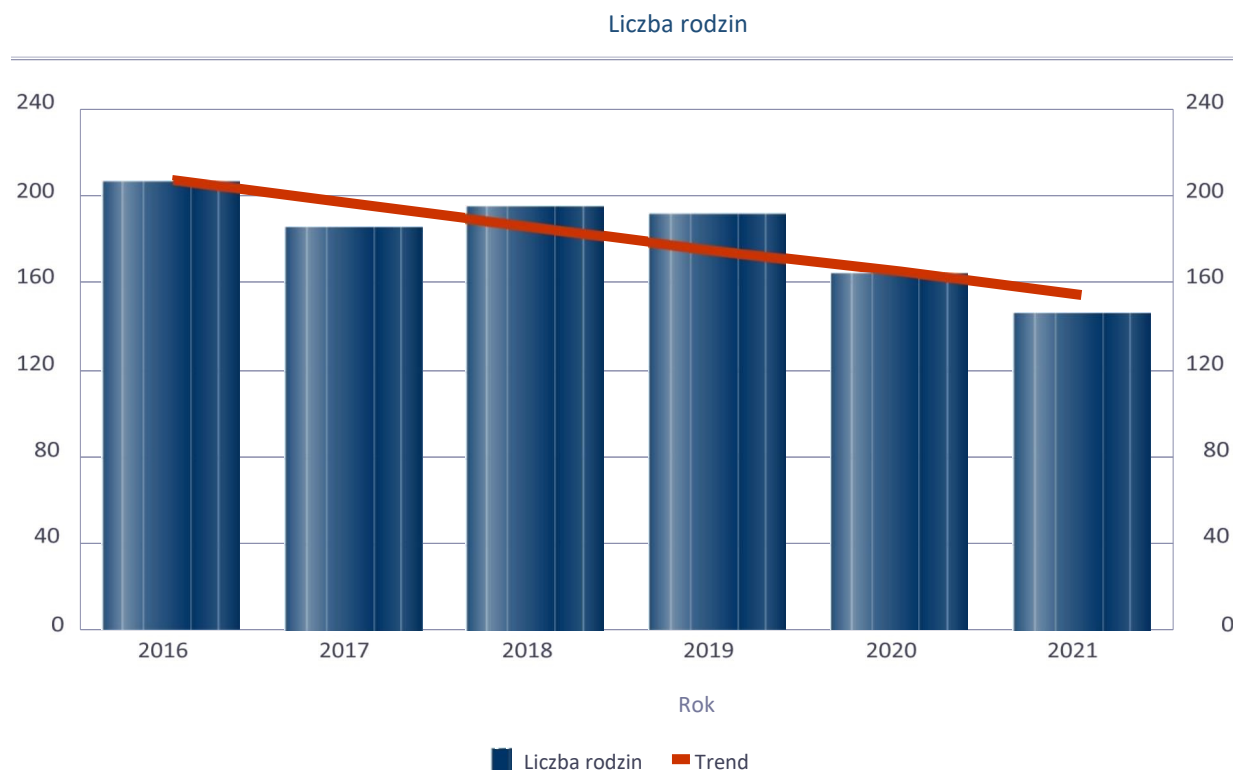
Źródło: opracowanie własne opracowanie własne na podstawie danych CUS w Prusicach

Tabela nr 14. Liczba rodzin korzystających z świadczeń pieniężnych i niepieniężnych

	Liczba rodzin					
Rodzaj świadczenia	2016	2017	2018	2019	2020	2021
świadczenia niepieniężne	205	185	195	191	163	145
świadczenia pieniężne	291	279	268	227	265	239

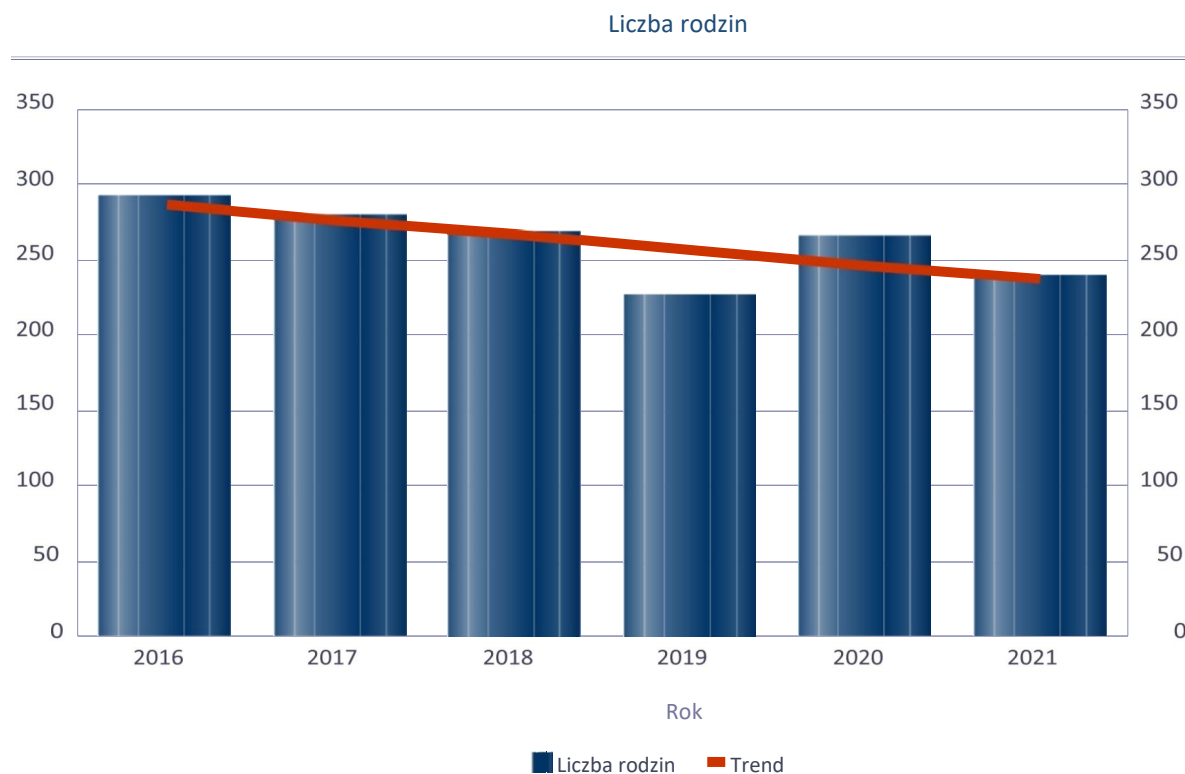
Źródło: opracowanie własne opracowanie własne na podstawie danych CUS w Prusicach

Wykres nr 22. Liczba rodzin korzystających z świadczeń pieniężnych



Źródło: opracowanie własne opracowanie własne na podstawie danych CUS w Prusicach

Wykres nr 23. Liczba rodzin korzystających z świadczeń niepieniężnych



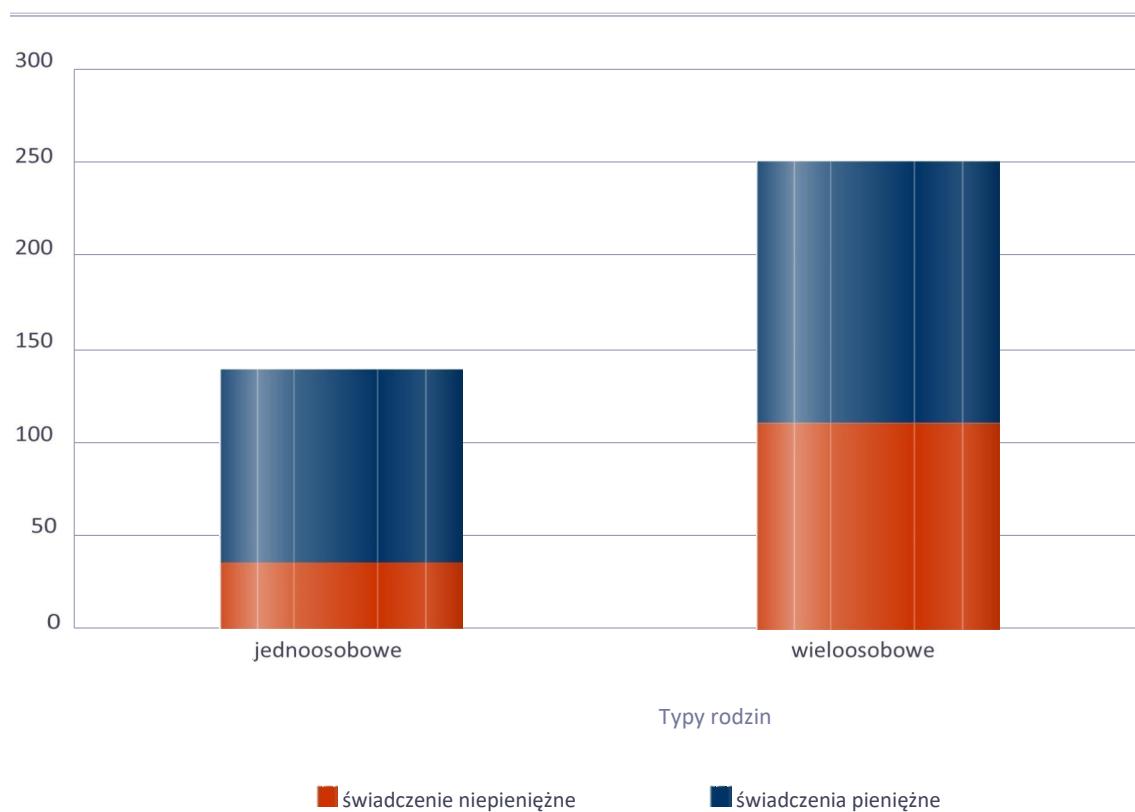
Źródło: opracowanie własne opracowanie własne na podstawie danych CUS w Prusicach

Tabela nr 15. Rodzaje świadczeń, z których korzystają poszczególne typy rodzin

	Liczba rodzin pobierających świadczenia		
Typy rodzin	Ogółem	Świadczenia pieniężne	Świadczenia niepieniężne
jednoosobowe	119	103	35
wieloosobowe	155	139	110

Źródło: opracowanie własne opracowanie własne na podstawie danych CUS w Prusicach

Wykres nr 24. Liczba rodzin pobierających świadczenia



Źródło: opracowanie własne opracowanie własne na podstawie danych CUS w Prusicach

Świadczenia pieniężne

Tabela nr 16. Rodzaje świadczeń, z których korzystają poszczególne typy rodzin ze względu na liczbę dzieci

Typ rodziny	Liczba świadczeń		
	Ogółem	Świadczenia pieniężne	Świadczenia niepieniężne
bez dzieci	8517	976	7541
jedno dziecko	1336	136	1200
dwoje dzieci	4706	232	4474
troje dzieci	2470	167	2303
czworo i więcej dzieci	5448	316	5132
inne	6764	365	6399

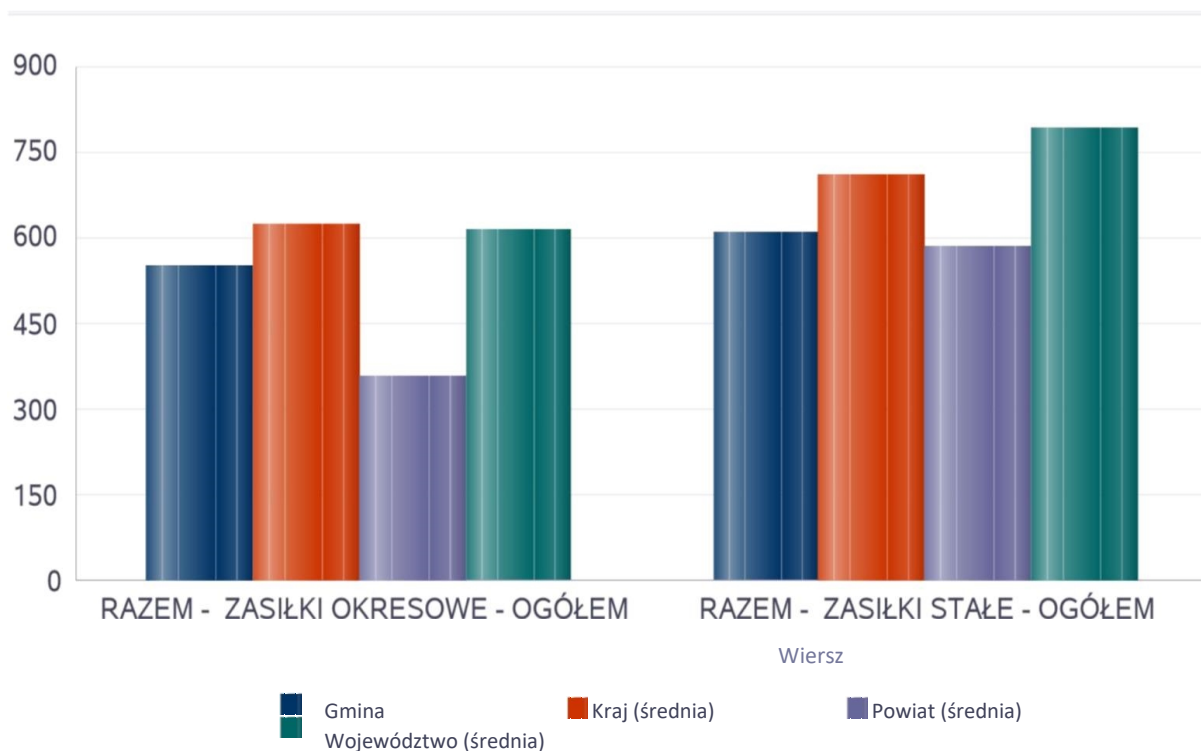
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CUS w Prusicach

Tabela nr 17. Podstawowe statystyki dla świadczeń pieniężnych

Poziom	Wiersz	Liczba świadczeń
Gmina	RAZEM - ZASIŁKI OKRESOWE - OGÓŁEM	552
	RAZEM - ZASIŁKI STAŁE - OGÓŁEM	606
Powiat (średnia)	RAZEM - ZASIŁKI OKRESOWE - OGÓŁEM	358
	RAZEM - ZASIŁKI STAŁE - OGÓŁEM	582
Województwo (średnia)	RAZEM - ZASIŁKI OKRESOWE - OGÓŁEM	614
	RAZEM - ZASIŁKI STAŁE - OGÓŁEM	790
Kraj (średnia)	RAZEM - ZASIŁKI OKRESOWE - OGÓŁEM	622
	RAZEM - ZASIŁKI STAŁE - OGÓŁEM	711

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CUS w Prusicach

Wykres nr 24. Liczba świadczeń



Źródło: opracowanie własne opracowanie własne na podstawie danych CUS w Prusicach

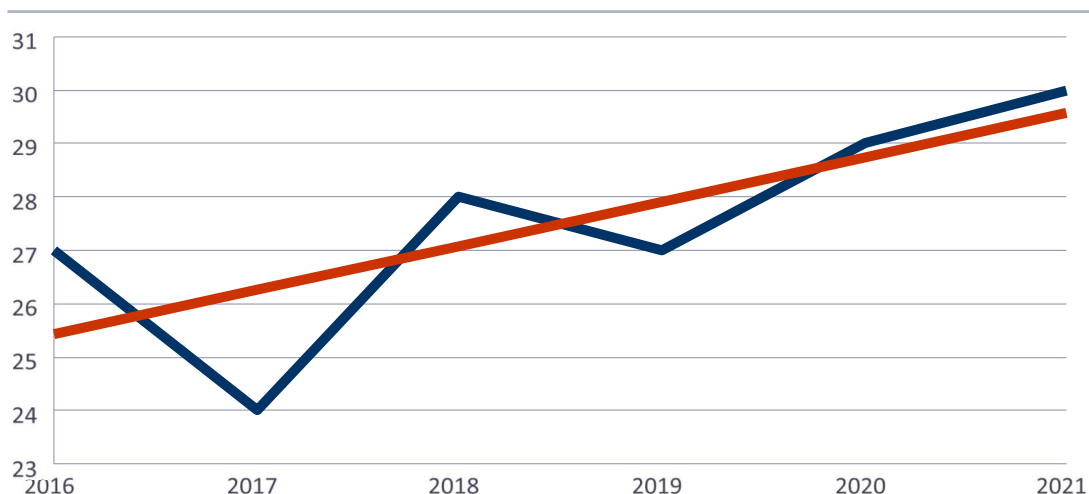
Świadczenia niepieniężne

Tabela nr 18. Liczba osób korzystająca z usług opiekuńczych

Rok	Liczba osób
2016	27
2017	24
2018	28
2019	27
2020	29
2021	30

Źródło: opracowanie własne opracowanie własne na podstawie danych CUS w Prusicach

Wykres nr 25. Liczba osób korzystająca z usług opiekuńczych



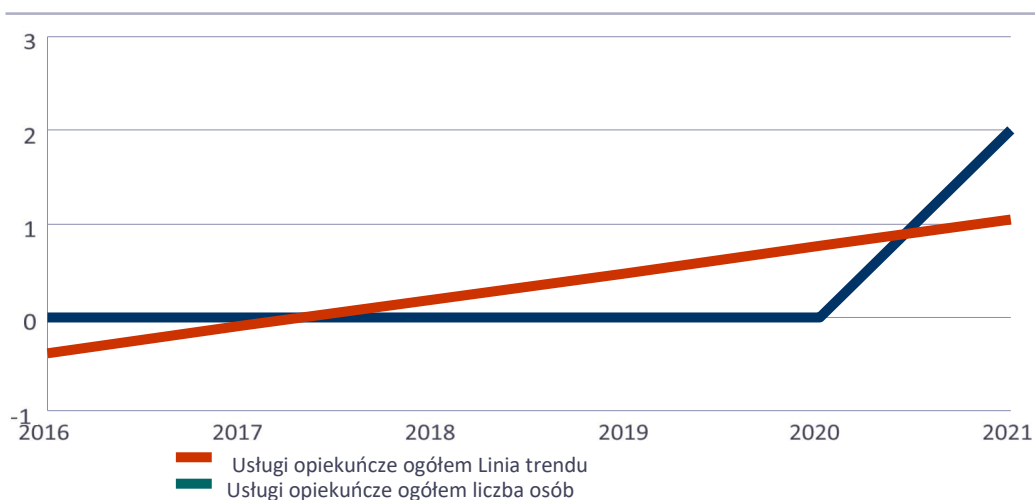
Źródło: opracowanie własne opracowanie własne na podstawie danych CUS w Prusicach

Tabela nr 19. liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych

Rok	Liczba osób
2016	0
2017	0
2018	0
2019	0
2020	0
2021	2

Źródło: opracowanie własne opracowanie własne na podstawie danych CUS w Prusicach

Wykres nr 26. liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych



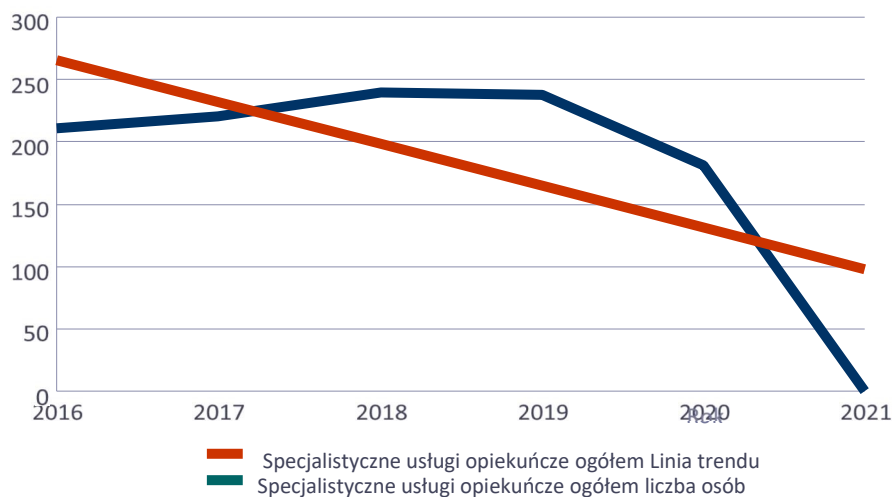
Źródło: opracowanie własne opracowanie własne na podstawie danych CUS w Prusicach

Tabela nr 20. Liczba rodzin korzystających z poradnictwa specjalistycznego

Rodzaj	Liczba rodzin w latach					
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Poradnictwo specjalistyczne	211	220	240	238	181	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CUS w Prusicach

Wykres nr 27. Liczba rodzin korzystających z poradnictwa specjalistycznego



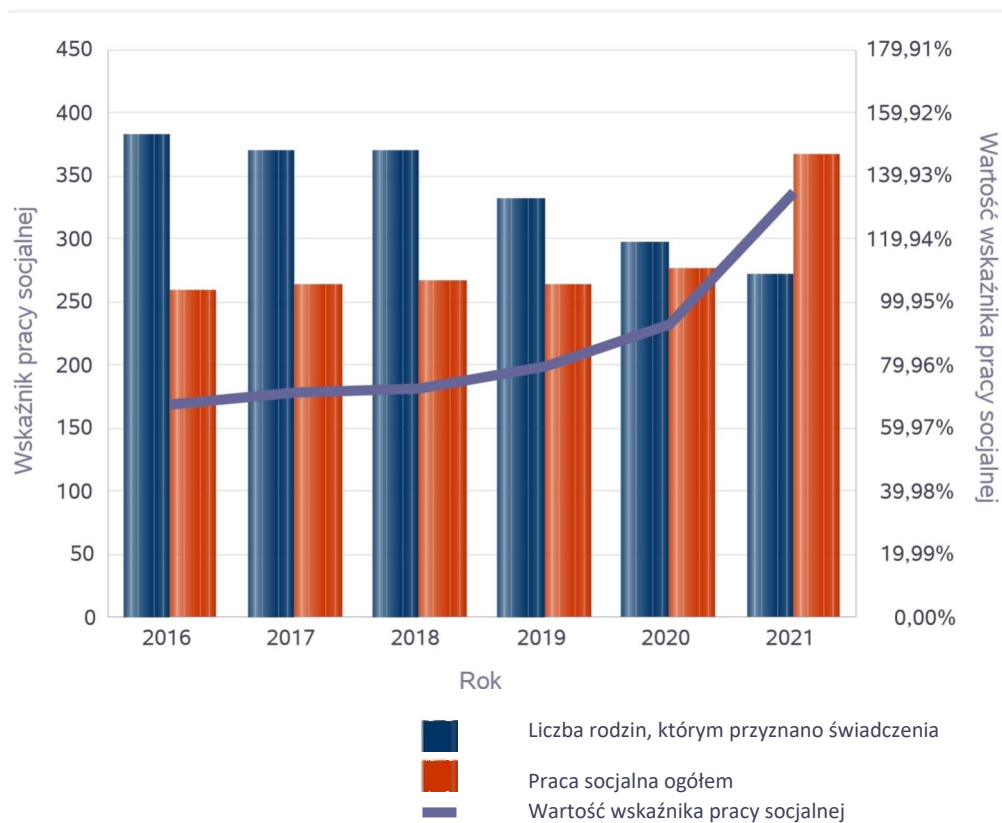
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CUS w Prusicach

Tabela nr 21. Wskaźnik pracy socjalnej - wskaźnik obliczany jako stosunek liczby rodzin objętych pracą socjalną do rodzin osób, którym przyznano świadczenie pomnożony przez 100%

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Wskaźnik pracy socjalnej	67,62%	71,08%	72,36%	79,52%	92,93%	135,06%
Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia	383	370	369	332	297	271
Praca socjalna ogółem	259	263	267	264	276	366

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CUS w Prusicach

Wykres nr 28. Wskaźnik pracy socjalnej - wskaźnik obliczany jako stosunek liczby rodzin objętych pracą socjalną do rodzin osób, którym przyznano świadczenie pomnożony przez 100%



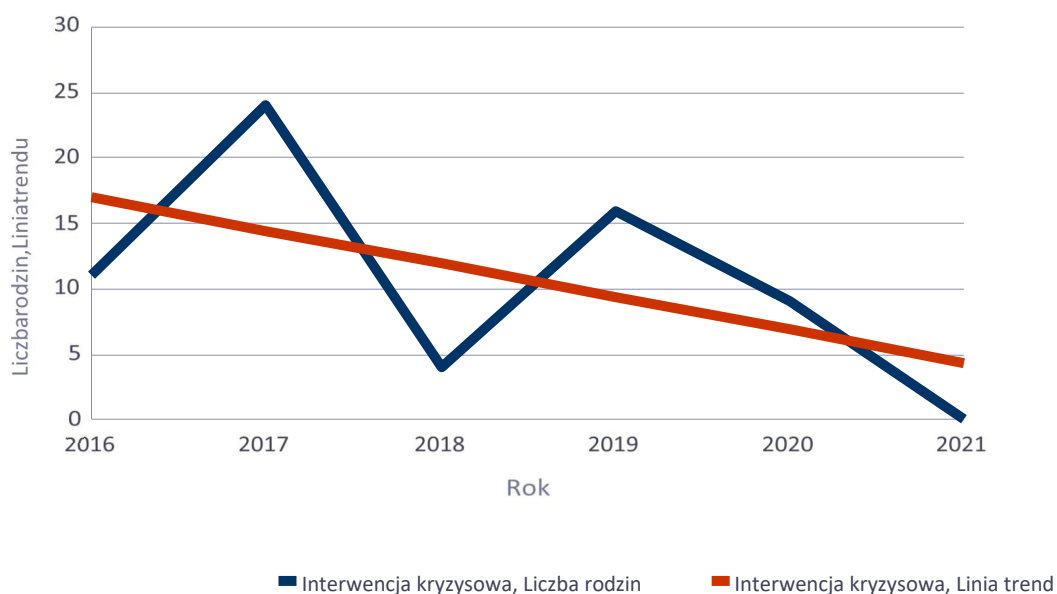
Źródło: opracowanie własne opracowanie własne na podstawie danych CUS w Prusicach

Tabela nr 22. Liczba rodzin korzystających z interwencji kryzysowej

	Liczba rodzin					
Udzielone świadczenia	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Interwencja kryzysowa	11	24	4	16	9	0

Źródło: opracowanie własne opracowanie własne na podstawie danych CUS w Prusicach

Wykres nr 29. Liczba rodzin korzystających z interwencji kryzysowej



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CUS w Prusicach

Kontrakt socjalny

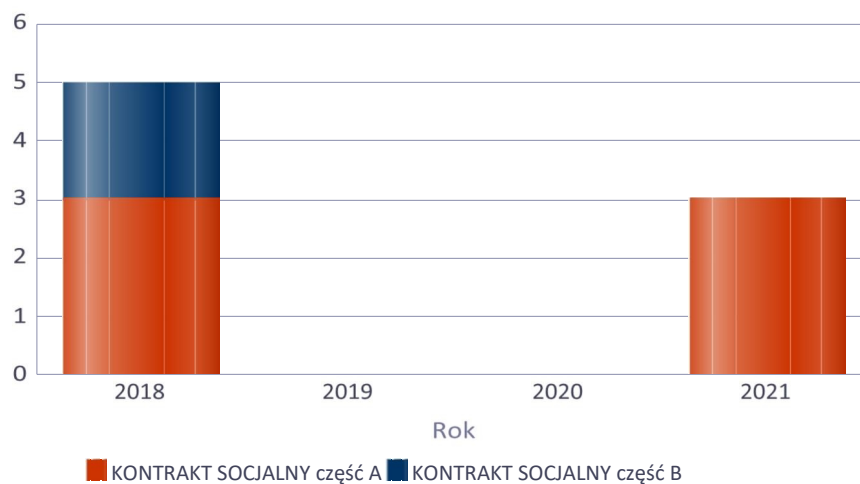
Wskaźnik obliczany jako udział osób objętych kontraktem socjalnym typu A i typu B w ogólnej liczbie osób nim objętych.

Tabela nr 23. Liczba kontraktów socjalnych. liczna osób objętych kontraktami/projektami socjalnymi

Rok	Praca socjalna	Liczba kontraktów/projektów	Liczba osób objętych kontraktami/projektami socjalnymi
2018	KONTRAKT SOCJALNY część A	3	4
	KONTRAKT SOCJALNY część B	2	2
2019	KONTRAKT SOCJALNY część A	0	0
	KONTRAKT SOCJALNY część B	0	0
2020	KONTRAKT SOCJALNY część A	0	0
	KONTRAKT SOCJALNY część B	0	0
2021	KONTRAKT SOCJALNY część A	3	3
	KONTRAKT SOCJALNY część B	0	0

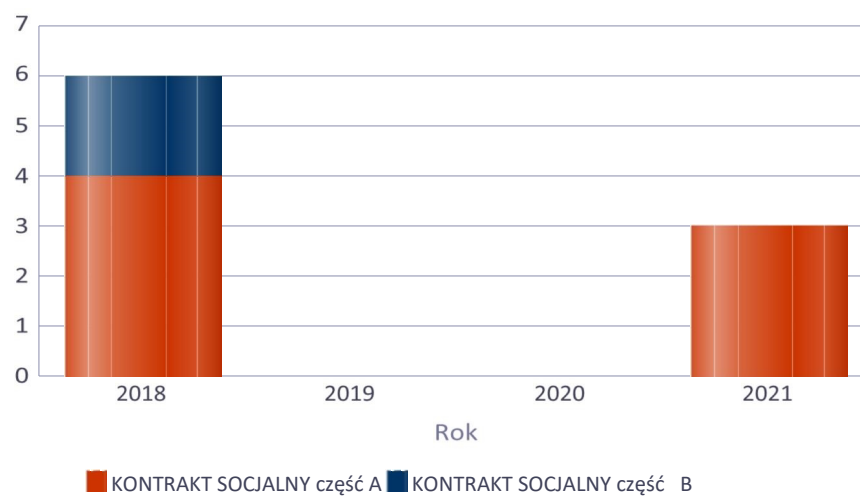
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CUS w Prusicach

Wykres nr 30. Liczba kontraktów/projektów



Źródło: opracowanie własne opracowanie własne na podstawie danych CUS w Prusicach

Wykres nr 31. Liczba osób objętych kontraktami/projektami socjalnymi



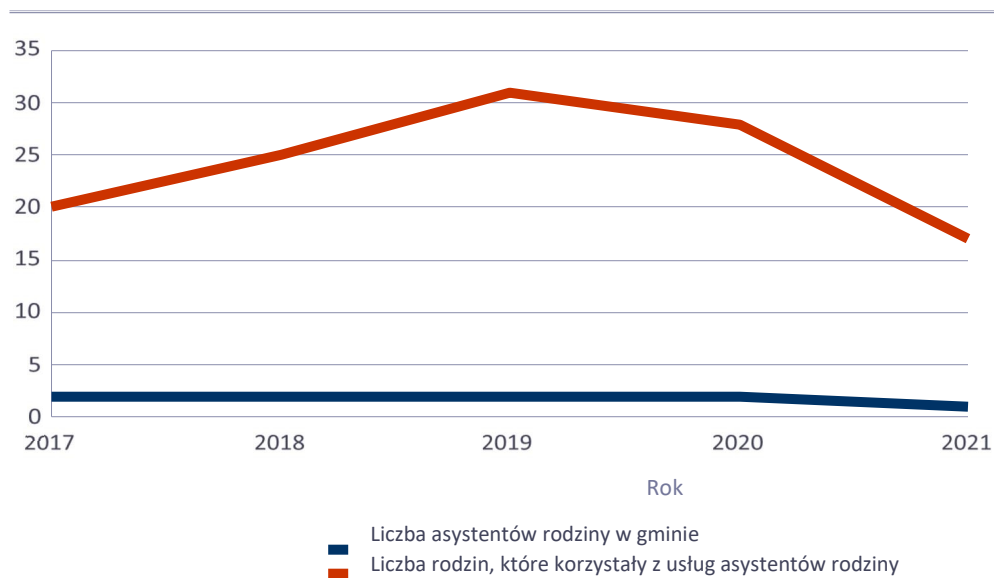
Źródło: opracowanie własne opracowanie własne na podstawie danych CUS w Prusicach

Tabela nr 24. Liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny

	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba asystentów rodziny w gminie	2	2	2	2	1
Liczba rodzin, które korzystały z usług asystentów rodziny	20	25	31	28	17

Źródło: opracowanie własne opracowanie własne na podstawie danych CUS w Prusicach

Wykres nr 31. Liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin



Źródło: opracowanie własne opracowanie własne na podstawie danych CUS w Prusicach

Infrastruktura społeczna

Tabela nr 25. Zestawienie infrastruktury społecznej Gminy Prusice

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2020	Rok oceny 2021
INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA			
Liczba mieszkań komunalnych w zasobie gminy	¹	57	57
Liczba wniosków złożonych na mieszkanie komunalne z zasobów gminy	²	11	7
w tym z wiersza 1: Liczba mieszkań socjalnych (lokali)	³	19	20
Liczba oczekujących na mieszkanie socjalne	⁴	10	6
Liczba wyroków eksmisyjnych bez wskazania lokalu socjalnego	⁵	0	0
Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	⁶	2	2
Liczba hospicjów	⁷	0	0
Liczba żłobków	⁸	0	0
Liczba oddziałów przedszkolnych	¹⁰	3	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CUS w Prusicach

Mieszkaniowy zasób Gminy Prusice tworzą lokale mieszkalne położone w budynkach stanowiących w całości własność Gminy oraz lokale mieszkalne położone w budynkach stanowiących współwłasność Gminy i innych podmiotów, który jest niewystarczający w stosunku do osób znajdujących się w trudnej sytuacji mieszkaniowej i niemających możliwości nabycia czy też wynajęcia mieszkania na zasadach komercyjnych. Sprzedaż lokali komunalnych dotychczasowym najemcom z dużymi bonifikatami powoduje zmniejszenie zasobu mieszkaniowego. Brak mieszkań komunalnych stanowi ogromny problem społeczny. Gmina pozyskuje lokale mieszkalne w wyniku naturalnego ruchu ludności. Lokale mieszkalne w zasobie Gminy Prusice wynajmowane są na czas nieoznaczony, jedynie umowy najmu socjalnego lokalu zawierane są na czas oznaczony – okres od jednego roku do trzech lat. Umowa najmu socjalnego lokalu może zostać przedłużona, jeżeli najemca nadal znajduje się w sytuacji uzasadniającej zawarcie takiej umowy a ponadto osoby korzystające z zasobu: 1) nie dewastowały dotychczas zajmowanych lokali i utrzymywały lokal w należytym stanie, 2) przestrzegały zasad regulaminu

porządku domowego, Na pomieszczenia tymczasowe i lokale będące przedmiotem najmu socjalnego lokalu przeznaczane są lokale o najniższym standardzie. Umowę najmu pomieszczenia tymczasowego zawiera się z osobą, wobec której wszczęto egzekucję na podstawie tytułu wykonawczego w którym orzeczono obowiązek opróżnienia lokalu mieszkalnego, bez prawa do lokalu socjalnego. Sytuacja ta ma zapobiegać wykonywanie eksmisji „na bruk” a w konsekwencji szerzeniu się zjawiska bezdomności. W sytuacji nie zawarcia najmu socjalnego lokalu z osobą, która ma uprawnienia do w/w najmu z mocy wyroku sądu, właścicielowi przysługuje roszczenie odszkodowawcze od gminy. W odniesieniu do lokali mieszkalnych wynajętych na czas nieoznaczony, gmina kontynuuje proces prywatyzacji umożliwiając najemcom nabywanie zajmowanych przez nich lokali na własność, pomniejszając tym samym ponoszone przez Gminę koszty utrzymania tej części zasobu mieszkaniowego.

W ramach zasobów infrastruktury dla seniorów funkcjonuje Prusicki Dzienny Dom Pobytu Senior Wigor, którego głównym celem jest aktywizacja seniorów. W ofercie znajdują się różne obszary aktywności:

- aktywność ruchowa
- aktywność edukacyjna
- aktywność kulturalna
- aktywność rekreacyjna
- aktywność opiekuńcza

Seniorzy mają możliwość angażowania się w działania na rzecz środowiska lokalnego oraz aktywnego spędzania czasu.

Uczestnikami zajęć w Prusickim Dziennym Domu Pobytu "Senior - WIGOR" mogą być osoby nieaktywne zawodowo w wieku 60+ zarówno kobiety jak i mężczyźni, będący mieszkańcami Gminy Prusice. Zakłada się objęcie wsparciem minimum - 15 osób. W Domu Seniora znajduje się kilka pomieszczeń przeznaczonych do użytku dla seniorów – kuchnia, jadalnia, pomieszczenie klubowe, pokój ćwiczeń, pokój do odpoczynku, terapii indywidualnej, pokój pielęgniarstwa, szatnia, pralnia oraz toalety.

Ocena stanu świadczeń socjalnych dla gminy Prusice za 2021 rok została przygotowana na podstawie danych zebranych za pośrednictwem systemu Centralnej Aplikacji Statystycznej MRiPS. Dane z Oceny umożliwiają analizowanie i monitorowanie występowania problemów

społecznych oraz planowanie działań aktywizujących jednostki samorządu terytorialnego w obszarze usług społecznych. Zawarte w niej informacje są materiałem poglądowym mającym ułatwić władzom gminy podejmowanie decyzji związanych z planowaniem budżetu w zakresie polityki społecznej w kolejnym roku i stały się podstawą do sformułowania poniższych wniosków i rekomendacji:

Sytuacja demograficzna : gmina miejsko- wiejska o liczbie mieszkańców w 2020 r. w/g GUS - 9 377, a w 2021r. - 9 352 zmalała o 25 osób.

Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w 2020 r. 180, a w 2021 r. 148, spadek o 32 osoby.

Infrastruktura społeczna : liczba mieszkań komunalnych w zasobie gminy 57 w tym socjalnych 20 pozostaje na podobnym poziomie jak w 2020 r.

W zasobach infrastruktury społecznej gminy znajduje się 350 miejsca w oddziałach przedszkolnych przy szkołach: Szkoła Podstawowa im. Marii i Lech Kaczyńskich w Skokowej - 100 , Szkoła Podstawowa w Piotrkowicach - 75, Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Prusicach - 175. Przy szkołach działają świetlice dla uczniów, dla wszystkich chętnych i potrzebujących zadeklarowanych przez rodziców/opiekunów. W 2021 r. skorzystało z nich 371 uczniów: Szkoła Podstawowa im. Marii i Lecha Kaczyńskich w Skokowej - 31, Szkoła Podstawowa w Piotrkowicach - 96, a w Szkole Podstawowej im. Henryka Sienkiewicza - 244 .

W gminie Prusice od 2022 r. działa jeden żłobek, do którego w roku 2022 uczęszczało łącznie 39 dzieci w wieku do 3 lat.

Od 2015 r. funkcjonuje Prusicki Dzienny Dom Pobytu Senior Wigor dla osób 60 + z 15 miejscami. Placówka cieszy się dużym zainteresowaniem osób w tym przedziale wiekowych w związku z tym wskazane jest utrzymanie i dalszy rozwój Dziennego Domu Pobytu. Brak jest natomiast wsparcia dla osób w zakresie opieki całodobowej, uzasadniony jest rozwój tego typu wsparcia dla osób samotnych, przewlekle chorych.

W 2021 roku z gminy Prusice w całodobowych domach pomocy społecznej przebywało 19 osób.

Dane o korzystaniu z pomocy i wsparcia: systematycznie spada liczba osób korzystających z pomocy finansowej Ośrodka Pomocy w tym się również spadek osób długotrwale korzystających z pomocy w 2021.

Niezmienne wzrasta zapotrzebowanie na pracę socjalną z osobą i rodziną w środowisku, pracę asystenta rodziny, doradztwo specjalistyczne, usługi opiekuńcze, pomoc instytucjonalną.

Liczba niebieskich kart składanych przez różne instytucje do Zespołu Interdyscyplinarnego przeciwdziałającemu przemocy w rodzinie działającym przy Ośrodku Pomocy, obecnie Centrum Usług Społecznych w Prusicach, wynosi 39, spadła o 15 kart w stosunku do roku 2020.

Dużym wyzwaniem dla realizujących usługi socjalne, a szczególnie pracowników socjalnych oraz wykonujących usługi opiekuńcze, była praca w warunkach pandemii w związku z COVID-19, szczególnie troska o osoby starsze i samotne, a także wsparcie osób zarażonych i przebywających na kwarantannie. Robienie zakupów, kontakt z lekarzem i pielęgniarką środowiskową, wykup leków, dowóz artykułów żywnościowych. Do problemów związanych z pandemią w bieżącym roku doszły obowiązki związane z falą uchodźców z Ukrainy, którzy z uwagi na działania wojenne w swoim kraju szukają schronienia między innymi w Polsce. Znaczącą jej liczbę odnotowuje się również w gminie Prusice. Realizowane są zadania wynikające z ustawy z dnia 12 marca 2022 roku o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

Inne rodzaje pomocy i wsparcia : systematycznie spada liczba osób korzystających z zasiłków rodzinnych i dodatków, świadczeń opiekuńczych. W 2021 r. Ośrodek realizował nowe zadania finansowane w ramach funduszu solidarnościowego, takie jak asystent osobisty osoby niepełnosprawnej, z którego skorzystało 7 osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności.

Centrum Usług Społecznych współpracuje z Bankiem Żywności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa na lata 2014 - 2020 r. Wydano paczki żywnościowe dla 1 000 osób. Wydawaniem skierowań i prowadzeniem dokumentacji, wydawaniem żywności oraz jej rozładunkiem zajmują się pracownicy Centrum, w tym pracownicy socjalni.

3. PREZENTACJA WYNIKÓW BADAŃ

Analiza danych zastanych oraz wyniki badań dostarczyły informacji z zakresu usług społecznych które zostały podzielone na następujące obszary:

- 1) polityka prorodzinna oraz wspieranie rodziny,
- 2) przeciwdziałanie bezrobociu oraz reintegracja zawodowa i społeczna,
- 3) promocja i ochrona zdrowia,
- 4) wspieranie osób niesamodzielných i ich opiekunów
- 5) pobudzanie aktywności społecznej
- 6) edukacja
- 7) sport i kultura

Wykorzystano dane z różnych dokumentów m.in. danych statystycznych z Głównego Urzędu Statystycznego, raportów i sprawozdań z zakresu polityki społecznej, stanu gminy i potencjału rozwojowego regionu. W dokumencie oparto się także na Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Prusice 2014 - 2025.

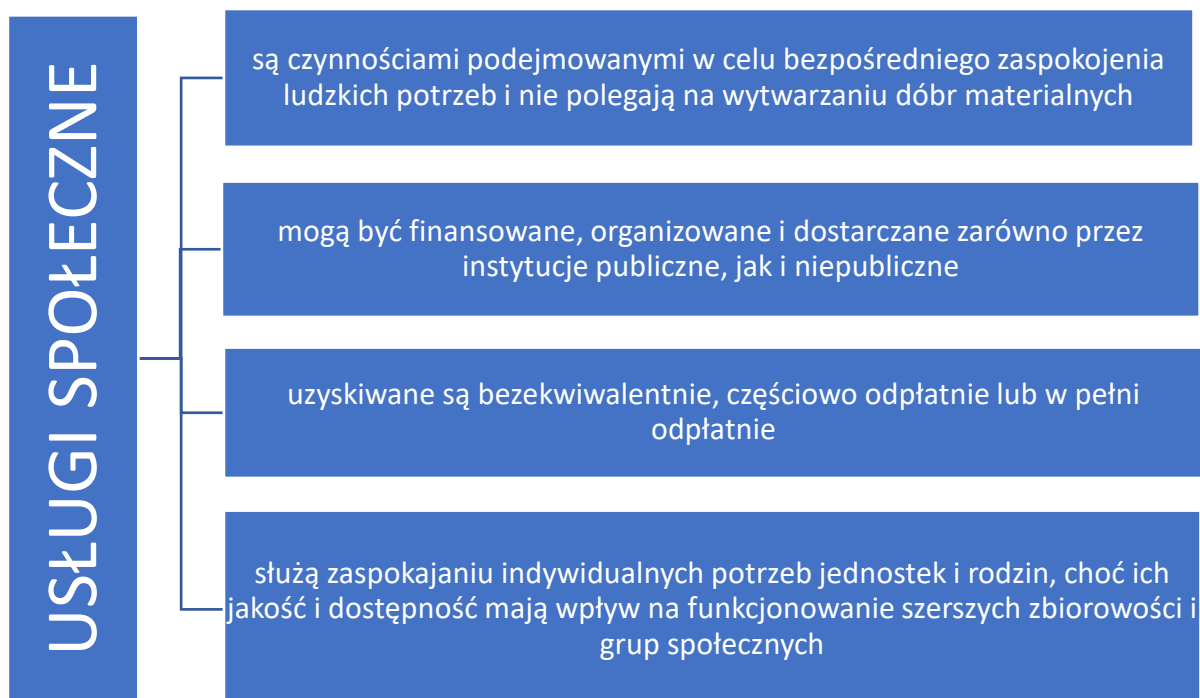
Wszystkie dane rozpatrywano pod kątem usług społecznych. W ujęciu szerokim tj.: „wszystkie działania administracje, które zajmują się społecznymi potrzebami obywateli, czyli transfery pieniężne, usługi opieki zdrowotnej, edukacja, osobiste usługi społeczne, usługi opiekuńcze, usługi mieszkaniowe, usługi zatrudnieniowe i wyspecjalizowane usługi dla różnych grup docelowych (dzieci, nadużywający substancji psychoaktywnych, ludzie z problemami psychospołecznymi itp.)”. W ujęciu wąskim są to: „świadczenia w naturze w przeciwieństwie do świadczeń pieniężnych, które zasadniczo odnoszą się do opieki nad dziećmi, osobami starszymi i niepełnosprawnymi oraz do wyspecjalizowanych usług związanych z profesją pracy socjalnej”¹.

Cechy definicyjne usług społecznych jako formy świadczeń są następujące²:

¹ International Encyclopedia of Social Policy, 2006, s. 23

² Nowak S., Metodologia badań socjologicznych, PWN, Warszawa 1970, s.214

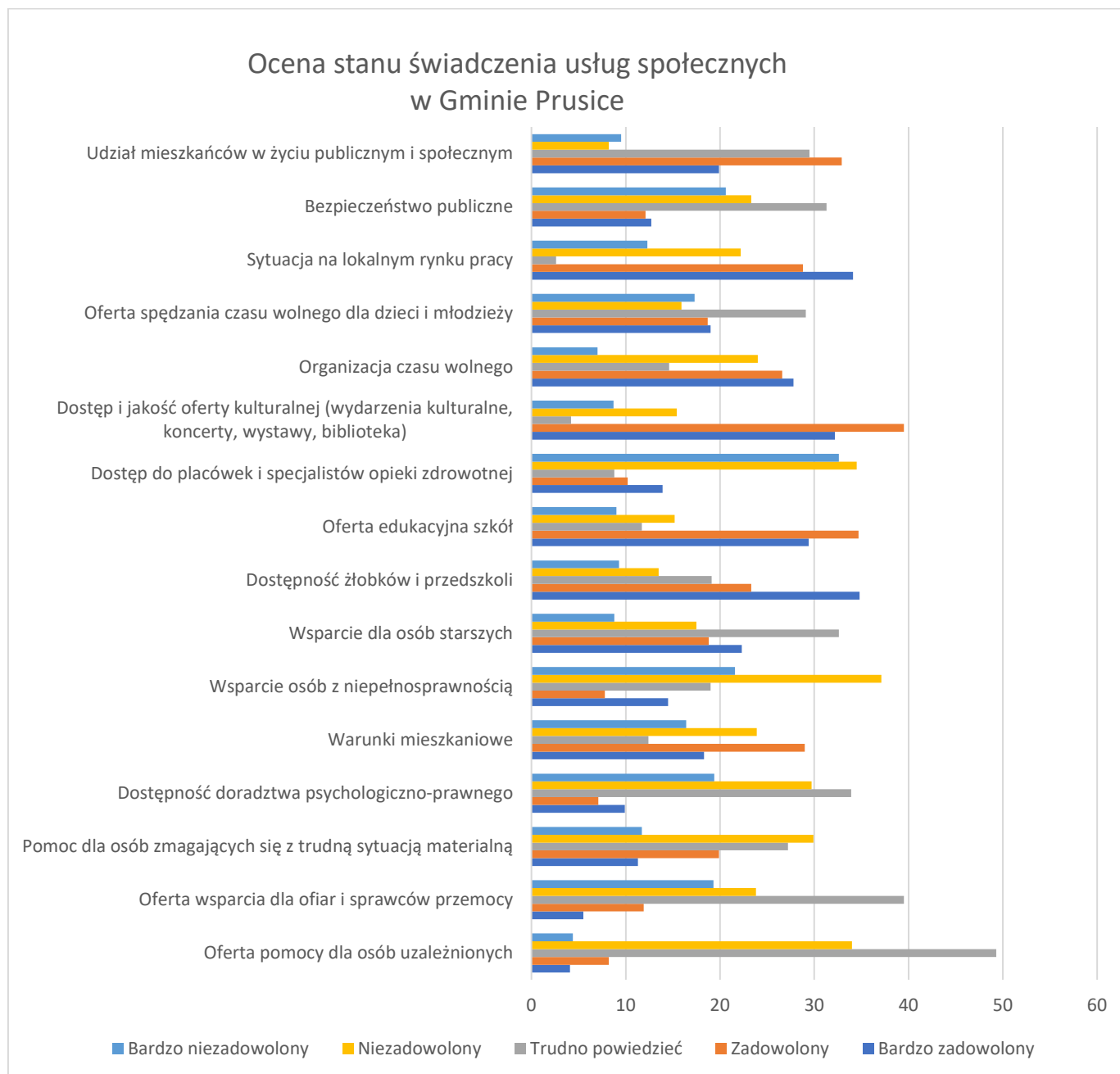
Rysunek nr 3. Cechy definicyjne usług społecznych jako formy świadczeń



Źródło: opracowanie własne

W badaniu ankietowym zapytano o różne kwestie związane z sytuacją w Gminie Prusice, poproszono m.in. o ocenę poszczególnych, wskazanych problemów społecznych. W ramach pierwszej części zapytano respondentów o zadowolenie z usług społecznych świadczonych w gminie. Mieszkańcy w przeprowadzonej na potrzeby diagnozy ankiecie dostali do oceny spektrum sytuacji w mieście i oceniali swoje zadowolenie na temat każdego z tych elementów w 5-stopniowej skali od „bardzo niezadowolony” do „bardzo zadowolony”. Poszczególnym ocenom przypisano wartości od 1 do 5. Wyniki kształtują się następująco:

Wykres nr 32. Ocena świadczenia usług społecznych w Gminie Prusice

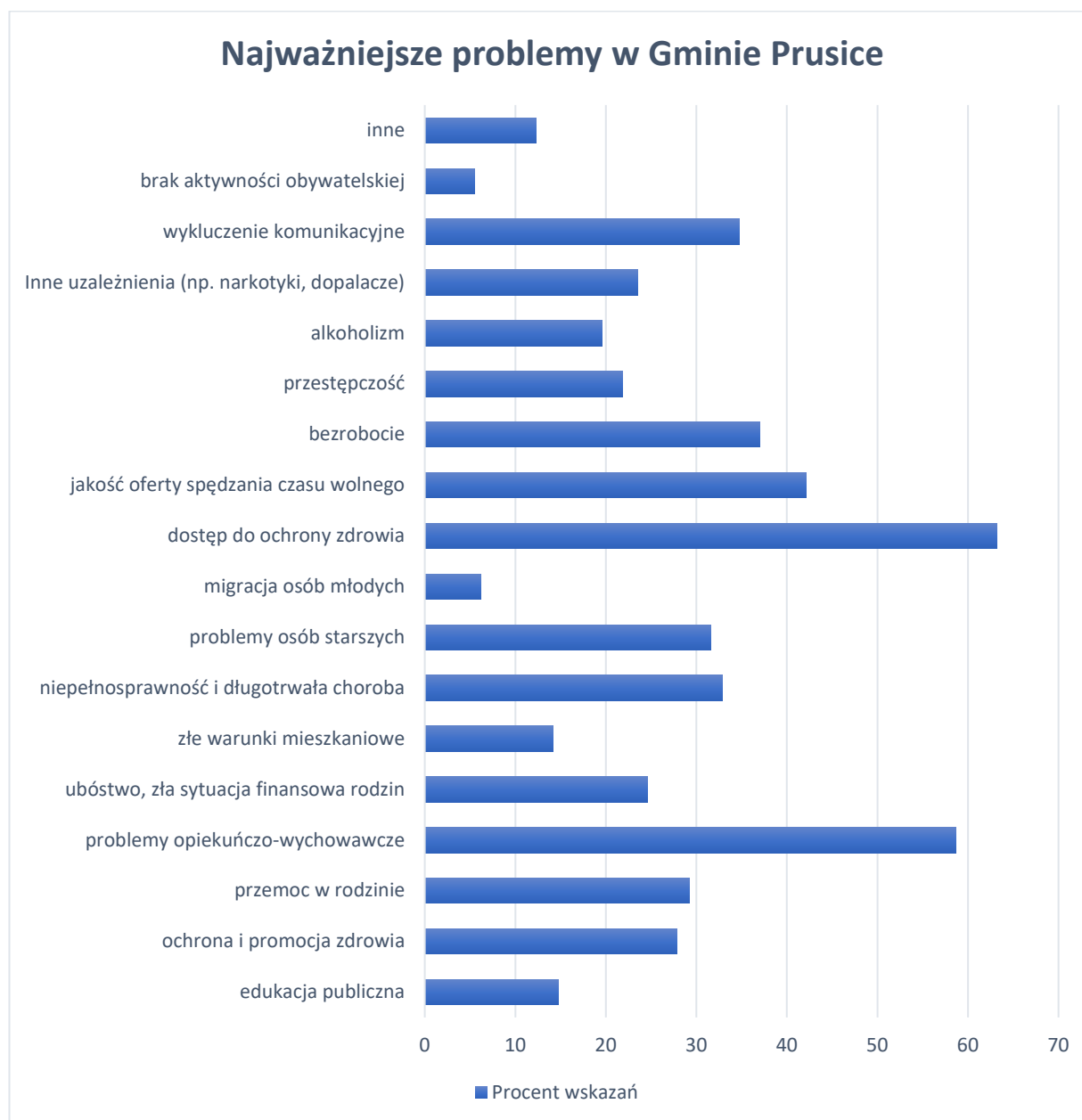


Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z ankietą dotyczącą oceny świadczenia usług społecznych w gminie Prusice najlepiej oceniana jest dostępność do żłobków i przedszkoli ponad 58,1% pozytywnych odpowiedzi a także oferta edukacyjna szkół (64,1%) oraz dostępność i jakość oferty kulturalnej 71,7%. Najgorzej oceniana jest oferta pomocy dla osób uzależnionych – ponad 38% niezadowolonych, dostępność doradztwa psychologiczno-prawnego 49,1% ocen negatywnych i dostęp do placówek, specjalistów opieki zdrowotnej 67%. Mieszkańcy

bardzo słabo oceniają dostęp do placówek i specjalistów opieki zdrowotnej – to jeden z trzech najgorzej ocenianych obszarów życia w Gminie Prusice. Potwierdzeniem wzmożonych potrzeb w zakresie dostępu do ochrony zdrowia są odpowiedzi na pytanie o największe problemy w Prusicach. Dostęp do ochrony zdrowia wskazywany był jako najczęstszy z powodów przez 61,3% respondentów. Pozostałe wskazania to problemy opiekuńczo-wychowawcze oraz jakość oferty spędzania czasu wolnego.

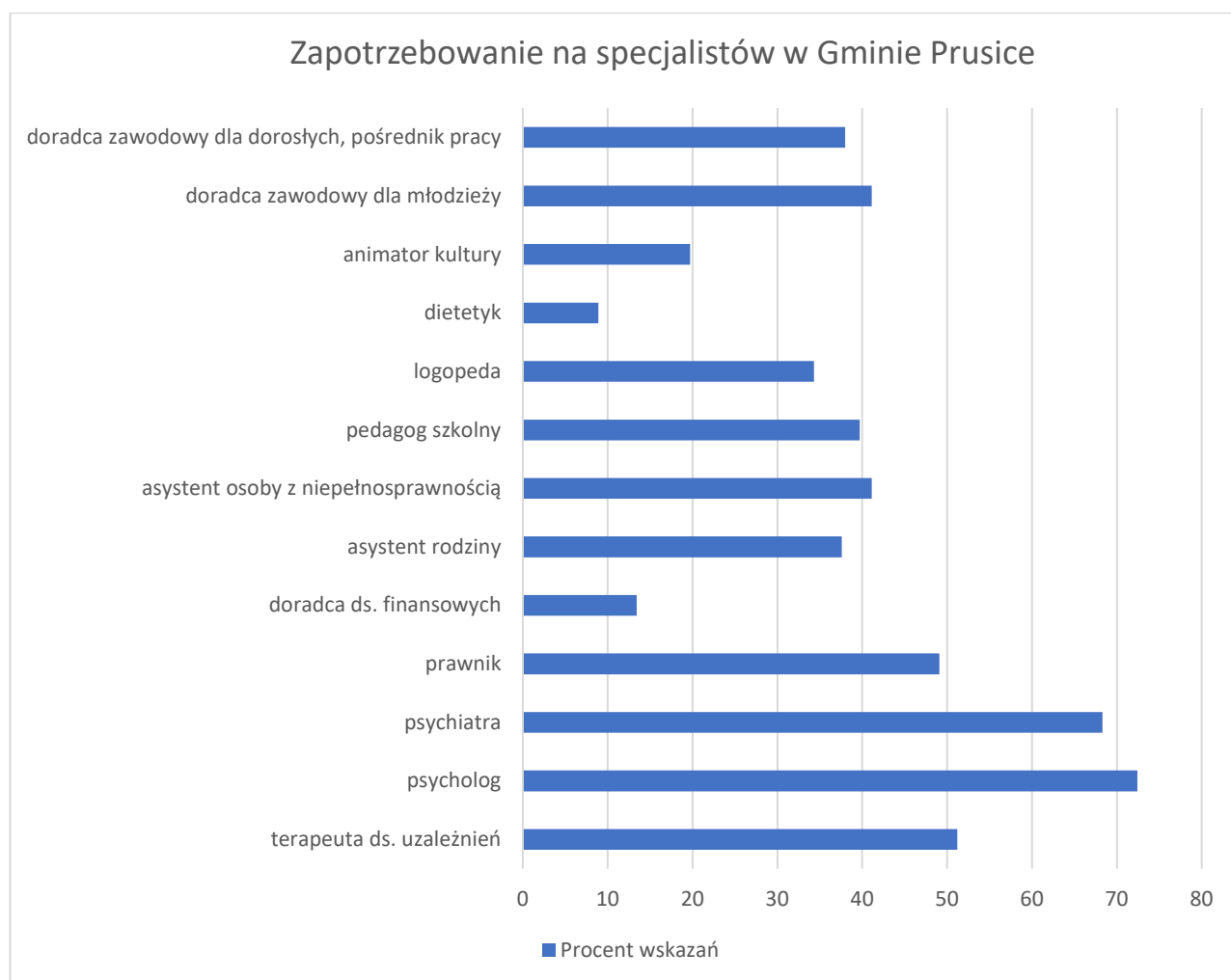
Wykres nr 33. Najważniejsze problemy w Gminie Prusice



Źródło: opracowanie własne

Problemy w obszarze ochrony zdrowia i chorób dotyczącą szczególnie profilaktyki psychologicznej czy rehabilitacji, ale także psychiatrów, terapeutów i mediatorów potwierdzają wyniki ankiety dotyczące zapotrzebowania na specjalistów w Gminie Prusice. Najwięcej wskazań miał psycholog 72,4%, psychiatra 68,3% oraz terapeuta ds. uzależnień.

Wykres nr 34. Zapotrzebowanie na specjalistów w Gminie Prusice



Źródło: opracowanie własne

Ankietowani mieszkańcy dostali do oceny spektrum sytuacji w mieście – także dotyczące oferty edukacyjnej szkół, która należy do grupy najlepiej ocenianych aspektów życia w Gminie Prusice. W odpowiedziach na pytanie otwarte dotyczące pomysłów na pozytywne zmiany w gminie swoje miejsce zajęło poszerzenie oferty edukacyjnej, udzielanie uczniom doradztwa zawodowego. Wskazano, że edukacja powinna być dopasowana do dynamicznych zmian

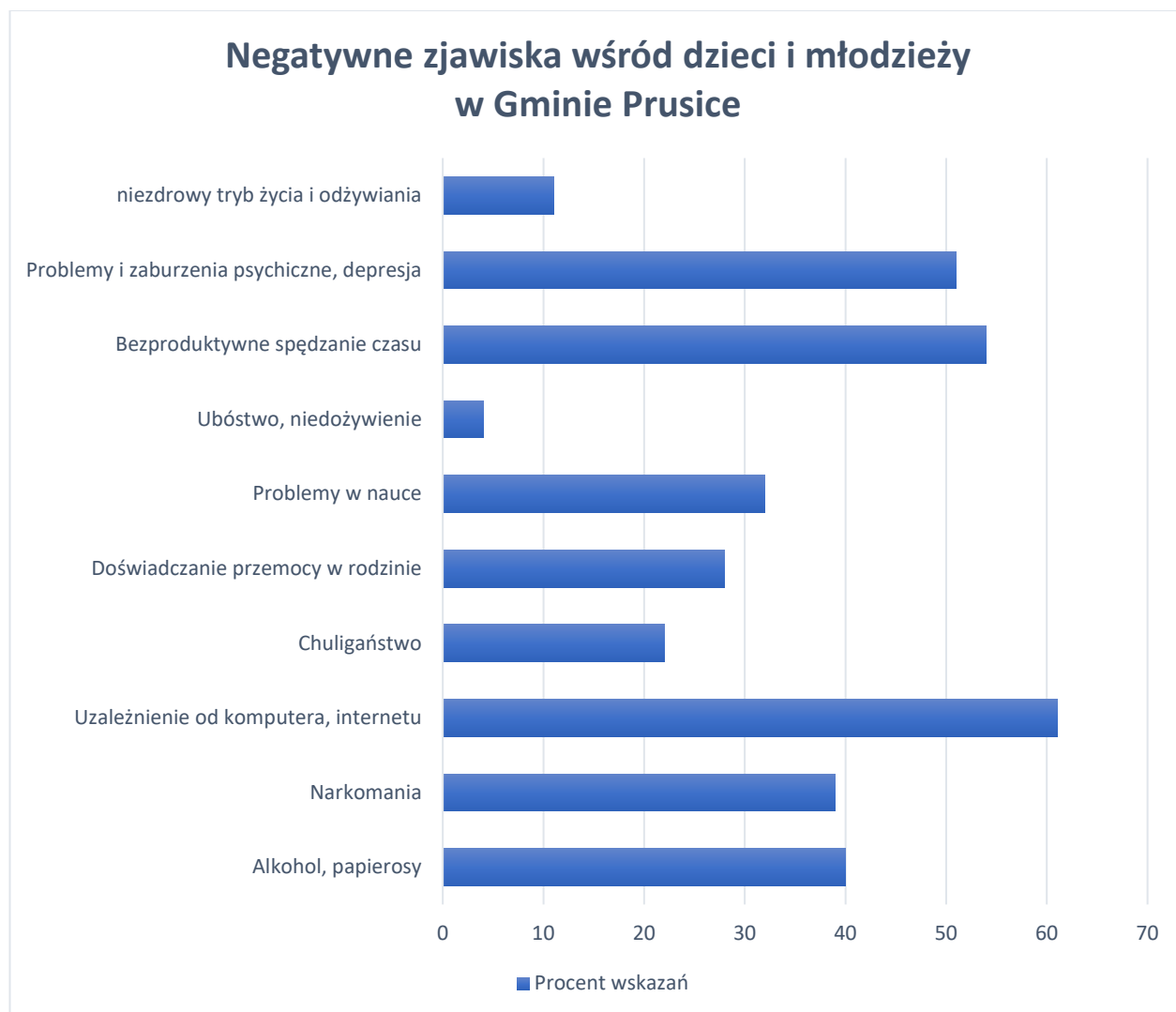
otoczenia i potrzeb rynku pracy. Odnotowuje się potrzeby rozwoju nowoczesnej oferty edukacyjnej, odpowiadającej na nowe zainteresowania uczniów, nowe potrzeby rozwoju w zakresie kompetencji, także miękkich i nowe wyzwania rynku pracy.

Oferta kulturalna oraz sportowa dostępna na terenie gminy opiera się na Gminnym Ośrodku Kultury i Sportu w Prusicach. Bazując na uzyskanych wynikach można stwierdzić, że badani mieszkańcy najlepiej ocenili dostęp do aktywności rekreacyjnej (tj. placów zabaw, parków, siłowni zewnętrznych, zajęć fitness itp.), która w opinii 48% mieszkańców jest dobra lub bardzo dobra. Dostęp do aktywności kulturalnej (tj. zajęć plastycznych, tanecznych, muzycznych, wernisaży, klubów czytelniczych itp.) jest dobry lub bardzo dobry zdaniem co czwartego respondenta (26%). W opinii co trzeciego badanego dostępność do aktywności sportowej w gminie (tj. klubów sportowych, zajęć sportowych, turniejów, sekcji sportowych itp.) jest bardzo dobra lub dobra (33%). Zebrany materiał badawczy wskazuje, iż zdecydowana większość badanych mieszkańców gminy dostrzega potrzebę rozwoju oferty alternatywnych form spędzania czasu wolnego.

Odnosząc się do sytuacji dzieci i młodzieży w Gminie Prusice, spytano respondentów ankiety o najczęstsze negatywne zjawiska, jakie dotyczą tej części populacji gminy. Wśród najczęściej zaznaczanych odpowiedzi były: uzależnienie od komputera i internetu, bezproduktywne spędzanie czasu wolnego oraz problemy i zaburzenia psychiczne, depresja. Ankietowanym zadano dodatkowe pytanie o zapotrzebowanie na usługi dla młodzieży. Najwięcej odpowiedzi w ankiecie uzyskały oferta spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, poradnictwo psychologiczne i pedagogiczne oraz profilaktyka uzależnień. Zdecydowanie mniejszym zainteresowaniem potencjalnie cieszy się u nich profilaktyka uzależnień, a na trzecim miejscu wśród wskazań jest rozwój pozaszkolnej oferty edukacyjnej. Kwestia potrzeby wsparcia ze strony psychoterapii dla dzieci i młodzieży została zaakcentowana także podczas wywiadu grupowego z przedstawicielami Centrum Usług Społecznych w Prusicach. Wskazano na wzmożone zapotrzebowanie na takie usługi, szczególnie po izolacji związanej z pandemią COVID-19. Aspekt odpowiednio dopasowanej oferty spędzania czasu wolnego, na który także wskazują mieszkańcy w kontekście usług dla młodzieży, także znalazł swoje miejsce poza badaniem ankietowym podczas wywiadu grupowego z przedstawicielami Centrum Usług Społecznych. Rodzice częściej zabezpieczają np. w placówkach wsparcia dziennego dzieci młodsze, w wieku szkolnym z niższych klas, a nastolatkomie pozostają często poza dobrej jakości, rozwijającym wsparciem.

Wskazano, że nastolatki także wymagają wsparcia w przygotowaniu do dorosłego życia choćby po to, by nie dziedziczyły problemów rodziców oraz były świadome możliwości rozwoju.

Wykres nr 35. Negatywne zjawiska wśród dzieci i młodzieży w Gminie Prusice



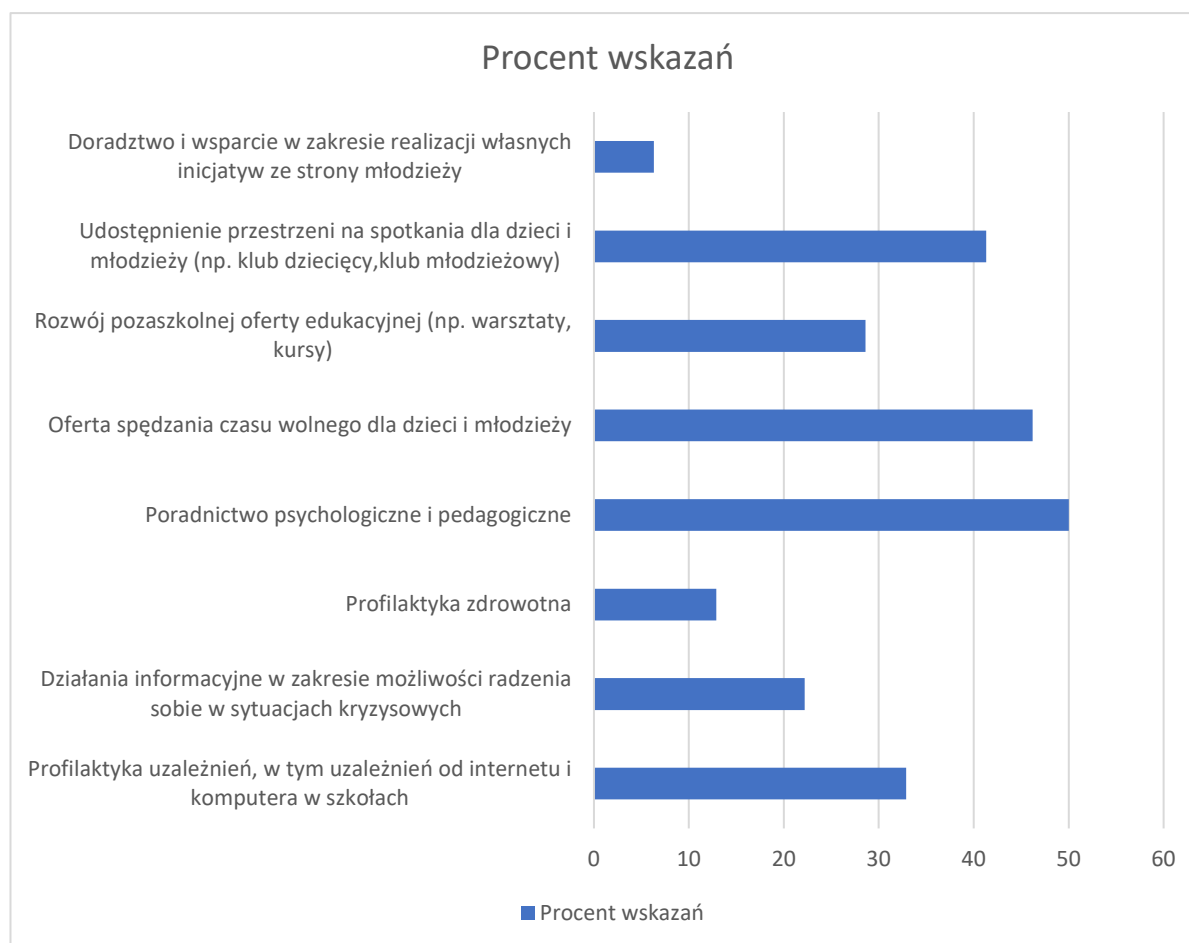
Źródło: opracowanie własne

W opinii respondentów do działań, które mogą wpłynąć na poprawę sytuacji dzieci i młodzieży w gminie Prusice należą:

- zwiększenie dostępu do specjalistycznego poradnictwa: psycholog, pedagog, prawnik, terapeuci - 50,0%
- rozwój oferty kulturalnej i sportowej spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży - 46,2%

- udostępnienie przestrzeni na miejsce spotkań dla dzieci i młodzieży (np. klub młodzieżowy) - 41,3%
- profilaktyka uzależnień, w tym uzależnienia od internetu i komputera w szkole - 32,9%
- rozwój pozaszkolnej oferty edukacyjnej – 28,6%
- działania informacyjne w zakresie możliwości radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych - 22,2%

Wykres nr 36. Procent wskazań działań, które mogą wpłynąć na poprawę sytuacji dzieci i młodzieży w gminie Prusice



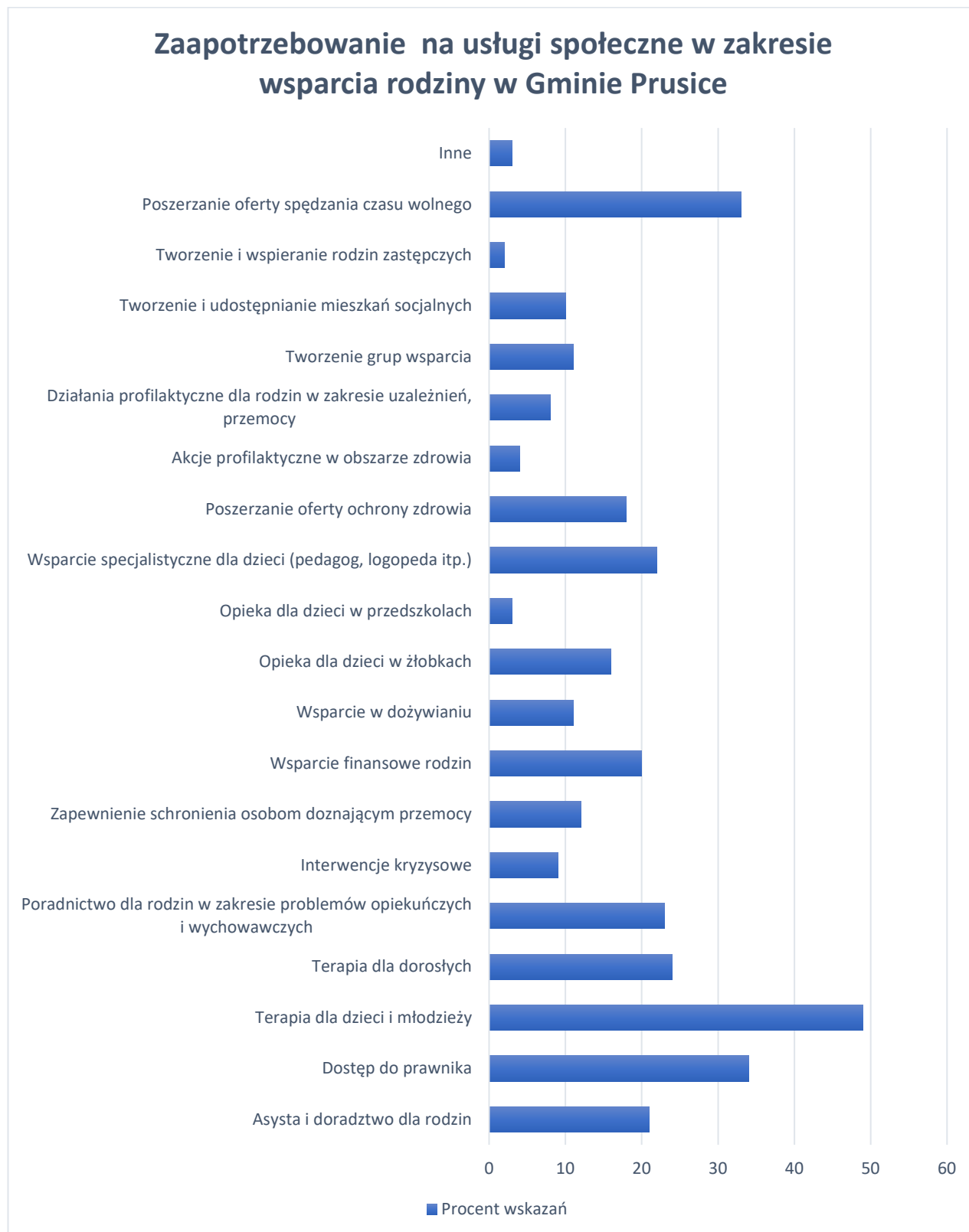
Źródło: opracowanie własne

W przypadku wsparcia rodzin Gmina Prusice cechuje się relatywnie niską dzietnością mierzoną jako liczba urodzeń żywych przeliczeniu na 1 kobietę w wieku 15-49 lat, a także znacznym stosunkiem liczby rozwodów do małżeństw nowo zawartych. Stąd wydaje się zasadne

zapewnienie odpowiedniego wsparcia terapeutycznego, psychologicznego i specjalistycznego wsparcia w zakresie mediacji. Gminę charakteryzuje dość wysoki, w odniesieniu do liczby mieszkańców odsetek osób korzystających z pomocy społecznej, który w 2021 roku wynosił 10,15 %, Pomoc i wsparcie w gminie Prusice z pomocy społecznej w 2021 roku uzyskało 597 osób, co stanowiło 6,4 % wszystkich mieszkańców gminy. W roku oceny, w stosunku do 2020 roku - 657 osób, łączna liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia zmniejszyła się o 60 osób. Natomiast liczba rodzin, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego o 39 osób. W przypadku długotrwale korzystających z pomocy społecznej ich liczba osiągnęła poziom 382 osoby, co oznaczało spadek w stosunku do roku 2020 o 55 osób w tym przedziale osoby w wieku produkcyjnym spadek o 12 osób. W gminie Prusice najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin a jednocześnie głównymi powodami ubiegania się o pomoc społeczną, wskazanymi przez ośrodki pomocy społecznej w 2021 roku było kolejno: ubóstwo 219 osób, długotrwała lub ciężka choroba 146 osób, bezrobocie 105 osób, niepełnosprawność 97 osób, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych 89 osób, potrzeba ochrony macierzyństwa 68 osób. Jednym z powodów zmniejszania się liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej są wdrażane instrumenty finansowe wspierające rodziny, ograniczające ich problemy materialne. Mimo spadającej liczby rodzin, które trafiają pod wsparcie podmiotów realizujących politykę społeczną w mieście, nadal część rodzin wykazuje negatywne postawy i zachowania. Problemami, jakie można zidentyfikować w związku z kondycją prusickich rodzin są niskie motywacje niektórych klientów pomocy społecznej do podejmowania działań zmierzających do korzystnych zmian w ich otoczeniu. Czynnikiem dodatkowo pobudzającym negatywne zjawiska w rodzinach była w ostatnim czasie pandemia COVID-19. Przedstawiciele Centrum Usług Społecznych wskazali na nasilenie problemów opiekuńczo-wychowawczych właśnie podczas pandemii. Na pierwszy plan w zakresie potrzeb wsparcia rodzin w badaniach ankietowych mieszkańców wysunął się aspekt wsparcia psychologicznego. Wobec wyboru usług dedykowanym rodzinom, jaki zaproponowano respondentom ankiety, najwięcej odpowiedzi uzyskała terapia dla dzieci i młodzieży, wskazana przez prawie połowę ankietowanych (49%). Na drugim miejscu znalazło się poszerzanie oferty czasu wolnego, na które wskazywał więcej niż co trzeci ankietowany (33%). Ponad ¼ respondentów wskazywała na terapię dla dorosłych oraz poszerzanie oferty ochrony zdrowia. Na kolejnych miejscach były: wsparcie specjalistyczne dla dzieci i poradnictwo dla rodzin w

zakresie problemów opiekuńczo-wychowawczych. Znacznym problemem wśród rodzin w Prusicach jest także uzależnienie od alkoholu. Przyjrano się liczbie rodzin i osób w rodzinach, którym przyznano wsparcie z powodu alkoholizmu. Niepokojącym jest wzrost corocznie liczby rodzin i osób w tych rodzinach korzystających ze wsparcia z powodu alkoholizmu. Problemem jest brak wsparcia rodziny w sytuacjach stresowych związanych z uzależnieniami, a także często brak perspektyw i pracy jako czynnik, który sprzyja uzależnieniom. Podczas wywiadu grupowego z pracownikami Centrum Usług Społecznych w Prusicach zgłoszono kwestię długiego oczekiwania na leczenie odwykowe dla uzależnionych od alkoholu. Problemem w podjęciu terapii dla osób pracujących zawodowo są także godziny pracy miejsc wsparcia terapeutycznego – nie są one często dostosowane do osób pracujących do późna. Rozwiązaniem może być oferta weekendowa.

Wykres nr 37. Zapotrzebowanie na usługi społeczne w zakresie wsparcia rodziny w Gminie Prusice

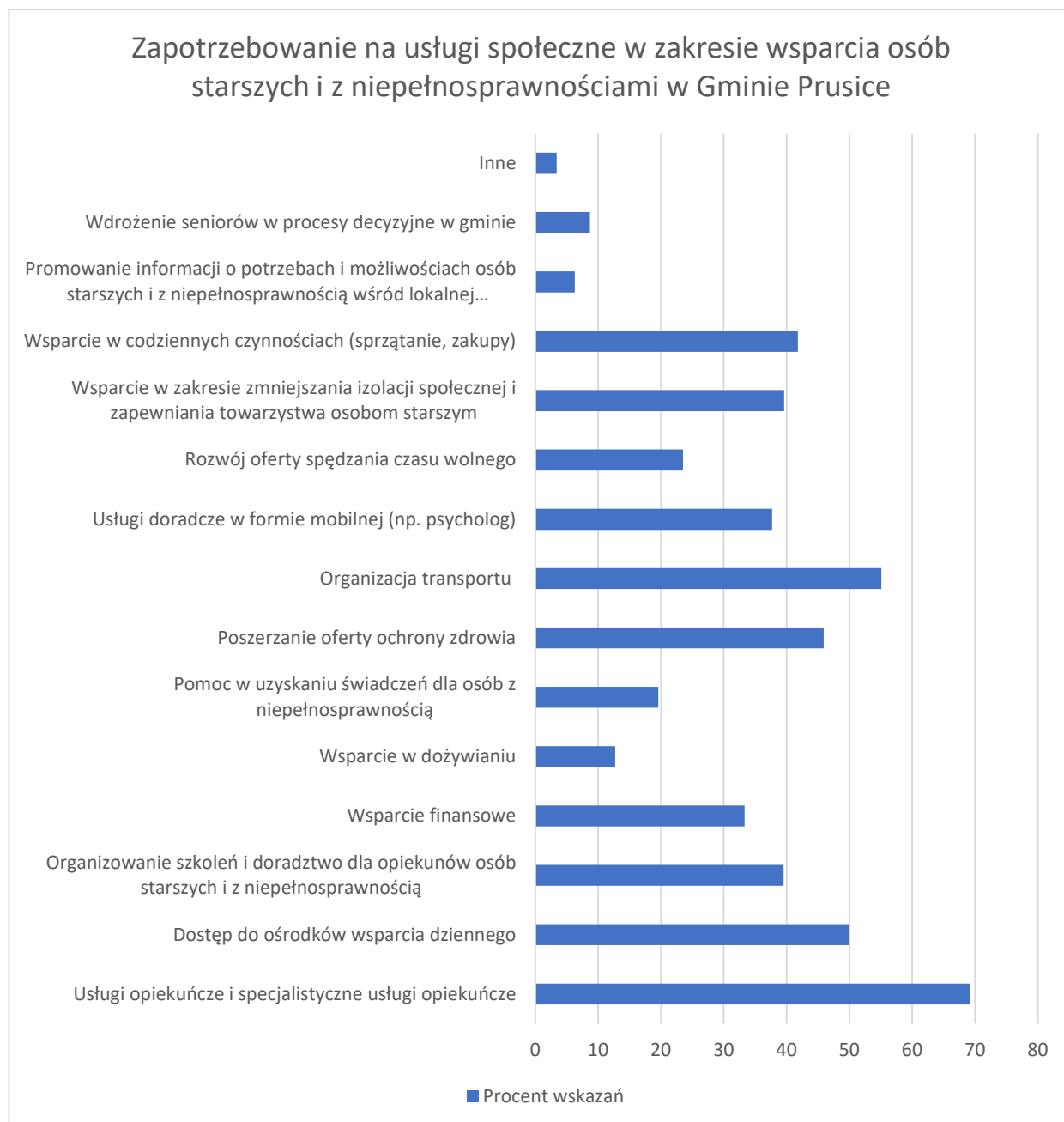


Źródło: opracowanie własne

W następnej części ankiety skupiono się na osobach zależnych, starszych oraz z niepełnosprawnościami. O skali potrzeb osób z niepełnosprawnością mogą świadczyć statystyki dotyczące form wsparcia, przewidzianych dla tej grupy. Można zauważyć niestabilne zainteresowanie mieszkańców takimi formami wsparcia jak turnusy rehabilitacyjne, dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny oraz w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze czy likwidacja barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się. Osoby z niepełnosprawnością to istotna grupa mieszkańców, której potrzeby są coraz częściej zauważane. Uwidacznia się to także w promowaniu działań włączających, a nie wykluczających. Wśród problemów osób z niepełnosprawnościami wymienia się istniejące bariery architektoniczne i techniczne, trudność w znalezieniu specjalistów, jak i wolontariuszy do pracy z osobami z niepełnosprawnością, a także niski poziom świadomości społeczeństwa na temat sytuacji tych osób, niski poziom wykształcenia osób z niepełnosprawnością i niską aktywność na rynku pracy. Duże zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze pojawiło się jako jedna z ważniejszych potrzeb osób z niepełnosprawnością identyfikowanych przez respondentów. Odnotowuje się potrzebę rozwoju usług opiekuńczych, zarówno w placówkach typu DPS jak i w domach osób z niepełnosprawnościami. Wskazano także na problemy z transportem – więcej osób korzystałoby ze wsparcia, gdyby była możliwość wsparcia w dojeździe. Szczególnie ważne jest zapewnienie opieki wytchnieniowej dla opiekunów osób z niepełnosprawnościami, co stanowiłoby odciążenie w codziennym życiu. Ważne jest także zapewnienie takim osobom wsparcia doradczego i terapeutycznego oraz odpowiednich szkoleń czy warsztatów.

Przemiany demograficzne i starzejące się społeczeństwo naświetla nowe problemy w polityce senioralnej, co przyczynia się do zmiany profilu osób, które wymagają wsparcia ze strony instytucji i organizacji działających w sferze wsparcia społecznego. Staje się wyraźnie widoczne, że coraz większą grupą beneficjentów wsparcia są osoby chore i starsze, które z uwagi na niskie świadczenia emerytalno-rentowe i wzmożone wydatki na leczenie nie są w stanie zaspokoić swoich podstawowych potrzeb bytowych. W wyniku przeprowadzonej ankiety zdiagnozowano wśród osób starszych i z niepełnosprawnościami następujące zapotrzebowanie na usługi społeczne.

Wykres nr 38. Zapotrzebowanie na usługi społeczne w zakresie wsparcia osób starszych i z niepełnosprawnością w Gminie Prusice



Źródło: opracowanie własne

Odnosząc się do swojej wiedzy i doświadczenia ankietowani mieszkańcy wskazali następujące rodzaje usług poprawiających sytuację osób starszych / niepełnosprawnych / przewlekłe chorych i ich rodzin:

- zapewnienie dostępu do specjalistycznych usług opiekuńczych – 68,2% udzielonych odpowiedzi,
- organizacja transportu - 55,1% udzielonych odpowiedzi,
- dostęp do ośrodków wsparcia dziennego – 50,2% udzielonych odpowiedzi,
- poszerzenie oferty ochrony zdrowia - 45,9% udzielonych odpowiedzi,

W przypadku usług dedykowanych osobom starszym i z niepełnosprawnością ogół respondentów na pierwszym miejscu wskazali usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, w dalszej kolejności organizację transportu np. do lekarza i dostęp do ośrodków wsparcia dziennego. Potencjalne dużym zainteresowaniem cieszyłyby się także wsparcie w zakresie poszerzenia oferty ochrony zdrowia i wsparcie asystenckie w zakresie codziennych czynności życiowych.

Pomimo znaczącej poprawy, lokalny rynek pracy w Gminie Prusice ciągle boryka się z licznymi problemami. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie trzebnickim wyniosła w 2021 roku 4,7% a dla województwa wyniosła 4,8%. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Prusice wynosiła 148, w tym kobiety 90 co stanowi 60,81% , a 58 mężczyzn co stanowi 39,19 %. Udział długotrwale bezrobotnych w stosunku do ogólnej liczby ludności wyniósł 70 osób tj. 0,75 %. Mieszkańcy w ankiecie sygnalizują o trudnościach w znalezieniu zatrudnienia i przekonanie, że oferty pracy są niedostosowane do ich potrzeb, umiejętności i aspiracji. W kontekście kondycji i charakterystyki lokalnego rynku pracy zdiagnozowano takie problemy jak niedostatki elastycznych form pracy, niedostateczne dopasowanie rynku pracy do „życia rodzinnego” pracowników i mała różnorodność ofert pracy. Wśród problemów lokalnej gospodarki, wpływających na rynek pracy wymienia się także relatywnie niskie wynagrodzenia i niedoceniające kapitału ludzkiego w przedsiębiorstwach. Na drugim biegunie jednak są sygnały od przedsiębiorców, odnotowujących trudności z pozyskaniem pracowników, zwłaszcza z dziedziny wykwalifikowanej siły roboczej. To kolejny z elementów, który może potwierdzać, że zasoby pracowników i ich kwalifikacje oraz plany zawodowe nie są zbieżne z potrzebami rynku pracy. Obserwuje się np. relatywnie małą podaż pracy w odniesieniu do prac biurowych, administracyjnych, które często są lepiej dopasowane do potrzeb i planów zawodowych kobiet. Zwiększa się z kolei zapotrzebowanie na prusickim rynku pracy na prace budowlane, robotnicze,

w większym stopniu dedykowane mężczyznom. Ankietowanym zadano także pytanie o usługi z obszaru rynku pracy, na jakie widzą największe zapotrzebowanie w Gminie Prusice. Według ankietowanych największy popyt w tym obszarze jest na dofinansowania szkoleń i kursów oraz pracę nad dopasowaniem oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy – te odpowiedzi wskazywała ponad połowa respondentów. Na trzecim miejscu znalazło się dofinansowanie działalności gospodarczej, a na kolejnym – doradztwo zawodowe w szkołach.

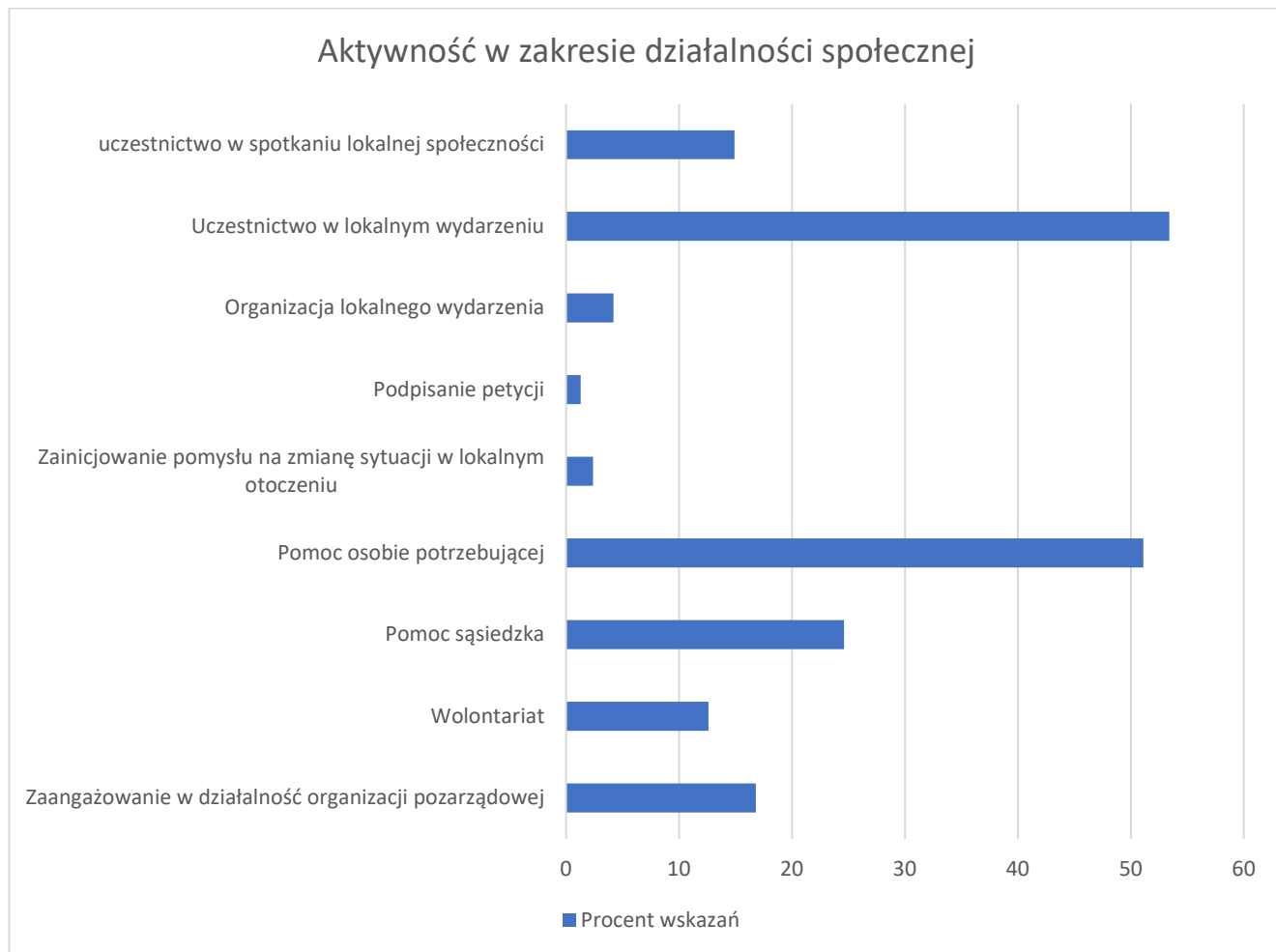
Wykres nr 39. Zapotrzebowanie na usługi społeczne w zakresie rynku pracy w Gminie Prusice



Źródło: opracowanie własne

Najczęściej przytaczanym wskaźnikiem aktywności obywatelskiej jest liczba organizacji pozarządowych (fundacji, stowarzyszeń, organizacji społecznych). W Gminie Prusice na 1 000 mieszkańców przypadało w 2021 roku 2,19 organizacji społecznych. Wartość tego wskaźnika rośnie z roku na rok. Liczba działających organizacji pozarządowych nie jest doskonałym miernikiem aktywności obywatelskiej, gdyż nie wskazuje, jak dużo osób jest zaangażowanych w daną działalność ani jaka jest skala funkcjonowania poszczególnych podmiotów. Dlatego kwestii aktywności obywatelskiej dotyczyły także pytania w ankiecie wśród mieszkańców. Według wyników tego badania najczęstszym przejawem aktywności społecznej mieszkańców Gminy Prusice jest uczestnictwo w lokalnych wydarzeniach, a w dalszej kolejności pomoc – osobom potrzebującym – podjęcie takich aktywności w ostatnim roku zadeklarowała ponad połowa respondentów. Zaangażowanie w działalność organizacji pozarządowej deklarował co 6. respondent ankiety.

Wykres nr 40. Aktywność w zakresie działalności społecznej



Źródło: opracowanie własne

W czasie ankiet i wywiadów jako największe problemy w zakresie aktywności społecznej wskazywano niski stopień aktywności środowisk społecznych, spadek aktywności obywatelskiej wśród młodych, niski poziom dialogu i brak zaufania. Problemem jawi się ponadto brak koordynacji prac instytucji publicznych z organizacjami pozarządowymi oraz brak przepływu informacji. Spytano respondentów ankiety, jakie działania należy podjąć dla wspierania wzrostu aktywności społecznej. Najczęściej wskazywanymi sposobami przez ankietowanych były edukacja dzieci i młodzieży w zakresie aktywności społecznej, wsparcie finansowe organizacji i ruchów społecznych oraz wsparcie w promocji inicjatyw społecznych. Kolejne miejsca, wskazane przez ¼ ankietowanych to zlecanie zadań publicznych organizacjom pozarządowym.

Wykres nr 41. Zapotrzebowanie na usługi społeczne w zakresie aktywności obywatelskiej w Gminie Prusice



Źródło: opracowanie własne

4. WNIOSKI I REKOMENDACJE Z PRZEPROWADZONYCH BADAŃ ORAZ PROPOZYCJE NOWYCH ROZWIĄZAŃ W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH

Celem przeprowadzonego badania było zidentyfikowanie potrzeb i potencjału lokalnej społeczności w zakresie usług społecznych na terenie Gminy Prusice. Cel ten został osiągnięty w toku weryfikacji zebranego materiału badawczego, będącego podstawą do opracowania wniosków i rekomendacji. W oparciu o dokonaną analizę wyników badań zostały sformułowane rekomendacje. Poniżej znajdują się wnioski z badania diagnozującego potrzeby, zasoby i potencjał w zakresie poszerzania usług społecznych na terenie Gminy Prusice wraz z rekomendacjami.

Rekomendacje z zakresu polityki prorodzinnej i wspierania rodziny

Prusice odznaczają się niekorzystnym ukształtowaniem trendów demograficznych, na które składają się ujemny przyrost naturalny, niska dzietność i relatywnie wysoki stosunek liczby rozwodów do liczby małżeństw. Daje to sygnały do konieczności zadbania o politykę prorodziną realizowaną w gminie, wspierającą wzrost dzietności. Wobec odnotowanej relatywnie znacznej liczby rozpadów małżeństw istnieć może także potrzeba w zakresie wspierania terapeutycznego i mediacyjnego rodzin w kryzysach.

Rekomendacja 1: Zapewnienie dostępu do poradnictwa, doradztwa specjalistycznego, w tym pomocy psychologicznej, pedagogicznej, prawnej ukierunkowanej na wsparcie rodzin i członków rodzin w zakresie problemów opiekuńczo – wychowawczych, przeciwdziałania przemocy i agresji, profilaktyki uzależnień, pełnienia ról społecznych, relacji i komunikacji w rodzinie.

Rekomendacja 2: Przeprowadzanie warsztatów/zajęć/szkoleń w celu podniesienia kompetencji rodzicielskich oraz zapobieganiu negatywnym zjawiskom społecznym.

Rekomendacja 3: Zwiększenie dostępności mediacji rodzinnych/ międzypokoleniowych/partnerskich.

Rekomendacja 4: Wsparcie rodzin w miejscu zamieszkania w zakresie przezwycięzania bezradności.

W przypadku zakresu prorodzinnego respondenci szczególny nacisk kładli na wsparcie dzieci i młodzieży. Wskazywali, że niezbędne jest udzielenie specjalistycznej pomocy psychologicznej, pedagogicznej i terapeutycznej dla dzieci i młodzieży, organizowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego, profilaktykę uzależnień i przemocy wśród dzieci i młodzieży oraz wsparcie dzieci o szczególnych potrzebach edukacyjnych. Potrzeby rodzin w Prusicach przesunęły się aktualnie ze wsparcia materialnego w kierunku wsparcia psychologicznego, w szczególności dzieci i młodzieży. Mieszkańcy wskazują na brak specjalistów w dziedzinie psychologii i duże zapotrzebowanie na takie usługi. Odpowiedzią na zdiagnozowaną sytuację może być poszerzenie oferty pomocy psychologicznej i pedagogicznej dla dzieci i młodzieży. Poza trudnościami natury psychicznej wśród problemów dotyczących dzieci i młodzieży zidentyfikowano także uzależnienia, w tym od komputera czy internetu. Korzystnym w kontekście odpowiedzi na ten problem może być poszerzenie dostępności do terapeutów ds. uzależnień i popularyzacja wiedzy o mechanizmach i konsekwencjach uzależniania się. Czynnikiem „odciągającym” młodych ludzi od uzależnień i innych negatywnych zachowań może być atrakcyjna oferta spędzania czasu wolnego w mieście – wskazuje się na potrzebę rozwoju tej oferty, zwłaszcza pod adresem nastolatków, do tej pory w mniejszym zakresie objętych miejskimi przedsięwzięciami aktywizującymi niż np. dzieci.

Rekomendacja 5: Objęcie specjalistycznym i terapeutycznym wsparciem (psycholog, pedagog, logopeda, terapia SI, trening uważności, terapeuci uzależnień) dzieci i młodzież według indywidualnych potrzeb.

Rekomendacja 6: Przeprowadzanie zajęć/warsztatów dotyczących uzależnień i przemocy wśród dzieci i młodzieży, mających na celu poszerzenie wiedzy z zakresu powyższej problematyki

Rekomendacja 7: Organizowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży poprzez zajęcia pozaszkolne, koła zainteresowań, zajęcia sportowe i kulturalne a także zajęcia dodatkowe w formie półkolonii czy wyjazdów/ wycieczek kulturalnych i krajoznawczych wykorzystując gminną infrastrukturę w postaci świetlic wiejskich.

Rekomendacja 8: Tworzenie miejsc aktywności dzieci i młodzieży np. skatepark, tor przeszkód, park linowy, ścianki wspinaczkowe itp.

Rekomendacja 9: Wsparcie dzieci szczególnie uzdolnionych poprzez dofinansowanie do zajęć dodatkowych czy ufundowanie stypendiów za bardzo dobre wyniki w nauce.

Rekomendacje z zakresu przeciwdziałanie bezrobociu oraz reintegracji zawodowej i społecznej

Stopa bezrobocia w gminie Prusice w 2021 r. wyniosła 4,4% wobec 4,8% w województwie dolnośląskim. Na terenie gminy Prusice bezrobocie ma aktualnie charakter marginalny, ze względu na trwający rozwój gospodarczy, a także otwarcie drogi S5, która gwarantuje szybki dojazd zarówno do Wrocławia czy Leszna. W gminie dostępna jest oferta wsparcia osób bezrobotnych, w tym realizowane są kursy i szkolenia dla tej grupy mieszkańców. Konieczne może jednak okazać się rozszerzenie oferty dla osób chcących zmienić lub podnieść kwalifikacje zawodowe. Rozwinięcia wymaga oferta aktywnej integracji oraz kursów podnoszących kwalifikacje, czy służących zmianie kwalifikacji. Jednocześnie mimo relatywnie znacznego poziomu bezrobocia lokalne przedsiębiorstwa odnotowują trudności z pozyskaniem pracowników z dziedziny wykwalifikowanej siły roboczej, co potwierdza o niedostateczne dopasowanie kwalifikacji mieszkańców do potrzeb rynku pracy. Niedostatki lokalnego rynku pracy przekuwają się na migrację osób młodych, która jest wskazywana jako jeden z najważniejszych problemów społecznych w gminie. Mieszkańcy wskazują także na konieczność pobudzania lokalnej przedsiębiorczości, co może być realizowane poprzez akcje promujące lokalne biznesy, zachęty finansowe dla przedsiębiorców czy unaocznianie korzyści z prowadzenia działalności gospodarczej u młodzieży.

Rekomendacja 1: Stworzenia oferty aktywizacji społeczno– zawodowej realizowany zgodnie z zasadą indywidualizacji wsparcia.

Rekomendacja 2: Budowanie lokalnej koalicji na rzecz promocji zatrudnienia zrzeszającej instytucje, organizacje pozarządowej działające na rzecz promocji zatrudnienia oraz lokalnych pracodawców.

Rekomendacja 3: Zwiększenie dostępności do pomocy doradczej i specjalistycznej w zakresie rynku pracy.

Rekomendacja 4: Centrum Usług Społecznych powinno czynić starania na rzecz współpracy z podmiotami świadczącymi usługi na rzecz rynku pracy m.in. z Powiatowym Urzędem Pracy w Trzebnicy, w zakresie informacji o ofertach świadczonych przez innych usługodawców, ich dostępności i warunków kwalifikacji.

Rekomendacja 5: Elastyczne wykorzystanie staży zawodowych i praktyk w ramach programów, wspierających aktywizację młodzieży oraz osób biernych zawodowo.

Rekomendacja 6: Promocja zatrudnienia osób niepełnosprawnych, podjęcie próby zapewnienia zatrudnienia wspomaganego przy aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.

Rekomendacje z zakresu promocji i ochrony zdrowia

Badania ilościowe i jakościowe na potrzeby diagnozy unaocznily szereg problemów związanych z aspektem ochrony zdrowia w gminie. W pierwszej kolejności wskazuje się na trudności w dostępie do lekarzy POZ i specjalistów, stanowiące problem ogólnopolski i systemowy. Potrzeby z pewnością będą rosły wobec zmian demograficznych. Konieczne jest podejmowanie działań zmierzających do poszerzania się kadr i oferty placówek ochrony zdrowia w gminie. Drugim aspektem, wyłaniającym się z diagnozy sytuacji w obszarze ochrony zdrowia i chorób jest profilaktyka. Podkreśla się znaczenie promocji korzystnych postaw zdrowotnych, badań profilaktycznych i edukacji prozdrowotnej. Zgłaszane są potrzeby rozwoju profilaktyki psychologicznej czy rehabilitacji, skierowanej dla różnych grup – nie tylko osób starszych czy z niepełnosprawnością. Niepokojącym trendem jest wzrost liczby rodzin i osób w tych rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu a także zażywanie przez młodzież narkotyków, szczególnie dopalaczy. W kontekście uzależnień ważne jest kontynuowanie działań edukacyjnych i informacyjnych, a także prowadzenie kontroli miejsc sprzedaży używek, zwłaszcza pod kątem nielegalnego udostępniania ich młodzieży.

Rekomendacja 1: Wdrażanie programów profilaktyki zdrowia, zgodnych z lokalną diagnozą oraz mapą potrzeb województwa dolnośląskiego.

Rekomendacja 2: Współpracy ze szkołami – wykorzystanie szkolnych gabinetów lekarskich i pomocy pielęgniarki na rzecz wdrożenia programów edukacji zdrowotnej dla dzieci i młodzieży, np. w zakresie walki z otyłością, profilaktyki wad postawy.

Rekomendacja 3: Współpraca z działającymi przychodniami, informowanie i promocja działań profilaktycznych prowadzonych przez przychodnie w ramach kontraktu NFZ.

Rekomendacja 4: Działania na rzecz zwiększania kadr i placówek ochrony zdrowia.

Rekomendacja 5: Działania związane z promocją zdrowia w zakresie edukacji i profilaktyki zdrowotnej, kształtowania odpowiednich postaw prozdrowotnych oraz promowania zdrowego stylu życia.

Rekomendacja 6: Zwiększenie kontroli w zakresie sprzedaży alkoholu

Rekomendacje w zakresie osób niesamodzielnych i ich opiekunów

Usługi społeczne w gminie Prusice powinny odpowiadać na wyzwania związane z trendami demograficznymi. Z względu na zjawisko zwiększania się udziału osób starszych w populacji konieczne jest prowadzenie przemyślanej polityki senioralnej i tworzenie kompleksowej oferty usług społecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. W zakresie potrzeb działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami oraz seniorów badania ankietowe wykazały, że największa część mieszkańców Gminy Prusice wskazali na zapewnienie rehabilitacji (53%), możliwość wypożyczenia sprzętu rehabilitacyjnego (46%) oraz organizowanie dowozu/transportu dla osób niepełnosprawnych (39%) a także zagwarantowanie usług porządkowych np. mycie okien, porządkowanie nagrobków, usługi pralnicze (36%). W zakresie zmian w pomocy społecznej w gminie uwidaczniają się zmiany demograficzne. Można zaobserwować dynamiczny wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym przy spadku liczby osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym. W ostatnich latach pojawiło się szereg przedsięwzięć z zakresu aktywizacji osób starszych w Prusicach - grupy seniorów są aktywne i

chętnie wychodzą z nowymi przedsięwzięciami. Nadal jednak spora grupa seniorów pozostaje w swoich domach, co jest spowodowane głównie brakiem transportu. W przypadku osób starszych konieczne jest także zapewnienie wsparcia opiekuńczego, w zakresie codziennej opieki zarówno pielęgnacyjnej w postaci np. asystentów osób starszych, jak i doraźnej czy rehabilitacyjnej.

Osoby z niepełnosprawnością określane są jako jedna z grup najbardziej narażonych na wykluczenie społeczne. Problemy osób z niepełnosprawnością są wielowymiarowe, podobnie jak ich potrzeby. Osoby te borykają się z niewydolnością systemu ochrony zdrowia, trudnością w uzyskaniu szybkiego wsparcia w zakresie usług opiekuńczych i izolacją społeczną. Przedsięwzięciami, które mogłyby poprawić sytuację osób z niepełnosprawnością, a co do których wykazano zapotrzebowanie są: dalszy rozwój oferty usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych oraz stworzenie oferty wsparcia w codziennych czynnościach. Potrzeby osób z niepełnosprawnością często dotyczą także całych rodzin. Wskazano zatem na potrzeby osób, które opiekują się niepełnosprawnymi, jak i seniorami. Zapewniono o potrzebach zapewnienia usług wytchnieniowych udzielanych przez dedykowane podmioty czy specjalistów, a pozwalające opiekującym się osobami zależnymi na odpoczynek.

Rekomendacja 1: Zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych, w tym: zwiększenie dostępności do opieki długoterminowej, krótkoterminowej, opieki w miejscu zamieszkania, rozwój opieki wytchnieniowej.

Rekomendacja 2: Rozwój dziennych form usług opiekuńczych.

Rekomendacja 3: Zwiększenie dostępności usług społecznych dla osób starszych i niepełnosprawnych poprzez zapewnienie transportu/zakupu specjalistycznego pojazdu.

Rekomendacja 4: Podejmowanie działań na rzecz przełamanie izolacji osób starszych i z niepełnosprawnościami oraz ich włączania w życie kulturalne gminy.

Rekomendacja 5: Poprawa dostępności do usług rehabilitacji.

Rekomendacja 6: Rozszerzanie oferty kulturalnej i spędzania czasu wolnego pobudzającej integrację, dostosowanej do potrzeb seniorów.

Rekomendacja 7: Edukacja i poradnictwo dla opiekunów faktycznych – specjalistyczna pomoc w zakresie opieki nad osobą niesamodzielną, poradnictwo.

Rekomendacja 8: Wsparcie emocjonalne opiekunów faktycznych – w formie poradnictwa psychologicznego oraz różnych form samopomocy, tj. grupy wsparcia, wolontariat.

Rekomendacja 9: Wsparcie emocjonalne osób niesamodzielnych przez rozwój wolontariatu i pomocy sąsiedzkiej.

Rekomendacja 10: Zapewnienie pakietu szkoleń wspomagających osoby w rodzinie, które opiekują się osobą starszą, schorowaną lub z niepełnosprawnościami.

Rekomendacje w zakresie pobudzania aktywności społecznej

Z przeprowadzonych badań wynika, iż tylko 18% mieszkańców Gminy Prusice było członkiem organizacji pozarządowej, a 21% badanych współpracowało w formie wolontariatu z jakąś organizacją lub instytucją. Wśród ankietowanych, którzy zostali zapytani o zdecydowanie się na działalność społeczną w organizacjach na rzecz mieszkańców lub pomoc w formie wolontariatu, 59% udzieliło twierdzącej odpowiedzi. Z powyższego wynika, że tylko co czwarty mieszkaniec gminy aktywnie uczestniczy w życiu społeczności lokalnej. W kontekście poprawy sytuacji w obszarze aktywności obywatelskiej proponuje się na bazie przeprowadzonej diagnozy takie rozwiązania jak: stworzenie centrum wolontariatu, lepsza koordynacja prac instytucji publicznych z organizacjami pozarządowymi, edukacja dzieci i młodzieży w zakresie aktywności obywatelskiej oraz wspieranie finansowe i promocyjne inicjatyw mieszkańców.

Rekomendacja 1: Utworzenie centrum wolontariatu, zrzeszającego osoby gotowe pomóc np. starszych, osobom z niepełnosprawnością i ich opiekunom.

Rekomendacja 2: Upowszechnienie wolontariatu – przygotowywanie wolontariuszy i zapewnianie im możliwości pracy w zakresie świadczenia pomocy mieszkańcom gminy.

Rekomendacja 3: Rozwój działań ukierunkowanych na wzrost postaw obywatelskich w formie edukacji, promocji i wolontariatu, samopomocy.

Rekomendacja 4: Wprowadzenie do edukacji dzieci i młodzieży zajęć z zakresu aktywności społecznej.

Rekomendacje w zakresie edukacji

Edukacja publiczna: jest jednym z priorytetów gminy Prusice. Stale poprawiane są warunki kształcenia, rozszerzana jest oferta zajęć pozalekcyjnych oraz wspierana współpraca w celu rozbudowy oferty edukacyjnej. Uczniowie szkół osiągają wysokie wyniki w nauce. Wyzwaniem jest zapewnienie wysokiej jakości edukacji przy stale rosnących kosztach związanych z sektorem edukacji. Rozwiązaniem może być rozszerzanie współpracy z podmiotami III sektora oraz korzystanie ze źródeł dotacyjnych, które pomogą rozszerzyć i wzmocnić ofertę edukacyjną. Ważne jest także dopasowanie oferty edukacyjnej do dynamicznych zmian otoczenia i potrzeb rynku pracy. Odnotowuje się potrzeby rozwoju nowoczesnej oferty edukacyjnej, odpowiadającej na nowe zainteresowania uczniów, nowe potrzeby rozwoju w zakresie kompetencji, także miękkich i nowe wyzwania rynku pracy.

Rekomendacja 1: Rozwój pozaszkolnej oferty edukacyjnej, zwłaszcza w nowych dziedzinach zainteresowań dzieci i młodzieży.

Rekomendacja 2: Rozwój współpracy szkół z przedsiębiorstwami dla zapewnienia lepszego dostosowania oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy.

Rekomendacja 3: Wdrożenie do edukacji w szkołach takich umiejętności miękkich jak rozwijanie kontaktów międzyludzkich czy postaw jak tolerancja, empatia, kultura osobista, ekologia.

Rekomendacja 4: Wprowadzenie do edukacji nauki nowoczesnych umiejętności TIK.

Rekomendacje w zakresie sportu i kultury

Oferta kulturalna oraz sportowa dostępna na terenie gminy opiera się na Gminnym Ośrodku Kultury i Sportu w Prusicach. Bazując na uzyskanych wynikach można stwierdzić, że badani mieszkańcy najlepiej ocenili dostęp do aktywności rekreacyjnej (tj. placów zabaw, parków, siłowni zewnętrznych, zajęć fitness itp.), która w opinii 48% mieszkańców jest dobra lub bardzo dobra. Dostęp do aktywności kulturalnej (tj. zajęć plastycznych, tanecznych, muzycznych, wernisaży, klubów czytelniczych itp.) jest dobry lub bardzo dobry zdaniem co czwartego respondenta (26%). W opinii co trzeciego badanego dostępność do aktywności sportowej w gminie (tj. klubów sportowych, zajęć sportowych, turniejów, sekcji sportowych itp.) jest bardzo dobra lub dobra (33%). Zebrany materiał badawczy wskazuje, iż zdecydowana większość badanych mieszkańców gminy dostrzega potrzebę rozwoju oferty alternatywnych form spędzania czasu wolnego.

Rekomendacja 1: Poszerzanie oferty spędzania czasu wolnego, szczególnie o propozycje bardziej atrakcyjne dla współczesnego odbiorcy.

Rekomendacja 2: Stworzenie usystematyzowanej oferty weekendowej.

Rekomendacja 3: Wspieranie finansowe inicjatyw kulturalnych mieszkańców.

Rekomendacja 4: Rozwój oferty spędzania czasu wolnego, zwiększenie liczby zajęć, przede wszystkim atrakcyjnych dla młodzieży.

Rekomendacja 5: Rozwój oferty sportowej.

5. BIBLIOGRAFIA

- International encyclopedia of social policy, 2006
- Metodologia badań socjologicznych, Nowak S., PWN, Warszawa 1970
- Sprawozdanie z realizacji programu współpracy z organizacjami pozarządowymi w roku 2021
- Raport o stanie Gminy Prusice z dnia 31.05.2022 r.
- Ocena zasobów pomocy społecznej za 2021 r.
- Prognoza oddziaływania na środowisko aktualizacji programu ochrony środowiska dla gminy prusice na lata 2016 - 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2023
- Gmina Prusice w liczbach - https://www.polskawliczbach.pl/gmina_prusice
- Gmina Prusice - <https://prusice.pl/22/97/strona-glowna.html>
- Bank Danych Lokalnych - <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start>

6. SPIS TABEL, RYSUNKÓW I WYKRESÓW

Tabele

- Tabela nr 1 Liczba osób bezrobotnych, liczba długotrwale bezrobotnych oraz liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku (poziom powiatu)
- Tabela nr 2 Liczba osób bezrobotnych (poziom gminy)
- Tabela nr 3 Liczba mieszkańców wg grup wiekowych i płci
- Tabela nr 4 Powody udzielania pomocy rodzinom
- Tabela nr 5 Liczba rodzin ze względu na liczebność pobierających świadczenia wg powodów
- Tabela nr 6 Liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji
- Tabela nr 7 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć wg liczby
- Tabela nr 8 Wskaźnik deprywacji lokalnej
- Tabela nr 9 Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej
- Tabela nr 10 Liczba kobiet korzystających z pomocy społecznej
- Tabela nr 11 Liczba mężczyzn korzystających z pomocy społecznej
- Tabela nr 12 Świadczenia wg rodzaju wypłaconych świadczeń
- Tabela nr 13 Liczba osób korzystających z świadczeń pieniężnych i niepieniężnych
- Tabela nr 14 Liczba rodzin korzystających z świadczeń pieniężnych i niepieniężnych
- Tabela nr 15 Rodzaje świadczeń, z których korzystają poszczególne typy rodzin
- Tabela nr 16 Rodzaje świadczeń, z których korzystają poszczególne typy rodzin ze względu na liczbę dzieci
- Tabela nr 17 Podstawowe statystyki dla świadczeń pieniężnych
- Tabela nr 18 Liczba osób korzystająca z usług opiekuńczych
- Tabela nr 19 liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych
- Tabela nr 20 Liczba rodzin korzystających z poradnictwa specjalistycznego
- Tabela nr 21 Wskaźnik pracy socjalnej - wskaźnik obliczany jako stosunek liczby rodzin objętych pracą socjalną do rodzin osób, którym przyznano świadczenie pomnożony przez 100%
- Tabela nr 22 Liczba rodzin korzystających z interwencji kryzysowej
- Tabela nr 23 Liczba kontraktów socjalnych. liczna osób objętych kontraktami/projektami socjalnymi

- Tabela nr 24 Liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny
- Tabela nr 25. Zestawienie infrastruktury społecznej Gminy Prusice

Wykresy

- Wykres 1 Płeć respondentów
- Wykres 2 Wiek respondentów
- Wykres 3 Poziom wykształcenia respondentów
- Wykres 4 Statut zawodowy
- Wykres nr 5 Liczba osób bezrobotnych, liczba długotrwale bezrobotnych oraz liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku (poziom powiatu)
- Wykres nr 6 Liczba mieszkańców wg grup wiekowych i płci
- Wykres nr 7 Zmiany liczby ludności w Gminie Prusice w latach 2017-2021'
- Wykres nr 8 Stan cywilny ludności w wieku 15+
- Wykres nr 9 Piramida populacji Gminy Prusice
- Wykres nr 10 Wskaźnik obciążenia demograficznego
- Wykres nr 11 Powody udzielania pomocy społecznej
- Wykres nr 12 Liczba rodzin pobierających świadczenia wg kolejności powodów
- Wykres nr 13 Liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji
- Wykres nr 14 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć wg liczby wypłaconych świadczeń
- Wykres nr 15 Wskaźnik deprywacji lokalnej
- Wykres nr 16 Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej
- Wykres nr 17 Liczba kobiet korzystających z pomocy
- Wykres nr 18 Liczba mężczyzn korzystających z pomocy
- Wykres nr 20 Świadczenia wg rodzaju
- Wykres nr 21 Liczba osób korzystających z świadczeń pieniężnych i niepieniężnych
- Wykres nr 22 Liczba rodzin korzystających z świadczeń pieniężnych
- Wykres nr 23 Liczba rodzin korzystających z świadczeń niepieniężnych
- Wykres nr 24 Liczba rodzin pobierających świadczenia
- Wykres nr 24 Liczba świadczeń
- Wykres nr 25 Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych
- Wykres nr 26 liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych
- Wykres nr 27 Liczba rodzin korzystających z poradnictwa specjalistycznego
- Wykres nr 28 Wskaźnik pracy socjalnej - wskaźnik obliczany jako stosunek liczby rodzin objętych pracą socjalną do rodzin osób, którym przyznano świadczenie pomnożony przez 100%

- Wykres nr 29 Liczba rodzin korzystających z interwencji kryzysowej
- Wykres nr 30 Liczba kontraktów/projektów
- Wykres nr 31 Liczba osób objętych kontraktami/projektami socjalnymi
- Wykres nr 31 Liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin
- Wykres nr 32. Ocena świadczenia usług społecznych w Gminie Prusice
- Wykres nr 33. Najważniejsze problemy w Gminie Prusice
- Wykres nr 34. Zapotrzebowanie na specjalistów w Gminie Prusice
- Wykres nr 35. Negatywne zjawiska wśród dzieci i młodzieży w Gminie Prusice
- Wykres nr 36. Procent wskazań działań, które mogą wpłynąć na poprawę sytuacji dzieci i młodzieży w gminie Prusice
- Wykres nr 37. Zapotrzebowanie na usługi społeczne w zakresie wsparcia rodziny w Gminie Prusice
- Wykres nr 38. Zapotrzebowanie na usługi społeczne w zakresie wsparcia osób starszych i z niepełnosprawnością w Gminie Prusice
- Wykres nr 39. Zapotrzebowanie na usługi społeczne w zakresie rynku pracy w Gminie Prusice
- Wykres nr 40. Aktywność w zakresie działalności społecznej
- Wykres nr 41. Zapotrzebowanie na usługi społeczne w zakresie aktywności obywatelskiej w Gminie Prusice

Rysunki

- Rysunek 1. Etapy badania
- Rysunek nr 2. Mapa gminy Prusice na tle powiatu
- Rysunek nr 3. Cechy definicyjne usług społecznych jako formy świadczeń

Załącznik nr 1

Ankieta - Diagnoza problemów, potrzeb i zasobów społecznych w Gminie Prusice

Szanowni Państwo,

W dniu 01.01.2020 r. weszła w życie ustawa o realizowaniu usług społecznych przez Centrum Usług Społecznych. Poniższa ankieta jest dokumentem, który posłuży do opracowania diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej Gminy Prusice.

Zapewniamy jednocześnie, że ankieta jest anonimowa, a wyniki będą podawane wyłącznie w formie zbiorowej.

Z góry dziękujemy za udział w badaniu.

METRYCZKA**1. Płeć:** (proszę o wybranie jednej odpowiedzi)

☐	kobieta
☐	mężczyzna

2. Wiek: (proszę o wybranie jednej odpowiedzi)

☐	poniżej 18 lat
☐	18-24 r.ż.
☐	25-35 r.ż.
☐	36-45 r.ż.
☐	46-55 r.ż.
☐	56-65 r.ż.
☐	powyżej 65 r.ż.

3. Wykształcenie: (proszę o wybranie jednej odpowiedzi)

☐	podstawowe i gimnazjalne
☐	zasadnicze zawodowe
☐	średnie
☐	policealne
☐	wyższe

4. Status zawodowy:

(proszę o wybranie jednej odpowiedzi)

☐	uczeń/student
☐	pracownik fizyczny
☐	pracownik umysłowy
☐	przedsiębiorca
☐	rolnik
☐	emeryt
☐	bezrobotny
☐	inne

5. Proszę ocenę usług społecznych świadczonych w gminie Prusice, gdzie 5 oznacza bardzo zadowolony/a, 4- zadowolony/a, 3 – trudno powiedzieć, 2- niezadowolony/a 1 – bardzo niezadowolony/a

Usługi społeczne	Ocena od 1 do 5
oferta pomocy dla osób uzależnionych	
oferta wsparcia dla ofiar i sprawców przemocy	
pomoc dla osób zmagających się z trudną sytuacją materialną	
dostępność doradztwa psychologiczno-prawnego	
warunki mieszkaniowe	
wsparcie osób z niepełnosprawnością	
wsparcie dla osób starszych	
dostępność żłobków i przedszkoli	
oferta edukacyjna szkół	
dostęp do placówek i specjalistów opieki zdrowotnej	

dostęp i jakość oferty kulturalnej (wydarzenia kulturalne, koncerty, wystawy, biblioteka)	
organizacja czasu wolnego	
oferta spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	
sytuacja na lokalnym rynku pracy	
bezpieczeństwo publiczne	
udział mieszkańców w życiu publicznym i społecznym	

6. Jakie problemy uważa Pan/Pani za najważniejsze w gminie Prusice? (proszę o zaznaczenie maks. 3 odpowiedzi)

	edukacja publiczna
	ochrona i promocja zdrowia (brak dostępu do specjalistów- np. psychologa, psychiatry, logopedy, doradcy zawodowego itp.)
	przemoc w rodzinie
	problemy opiekuńczo-wychowawcze, w tym rodzin wielodzietnych i niepełnych
	ubóstwo, zła sytuacja finansowa rodzin
	złe warunki mieszkaniowe
	niepełnosprawność i długotrwała choroba
	problemy osób starszych
	migracja osób młodych
	dostęp do ochrony zdrowia
	jakość oferty spędzania czasu wolnego
	bezrobocie
	przestępczość
	alkoholizm
	Inne uzależnienia (np. narkotyki, dopalacze)
	wykluczenie komunikacyjne
	brak aktywności obywatelskiej
	inne (jakie?).....

7. Jakie negatywne zjawiska można zidentyfikować wśród dzieci i młodzieży w gminie Prusice? (proszę o zaznaczenie maks. 3 odpowiedzi)

	alkohol, papierosy
	narkomania
	uzależnienie od komputera, internetu
	chuligaństwo
	doświadczenie przemocy w rodzinie

	problemy w nauce
	ubóstwo, niedożywienie
	bezpłodnywanie spędzanie czasu
	problemy i zaburzenia psychiczne, depresja
	niezdrowy tryb życia i odżywiania
	inne (jakie?).....

8. Na które z wymienionych poniżej usług dedykowanych rodzinom jest największe zapotrzebowanie w gminie Prusice? (proszę o zaznaczenie maks. 5 odpowiedzi)

	asysta i doradztwo dla rodzin
	dostęp do prawnika
	terapia dla dzieci i młodzieży
	terapia dla dorosłych
	poradnictwo dla rodzin w zakresie problemów opiekuńczych i wychowawczych
	interwencje kryzysowe
	zapewnienie schronienia osobom doświadczającym przemocy
	wsparcie finansowe rodzin
	wsparcie w dożywianiu
	opieka dla dzieci w żłobkach
	opieka dla dzieci w przedszkolach
	wsparcie specjalistyczne dla dzieci (pedagog, logopeda itp.)
	poszerzanie oferty ochrony zdrowia
	akcje profilaktyczne w obszarze zdrowia
	działania profilaktyczne dla rodzin w zakresie uzależnień, przemocy
	tworzenie grup wsparcia
	tworzenie i udostępnianie mieszkań socjalnych
	tworzenie i wspieranie rodzin zastępczych
	poszerzanie oferty spędzania czasu wolnego
	inne (jakie?).....

9. Na które z wymienionych poniżej usług dedykowanych osobom starszym i z niepełnosprawnością jest największe zapotrzebowanie w gminie Prusice? (proszę o zaznaczenie maks. 5 odpowiedzi)

	usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze
	dostęp do ośrodków wsparcia dziennego

	organizowanie szkoleń i doradztwo dla opiekunów osób starszych i z niepełnosprawnością
	wsparcie finansowe
	wsparcie w dożywianiu
	pomoc w uzyskaniu świadczeń dla osób z niepełnosprawnością
	wypożyczenie sprzętu rehabilitacyjnego

	poszerzanie oferty ochrony zdrowia
	organizacja transportu
	usługi doradcze w formie mobilnej (np. psycholog)
	rozwój oferty spędzania czasu wolnego
	wsparcie w zakresie zmniejszania izolacji społecznej i zapewniania towarzystwa osobom samotnym
	wsparcie w codziennych czynnościach (sprząatanie, zakupy)
	promowanie informacji o potrzebach i możliwościach osób starszych i z niepełnosprawnością wśród lokalnej społeczności
	wdrożenie seniorów w procesy decyzyjne w gminie (np. rada seniorów)
	inne (jakie?).....

10. Na które z wymienionych poniżej usług dedykowanych młodzieży jest największe zapotrzebowanie w Prusicach? (proszę o zaznaczenie maks. 5 odpowiedzi)

	profilaktyka uzależnień, w tym uzależnień od internetu i komputera w szkołach
	działania informacyjne w zakresie możliwości radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych (np. przemoc w rodzinie)
	profilaktyka zdrowotna
	poradnictwo psychologiczne i pedagogiczne
	oferta spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży
	rozwój pozaszkolnej oferty edukacyjnej (np. warsztaty, kursy)
	udostępnienie przestrzeni na spotkania dla dzieci i młodzieży (np. klub dziecięcy, klub młodzieżowy)
	doradztwo i wsparcie w zakresie realizacji własnych inicjatyw ze strony młodzieży
	wdrożenie młodzieży w procesy decyzyjne w mieście (np. młodzieżowa rada miasta)
	inne (jakie?).....

11. Na które z wymienionych poniżej usług z obszaru rynku pracy jest największe zapotrzebowanie w Prusicach? (proszę o zaznaczenie maks. 5 odpowiedzi)

☐	doradztwo zawodowe w szkole
☐	praca nad dopasowaniem oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy
☐	doradztwo zawodowe dla osób dorosłych
☐	usługi pośrednictwa pracy
☐	wsparcie finansowe bezrobotnych
☐	usługi doradcze dla przedsiębiorców i osób planujących założyć działalność gospodarczą
☐	dofinansowanie na założenie działalności gospodarczej
☐	dofinansowanie do szkoleń i kursów
☐	wsparcie na rynku pracy dla osób z niepełnosprawnością
☐	rozwój przedsiębiorstw społecznych

12. W Pan/i opinii jakich specjalistów najbardziej brakuje w Prusicach? (proszę o zaznaczenie maks. 3 odpowiedzi)

☐	terapeuta ds. uzależnień
☐	psycholog
☐	psychiatra
☐	prawnik
☐	doradca ds. finansowych
☐	asystent rodziny
☐	asystent osoby z niepełnosprawnością
☐	pedagog szkolny
☐	logopeda
☐	dietetyk
☐	animator kultury
☐	doradca zawodowy dla młodzieży
☐	doradca zawodowy dla dorosłych, pośrednik pracy
☐	organizator społeczności lokalnej
☐	inne (jakie?).....

13. Czy zdarzyło się Panu/Pani w ciągu ostatniego roku uczestniczyć w poniższych aktywnościach? (proszę o zaznaczenie dowolnej liczby odpowiedzi)

☐	zaangażowanie w działalność organizacji pozarządowej
☐	wolontariat

	pomoc sąsiedzka
	pomoc osobie potrzebującej
	zainicjowanie pomysłu na zmianę sytuacji w lokalnym otoczeniu
	podpisanie petycji
	organizacja lokalnego wydarzenia
	uczestnictwo w lokalnym wydarzeniu
	uczestnictwo w spotkaniu lokalnej społeczności

14. Które działania w Pana/Pani opinii mogą w największym stopniu wspierać wzrost aktywności społecznej w gminie Prusice? (proszę o zaznaczenie maks. 3 odpowiedzi)

	stworzenie forum współpracy pomiędzy organizacjami społecznymi
	stworzenie forum współpracy między organizacjami społecznymi a samorządem
	wsparcie w promocji inicjatyw społecznych
	wsparcie finansowe organizacji i ruchów społecznych
	zlecanie zadań publicznych organizacjom społecznym
	szkolenia dla członków organizacji społecznych
	wsparcie doradcze dla organizacji i ruchów społecznych
	edukacja dzieci i młodzieży w zakresie aktywności społecznej
	inne (jakie?).....